

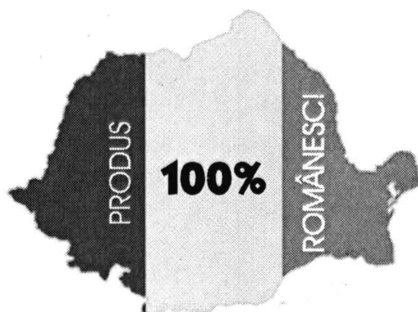
GEORGE TOPÂRCEANU

MINUNILE SFÂNTULUI SISOE

cu o continuare de AUREL CĂRĂŞEL

PAVCON / FANTASTIC

MINUNILE SFÂNTULUI SISOE

Citește românește!

Susține autorii români prin cumpărarea cărților lor și promovarea acestora în rândul prietenilor tăi!

HORROR # SCIENCE-FICTION # **FANTASTIC** # HEROIC-FANTASY # FICTION

Colecția Science-Fiction

175

George Topârceanu
Aurel Cărăşel
MINUNILE SFÂNTULUI SISOE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
TOPÎRCEANU, GEORGE
Minunile Sfântului Sisoe / George Topârceanu ; cu continuare de Aurel Cărăşel. - Bucureşti: Pavcon, 2021
ISBN 978-606-9057-95-7

I. Cărăşel, Aurel

821.135.1

Comenzi:
Editura PAVCON, tel.: 031-100.80.70
0723.26.90.40
office@pavcon.ro
www.pavcon.ro
www.colectiasf.ro

Coperta: **George Ionescu**
Ilustrație copertă: **Vasily Perov – *Hoinarul, 1870***
Ilustrație interior: **Marius Ghergu**
Editor: **Constantin Pavel**

ISBN 978-606-9057-95-7

GEORGE TOPÂRCEANU
AUREL CĂRĂȘEL

Minunile Sfântului Sisoe

cu continuare de Aurel Cărășel

Editura **PAVCON**
Bucureşti, România, 2021

Completează-ţi *Colecţia Science-Fiction* cu:

#1 Extra-Terestrul
#2 Secretul emisferei
#3 Nerecurgerea la Forţă și la ameninţarea cu Forţa
#4 Scorniturі spăimântătoare
#5 Rangkook
#6 Vendetta lui Ucigă-l Toaca
#7 În anul 4000 sau O călătorie la Venus
#8 Erezia egumenului Glicherie
#9 Scurtă istorie a viitorului aristotelic - IVA 1
#10 Forţe ale Naturii, Moartea Vie
#11 O tragedie cerească
#12 Cetiţi-le noaptea
#13 Marginea curcubeului
#14 Incredibila aventură a cuviosului Achim
#15 Praf
#16 Manuscrisul episcopului Petronius
#17 Steaua fulgurantă - IVA 2
#18 Un român în Lună
#19 Oameni pe care i-am cunoscut
#20 Sawtooth
#21 Rău de spaţiu Omul fără nume
#22 Progradia
#23 A doua Lună a Pământului
#24 Dialogul păsărilor
#25 Cumulonimbus deasupra Atlantidei
#26 Știinţă, Filosofie și Religie în Avatar
#27 Therra
#28 1944 Ein Freak
#29 Oameni pe care i-am cunoscut 2
#30 CdT 1 - Bacteria nemuririi
#31 CdT 2 - Cârligul spaţial
#32 CdT 3 - Poarta mânturii
#33 RSA – Furia fiarelor
#34 RSA – Marile migraţii
#35 Olympus Mons
#36 RSA – Noaptea lemurienilor
#37 Praf 2 – Atingerea sălbăticiei
#38 RSA – Auro Luck
#39 Războiul Celestinei
#40–49 Aripile Albastre
#50 Sânge, Metal și Speranţă
#51 Decadenţa sufletelor noastre
#52 Povestiri spăimântătoare
#53 Forţe ale Naturii, Mrejele Focului
#54 Războiul Eleninei
#55 Casa din altă viaţă
#54 Războiul Eleninei
#55 Casa din altă viaţă
#56 Dinosauria
#57 Mercenarii 1 - Războiul pietrelor
#58 Învăţătorul
#59 Noaptea orașului ilustrat
#60 Praf 3
#61 Saurianul de metan - IVA 3
#62 Artefactul
#63 Casa fără cărţi
#64 Apophis
#65 Parlamentul
#66 RSA – Hora hoiturilor
#67 Dragonul fără aripi
#68 RSA – Judecata de Apoi
#69 Avatarii faraonului Tlá
#70 RSA – România sub Asediu
#71 Efectul Metamorphis
#72 Dicţionar de Enigme și Mistere
#73 Elogiu muncii de partid
#74 Insula pescărușilor
#75 Aurul beznei
#76 București, 2058
#77 Încăpăţânarea Timpului
#78 Deocamdată... enigme
#79 Tunelul de la capătul lumii
#80 Ultima frontieră
#81- 83 Istoria Literaturii SF
#84 Orașele caracatiţelor
#85 Europa benzilor desenate 2
#86 Confesiunile Omului-câine
#87 Mercenarii 2 - Luptător cu Moartea
#88 Oameni goi pe străzi
#89 Omul cu masca de cobalt - IVA 4
#90 RSA - Tg. Jiu '59

GEORGE TOPÂRCEANU

Minunile Sfântului Sisoe

1. În Rai

Abia trezit din somn în coliba lui prizărită la marginea dinspre răsărit a raiului, sfântul Sisoe făcătorul-de-minuni înălță pe glasul al șaptelea, cu un ochi închis și cu celalt deschis numai pe jumătate, o cântare de laudă împăratului ceresc, stăpânul celor văzute și celor nevăzute. Ieși apoi în prag, să se spele pe

ochi la soare cu apă rece dintr-o bărdacă de lemn mirositor, pufnind și împroșcând în juru-i stropi de diamante. După ce isprăvi și această treabă cu bine, îmbrăcă anteriul lui de șiac cafeniu, mai scurt ceva la spate decât dinainte, își luă de după ușă toiagul lustruit de vreme și porni să facă o plimbare de dimineață, ca de obicei, pe aleea cea mare.

Coruri de binecredincioși s-auzeau din toate părțile raiului, despletind psalmi și osanale în strălucirea trandafirie a dimineții. Unul răsuna aproape, de după buchetele de aluni din față: „Bine ești cuvântat, Doa-a-mne, învață-ne pre noi îndreptările ta-a-a-le..."

Altul îl îngâna mai de departe, dintr-un pâlc de răchiți înflorite:

„Slavă ție, Dumnezeul nostru, slavă ți-i-e..." Iar al treilea le răspundea de cine știe unde, cu un ton mai ridicat: „...oa-a-mne... a-a-a-le..."

Astfel grădina raiului răsuna în toate zilele de cântări bisericești din zori și până noaptea, de ți-era mai mare dragul. Și pretutindeni văzduhul mirosea cucernic numai a smirnă ș-a tămâie, de-ți venea amețeală; ba te-ar fi apucat de la o vreme chiar durerea de cap, dacă în rai ar fi cu putință asemenea răutăți.

Dar în grădina cea sfântă a raiului nu se pomenește boală ori durere, căci acolo nu se cunoaște moarte. Traiul celor preafericiți curge pururea lin, sub albăstrimea cerului fără prihană, un cer fără nouri, din care

nu fulgeră niciodată. Pe catifeaua verde a covoarelor de iarbă tunsă și pe cărările presărate cu nisip de aur nu sunt hopuri și mușuroaie de care să te împiedici la plimbare, nici gropi neastupate, în care ar putea să dea binecredincioșii, din nebăgare de seamă. Acolo șarpele nu are venin, ardeiul nu ustură și ghimpii trandafirilor sunt bonţi. Toate stau în preajma omului smerite și se poartă cu blândețe, toate sunt dulci la gust și netede la pipăit.

Lăsându-și chilia în paza Domnului, pe deal, sfântul Sisoe coborî la început o potecă îngustă, printre mesteceni evlavioși cu tulpini drepte și albe, ca niște lumânări de botez înfipte în fumul destrămat al frunzișului; străbătu apoi de-a curmeziș prin iarba stropită de agheazma dimineții, o sfântă poiană încununată jur-împrejur de trandafiri galbeni, care miroseau de departe a busuioc. Pe aici, soarele abia acum începea să răsară. Cicori și aglice cuvioase își întorceau spre el cruciulițele de smalț. Și macii, luminați numai dintr-o parte, înălțau deasupra șiraguri de candele roșii, arzând neclintit cu feștila micșorată pe dinlăuntru.

Sisoe trecu apoi, în pas agale, de-a lungul unei cărări deschise între două rânduri de pini întunecați, cu vârfurile poleite de soare. Acolo sus, în bătaia razelor, străluceau pe liane Florile-raiului, necunoscute pe acest pământ. Unele, portocalii și lungi, înălțau spre

cer limbi ușoare de flăcări, închipuind în aer icoana vie a sfântului Duh; altele, albastre și mari, abia aninate de crengi, își legănau cu gura-n jos clopotele de azur, gata să sune pentru îngerii văzduhului chemarea la liturghie.

Când apucă la dreapta, pe aleea cea mare, Sisoe văzu venind spre el un convoi lung de binecredincioși. Rânduiți patru câte patru, înaintau domol, cu făclii aprinse în mână, cântând cât îi ținea gura psalmii proorocului David. Un sfânt de cei mari, cu picioarele goale în sandale de argint și cu cerc de lumină în jurul capului, mergea în fruntea lor bătând tactul din toiag.

— Blagoslovește, sfinte părinte! îl întâmpină de departe Sisoe, cu voie bună. Dar celalt nici nu-și întoarse capul măcar.

— De dimineață ai pornit la treabă..., îi strigă iar Sisoe, cercând să intre-n vorbă.

Dar sfântul cel mare tot nu catadicsi a-i da răspuns, ci se încruntă doar la el și-i făcu semn, din treacăt, să nu-l tulbure cu vorbe în deșert.

Sisoe se feri atunci mai la o parte din calea convoiului și rămase acolo, cu bărbia sprijinită-n toiag și cu picioarele desfăcute tare-n lături, ca să privească de-aproape binecredincioșii în tăcere.

Erau de toată mâna. Și mai slabi, și mai grași, cum se-ntâmplă. Toți umblau îmbrăcați la fel, în cămășoaie albe de in, lungi până la călcâie și strânse bine-n baieră

la gât. Și fiind rași peste tot la obraz și cu capetele tunse chilug, de pe nimica nu se mai putea cunoaște, pe dinafară, care-i bărbat și care femeie.

Ușurați cu totul de cele pământești, cei din fruntea convoiului călcau lin și spășit, de părea că poartă fiecare o tavă cu colivă pe creștet. Mergeau cu privirile-n ceață și pășeau domol, ca o cireadă de momâi albe care-au înviat la soare. Moșneag ori tânăr, cine-l mai putea ști pe fiecare? Gheara vremii nu mai avea putere să zgârie chipurile lor poleite ca marmura, peste care suflarea de gheață a veșniciei trecuse prea de mult timp.

Alții, în urma acestora, mai de curând veniți de pe pământ, cu obrazul stafidit de postiri îndelungate și cu genunchii înțepeniți de mătănii, se îmbulzeau călcând de sus, ca-n străchini, gata să se poticnească la fiecare pas. Și cum treceau de-a valma pe lângă Sisoe, cu ochii-n jos de-atâta smerenie și umilință, se cunoștea cât de colo că n-a fost cine știe ce de capul lor, pe pământ. Rar zăreai printre ei câte unul mai acătării, ce părea să fi fost om cu stare și cu greutate în zilele lui, măcar că se vedea acum ajuns cot la cot cu toți calicii. Unii dintr-înșii nu ştiau să cânte, dar zbierau și ei, mai tare decât ceilalți, ca să se-nvețe.

Convoiul era pe isprăvite și Sisoe se pregătea să-și caute de ale sale, când rămase deodată cu privirea ațintită, încruntând sprânceana. În urma tuturor, agă-

țat de coada convoiului, venea depănând mărunt din picioare unul mai mic la trup și mai de nevoie decât toți. Acesta trebuie să fi fost numai de câteva ceasuri intrat în împărăția de sus, că părea grozav de străin. Își domolea uneori pasul și, lungind gâtul, se uita speriat în juru-i... Și iar începea să lucreze amarnic din picioare și să scâncească încet, cu obrazul încrețit de obidă, smârcâind din nas la tot pasul. Când ajunse în dreptul lui Sisoe și dădu fără veste cu ochii de el, începu să urle de spaimă. Iar Sisoe, ca să-i vâre și mai tare-n oase frica de cele dumnezeiești, se stropși la dânsul umflându-și obrajii, ba se și luă după el câțiva pași, cu toiagul ridicat.

După aceasta, Sisoe se întoarse liniștit și însemnă cu vârful toiagului în nisip numărul binecredincioșilor din convoi. Erau o sută nouăzeci și nouă de toți, fără a fi socotit la numărătoare și pe sfântul cel mare din fruntea lor. Aducându-și aminte de acela, Sisoe se posomorî puțin la obraz. S-aștepte el de-acum să-i mai ceară blagoslovenie...

„Parcă ce-i el mai mult decât un sfânt, ca mine și ca altul?" Gândind astfel, Sisoe se uită înc-odată, lung, în urma binecredincioșilor care se depărtau acum, amestecați în grămadă, cu spinările lor albe și rotunde, ca o turmă de oi ridicate-n picioare. „Unii prea mult, alții nimica..." oftă el iar, plecându-și nasul în pământ.

Căci încă de la început, de când intrase în rai și văzuse cum stau lucrurile pe aici, Sisoe nu visa altceva decât să capete și el o ceată cât mai mică de binecredincioși, pe care să-i călăuzească, să-i învețe și să-i șmotrească de dimineața până seara, cum vedea el că fac sfinții cei mari cu preafericiții de sub oblăduirea lor. Dar Domnul-Dumnezeu, știindu-l pre el cam lipsit de învățătură și nu cu totul dezlegat de cele pământești, măcar că plin de râvnă duhovnicească și curat la cuget, nu prea se uita la gura lui. Și nici n-ar fi putut Cel milostiv să-i împlinească voia fără a stârni tulburare și zâzanie între sfinții părinți; căci, după canoanele raiului, numai sfinții cei cunoscuți și slăviți de toată suflarea creștinească de pe pământ au dreptul să primească sub ascultare o ceată de binecredincioși. Bineînțeles că nici aceia nu-i iau așa, cu hapca, fără nicio socoteală, ci potrivit cu rangul și vrednicia fiecăruia. Astfel, unul din cei mari de tot poate să aibă sub oblăduirea lui și până la trei sute de suflete; pe când altul mai mic în grad, însemnat doar cu o cruciuliță neagră la călindar, primește și el, acolo, vreo zecedouăzeci de capete, ori numai cinci-șase bucăți – o nimica toată. Cât despre gloata cea mare a sfințișorilor de rând, pe care nici popa nu-i mai cunoaște, cine i-ar putea împăca pe toți? Jos, pe pământ, nimeni nu le are grija. Nimeni nu-i mai pomenește, ca și cum n-ar fi. Doar din an în Paște dacă-și mai aduce aminte de

câte unul dintre ei vro babă amărâtă care, te miri din ce pricină, se-ntâmplă să aibă slăbiciune pentru dânsul. Așa fiind, acestora nu li se poate da niciun suflet de creștin pe mână. Și nu le rămâne alta de făcut, cât ți-i veșnicia de lungă, decât să se plimbe cu mâinile la spate de colo până colo prin sfântul rai, fără treabă, înălțând pe neașteptate, de după câte un tufiș, o cântare nouă de laudă, cu meșteșugite întorsături din gâtlej.

Convoiul pierise de mult la o cotitură și Sisoe sta tot acolo, căscând prelung și uitându-se la cer. Soarele se ridicase abia de-un stat de om deasupra copacilor. Până la ceasul când sună clopotul de la trapeza cea mare din mijlocul raiului, ca să adune sfinții și binecredincioșii la gustare, mai era încă destulă vreme. Aducându-și aminte de mâncare, Sisoe simți îndată la rădăcina limbii gust de lapte dulce și de smochine coapte, hrana cea de toate zilele a fericiților dintru împărăția de sus.

„Parcă aș bea oleacă de apă...", se gândi el, strâmbându-se puțin. Și n-apucă să-și isprăvească bine gândul, că-ndată țâșni dintre pietrele de la picioarele lui, gâlgâind, un izvor de apă curată ca lumina. Sisoe luă în pumni și sorbi o gură plină – dar nu înghiți decât jumătate; cealaltă jumătate o împroșcă în soare, cu buzele strânse, ca să facă curcubeu.

Astfel, în rai orice dorință ori nevoie îți este împlinită, cât ai clipi din ochi. Atâta doar, că nimeni nu cu-

tează acolo să dorească ce nu se cade, fiindcă Cel atoateștiutor veghează și cunoaște în orice clipă gândurile fiecăruia.

După ce își udă cerul gurii, fără nicio plăcere deosebită, căci abia apucase a-i fi sete, Sisoe nu știa ce să mai facă.

O viespe mare, de prin apropiere, veni numaidecât și i se lăsă cu încredere pe mână, ca să-i ție de urât. Era o viespe evlavioasă. Trăise pe pământ tot în preajma unei sfânte biserici și se sfârșise la urmă, leșinată de foame, pe o lespede din pronaos. Și-n scurta ei viață nu făcuse nimănui rău, măcar că îi dăduse și ei Dumnezeu ac și venin în coadă, ca să nu stea degeaba pe acest pământ.

Sisoe începu s-o necăjească cu arătătorul, ca să-l înțepe. Multă nădejde de împunsături nu prea trăgea el din partea unei viespi așa de bisericoase. Dar mai știi? Poate că până la urmă tot are să-și piardă răbdarea, să-i vâre barem vârful acului... Căci de atâta amar de vreme, de când abia mai ținea minte, pe Sisoe nu-l mai duruse nimic. Și ar fi vrut să mai simtă și el, măcar o dată, un pic de usturime ori de durere, ca să se poată bucura la urmă, cu adevărat, că nu-l mai doare. Dealtfel, toți tovarășii lui întru neștirbita fericire umblau ahtiați după așa ceva:

— Rogu-mă sfinției-tale – se îmbiau ei unul pe altul când se-ntâlneau la câte un loc mai ferit – trage-mi un pumn în nas...

Dar puteau ei să tot încerce, că nu-i durea nici cât un bobârnac, măcar de și-ar fi cârnit nasurile din loc.

Văzând că viespea își ferește încoace și-ncolo pântecul inelat și n-are de gând să-l înțepe, Sisoe o înălță într-un vârf de deget și-o suflă, cu ciudă, să se ducă de unde a venit.

Sfinția-sa a pornit apoi încet mai departe, pe o alee umbrită ce se chema Drumul lui Adam.

În cedrii cei înalți de pe margini, îngerași de felurite mărimi, cu aripioare albe, se jucau zburând care-ncotro și ascunzându-se prin frunzișuri. Unii se legănau cuminți la soare, pe crengile din vârf; alții, mai zglobii, s-agățau de liane cu capul în jos și-și făceau vânt de la un copac la altul, ori s-alungau printre ramuri cu țipete fragede și ușoare. Iar când se întâlneau prin văzduh câte doi mai gâlcevitori, se-nvălmășeau grăbit, ciufulindu-și părul bălai, și veneau ghem până aproape de pământ. Acolo se despărțeau și zburau înapoi în copac. Și-n urma lor rămânea plutind câte o pană albă, care cădea încet ca un fulg mare de omăt pe iarba întunecată.

Sisoe ar fi vrut să treacă pe acolo nebăgat în seamă. Stătu puțin la îndoială; să meargă mai departe, ori s-apuce pe alt drum?...

Dar era prea târziu. Un îngeraș, care se pitise de tovarășii lui de joc între candelabrele unui castan înflorit, l-a zărit de-acolo, printre frunze. Și-i strigă de departe, cu glas de clopoțel:

— Săru'mâna, sfinte Sisoe!

Se făcu liniște, o clipă. Toți îl căutară cu ochii... Apoi stolul întreg se năpusti asupra lui.

Îl înconjurară, îl năpădiră din toate părțile:

— Sisoe! Sisoe! Sisoe!

Și era o larmă de țipete și-o învălmășeală de aripi albe așa de cumplită, că bietul Sisoe nu-și mai vedea capul:

— Îndărăt, zvăpăiaților!... Ce tot aveți cu mine?

Dar ei începură s-arunce-n el cu flori, făcând horă-n jurul lui și petrecându-l cu alai:

Sisoe, Sisoe,
Văr cu tata Noe,

Floare de trifoi,
Fir de usturoi,
Ia-te după noi!

Sisoe se apăra cu cotul în dreptul obrazului de zburdălniciile lor; se răsucea-n loc și se lua după câte unul, dar nu-l putea prinde. Abia dacă a apucat să-i lipească unuia, cu piciorușe dolofane, lip! o palmă la spate, din fugă.

— Stați numai, că v-arăt eu vouă!... Îngeri sunteți voi, ori diavoli împelițați?

Un serafim care tocmai trecea-n zbor peste copaci, zărind forfota de jos, se lăsă pe pământ, să vază ce-i.

Cu aripile încă desfăcute, făcu trei sărituri lungi pe vârful picioarelor, înainte de a se opri din iuțeala zborului. Și aripile de azur i se alipiră delicat de-a lungul spatelui, până deasupra coapselor de fildeș.

— Liniște! strigă el, bătând din palme. Plecați de-aici... Unul să nu mai văz!

La glasul serafimului, îngerii se risipiră într-o clipă, fâlfâind în toate părțile, ca un roi de fluturi mari.

— Nu poate omul să mai treacă pe nicăieri de răul lor... vorbi Sisoe către serafim, scuturându-și florile de pe umeri și iarba din păr.

Și nu pornise bine mai departe, când o veveriță mică, care pesemne prinsese curaj din cele ce văzuse, se coborî iute dintr-un copac, se opri drept în mijlocul cărării în două labe și-i făcu, de departe, o reverență. Apoi se întoarse și-i mai făcu una de-a-ndărătelea, cu codița pe spate.

Roșu de ciudă, Sisoe zvârli cu toiagul după ea:

— Scârnăvie!... Acuș te ridic de vârful cozii și te duc înaintea Celui preaînalt!

Și cum veverița pierise prea repede-n frunziș, lăsându-l încă fierbând de mânie, sfinția-sa luă martori copacii dimprejur pentru o îndrăzneală ca aceasta:

— Auzi d-ta!...

Aleea pe care apucase Sisoe dădea într-un luminiș rotund, cât o arie largă, bătătorită bine de pași pe la margini, măcar că locul nu părea tocmai potrivit pentru plimbare.

Acolo, drept în mijloc, sta un pom singuratic, prăpădit de bătrânețe. Un gard de sârmă cu ghimpi îl închidea de jur-împrejur, ca să nu mai poată nimeni atinge cu piciorul, în veci de veci, iarba cea uscată de sub el, ce se vedea tăvălită straşnic în câteva locuri...

Acesta era mărul lui Adam, rămas aici de la începutul lumii. O fi fost el pe vremuri mai arătos, poate. Acum era un biet copac strâmb și desfrunzit, ca vai de el. Dormea toată ziua. Când îl mișca o adiere de vânt, începea să geamă din încheieturi și să schiaune cu glas așa de pierit, că parcă se milogea de iertare. Alteori, fără pic de vânt, se trezea foșnind într-aiurea ca de pe altă lume, din cele două-trei smocuri de frunze câte-i mai rămăseseră pe poale; și parcă râdea singur atunci, aducându-și aminte de cele văzute, odată, sub crengile lui îngăduitoare...

În jurul trunchiului uscat se vedea încolăcit un șarpe. După înfățișare, nici ăsta nu părea a fi mai de ispravă. Era un șarpe lung și slab din cale-afară, ca un țâr. De bătrân ce era, îi căzuse toți dinții și-abia mai putea clipi din ochii lui mici, de găină bolnavă. De demult tare trebuie să fi rămas el înnodat acolo, ca o curea veche care ar ține scoarța pomului să nu-i lunece la

vale. Își luaseră vrăbiile nărav să-l ciugulească cu de-amănuntul de două ori pe zi, în batjocură. Și el n-avea putere nici să mai sâsâie măcar, cum fac șerpii cei întregi la fire când îi zgândărești; ci doar își încrețea pielea din jurul nasului, puțin, ca să-și arate scârba. Iar dacă-i venea-n minte să-și strecoare printre buze limbuța neagră și despicată, ca să sperie dușmanul, rămânea de multe ori cu ea afară, atârnată într-o parte: nu mai știa din ce pricină a scos-o și uita s-o mai tragă înlăuntru.

De-o asemenea tovărășie, copacul s-ar fi lepădat bucuros. Se săturase până-n gât să tot simtă pe lângă sine o astfel de lighioană, neputincioasă și adormită. Și poate că șarpele s-ar fi dus bucuros să tânjească-n altă parte, că-i era și lui lehamite de când tot sta acolo. Dar ce puteau face? Soarta îi legase la un loc pe vecii vecilor, căci Domnul-Dumnezeu hotărâse, în nemărginita lui bunătate, să-i păstreze viitorimii pe amândoi, pentru aducere-aminte.

Mărul lui Adam nu mai dădea rod. Doar la zece ani o dată dacă mai făcea și el, acolo, câteva mere pipernicite și verzi, de-ți strângeau gura pungă de departe, numai cât te uitai la ele. Ceasuri întregi stăteau atunci sfinții părinți cu ochii la acele stârpituri pădurețe, și le lăsa gura apă, că erau doriți de acritură. Dar nimeni nu cuteza să s-atingă de ele, fiind lucru cu primejdie; veninul lor, dulce-acru, își păstrase până as-

tăzi virtutea de a-l împinge pe om în mare ispită... Odată, trecând pe aici niște binecredincioși, zice că unul dintre ei, mai lung de mână, ar fi îndrăznit s-apuce din treacăt, pe furiș, un măr căzut în iarbă. Și până să prinză de veste sfântul din fruntea convoiului, până s-alerge la el, să-l scobească cu degetul în gură ca să-i scoată bucățica dintre dinți, acela a-nghițit-o nemestecată...

Și nu i-a mai trebuit alt popă! S-a scuturat ca de friguri de vreo două ori, dup-aceea a-nceput a se uita galeș, pe sub sprâncene, în jurul lui... Pe urmă s-a pornit să fluiere un cântec de lume. Și dintr-odată s-au trezit cu el zberând cât îl ținea gura:

Hai, lelețâ,-n deal la vie,
Să culegem razăchie...

și alte măscări de acest fel, cum nu se mai auzise niciodată în sfântul rai. Iar la sfârșit a fost apucat cu atâta furie, că nu mai știa nimeni ce să-i facă și cum să scape de el. Dădea buzna la tovarăși, adulmecând grabnic și pipăindu-l pe fiecare, încât unora le aducea mare tulburare în inimă, măcar că alții îl scuipau și-l îmbrânceau cât colo. Așa că la urmă a trebuit să-l scoată dintre ei și să-l lege cobză până i-a trece harțagul ca să nu-i molipsească și pe ceilalți cu vremea, ori s-apuce a-i vătăma cumva. Și astfel, mult năduf a pătimit de pe urma lui sfântul care-l avea în pază...

„Așa i-a trebuit!" se gândi Sisoe, aducându-și aminte de această veche întâmplare. Când ai binecredincioși pe samă, va să fii cu ochii în patru, nu să-i lași de capul lor. Că ce știu ei, săracii? Dacă nu le ai grija, îndată culeg de pe jos și bagă-n gură tot ce le cade la-ndemână...

Iaca, lui de pildă, nu i s-ar fi putut întâmpla una ca asta. Să fi avut el câțiva în grijă, i-ar fi ținut din scurt, nu așa. Nici să s-aplece cât de cât, ca să se scarpine la vrun picior, nu i-ar fi lăsat. Le-ar fi făcut el însuși, la nevoie, slujba aceasta. Când ai puțini, merge... Dar asta-i, că sfinții cei mari nu vor să se mulțumească cu puțin; ba câte unul mai lacom are atâta liotă de creștini pe cap, că nici să le dea apă de două ori pe zi nu mai pridideşte, necum să-l scarpine pe fiecare unde-l mănâncă...

2. La un țintar...

— Facem un țintar, frate Sisoe? răsună deodată, de la spatele lui, un glas cunoscut.

Sisoe se întoarse tresărind și dădu cu ochii de un sfânt lung și slab, care s-apropiase fără zgomot și se oprise la câțiva pași, în soare. Un anteriu mult prea scurt și cam ros de molii pe la poale îi îmbrăca trupul deșirat.

Acesta era sfântul Avacum, poreclit Habacuc, vestit în tot raiul ca jucător neobosit de țintar.

— Porumb ori fasole? întrebă el iar, uitându-se la Sisoe ațintit cu ochii lui verzi și mari, din care nu clipea niciodată.

— Porumb... - răspunse Sisoe, fără putere de împotrivire.

Ca să nu-i dea timp să se răzgândească, celalt scoase îndată de sub anteriu o tablă lată de lemn, pe care se vedea zugrăvită cu crida un țintar frumos, în patru colțuri, cam șters pe alocurea de frecătură. Puse tabla jos și-i turnă deasupra, din căușul palmei, cele două boabe de fasole și nouă de porumb, pe care le purta întotdeauna în buzunarul de la spate, pentru orice întâmplare. S-așezară apoi pe iarbă amândoi, față-n față, cu țintarul între ei; și după ce-i potriviră pe la colțuri și pe la răscruci fiecare la rândul său câte-o boabă, începură să mute.

Sisoe nu prea avea chef de jucat. Țintarul era pentru el un joc prea migălos, la care nu se pricepea tocmai bine și rămânea totdeauna bătut. Ca să nu se cheme la urmă că s-a dat prea lesne biruit, când venea rândul să mute se prefăcea mai întâi că se socoate adânc... Apuca apoi bobul de porumb între două degete și înainte de a-l așeza în alt loc, la întâmplare, îl stupea bine pe toate părțile, ca să se lipească. Pe urmă, trăgea cu coada ochiului la Habacuc, să vază ce zice.

— Bre-bre-bre... – se minuna acesta, ca să-i dea curaj – strașnic le mai învârtești! Nimeni nu se poate pune cu sfinția-ta la acest joc. Atâta doar că-l joci prea rar...

Habacuc, în schimb, îl juca de câte ori avea cu cine. Ba-l juca și singur uneori, că mulți se cam fereau de el, fiind sfinția-sa un sfânt ciudat și nu tocmai bine văzut de cei mari. Când nu-și găsea tovarăș de joc, rătăcea ca o umbră pe cărările paradisului, cercetând, scormonind și amirosind prin toate cotloanele ca să-și găsească ceva de lucru, pentru trecere de vreme. Odată a fost prins cărând țărână cu o tărăboanță, într-un loc mai ferit, unde-și pusese de gând să răsădească urzici. Și a fost aspru mustrat de sf. Petru, după cuviință, căci în rai nu-i îngăduit nimănui să muncească, acolo fiind veșnică sărbătoare. Afară de asta, cum fusese proroc în zilele lui, Habacuc știa să ghicească sfinților părinți în palmă. Și-i spunea fiecăruia, ca din carte, tot ce are să i se-ntâmple până într-o mie de ani de-acu-nainte: ba că are să-i cază un dinte din fund în acest răstimp – dar nu-i mare pagubă, că tot nu prea avea ce face cu el; ba că peste vreo trei sute de ani, poate și mai curând, va primi într-o dimineață o veste pentru niște vorbe rele de la unul scurt și roșcovan, care pe din față i s-arată prieten, iar pe din dos îl paște... Și altele de acest fel, câte-n lună și-n soare, de-i făcea pe toți să-l asculte cu gura căscată și să se-nfioare până la rădăcina părului de prorocirile lui.

— Ia! făcu el într-un rând, ridicând un deget.

De departe, de peste deal, s-auzeau pe undele vântului glasuri dulci de femeie: și cântau, cântau, cântau mironosițele Domnului atât de fermecat, că până și frunzele de pe copaci încremeniseră ascultând.

— Iaca și sfântul Pafnutie... – zise într-un târziu Habacuc, privind într-o parte.

Sisoe, care tocmai ducea la gură un bob de porumb, privi și el într-acolo și rămase așa, cu mâna ridicată și cu buzele țuguiate...

Pafnutie avea trei binecredincioși sub oblăduirea lui: doi moșnegi ș-o babă. Nu era mare lucru – dar tot era ceva.

Se opri din trecere nu departe, lângă o tufă de liliac, și păru a sta în cumpănă o bucată de vreme. Își lăsă apoi binecredincioșii acolo, pe o piatră, și se îndreptă cu pas măsurat spre cei doi tovarăși de joc. Mergea încovoiat puțin înainte și cam hâit și-ntr-o parte de la mijloc în sus, ca o scoabă de lemn, purtând în mâna dreaptă o cârjă mai înaltă decât el, cu care s-ajuta la mers...

Neștiind ce gânduri are noul-venit, Habacuc acoperi țintarul cu poala anteriului, încet-încet, ca să nu bage de seamă. Căci Pafnutie era ceva mai mare în grad decât ei; avea și o aureolă mai lată, care i se vedea bine în jurul cheliei din creștet, ca marginile unei pălării fără fund, mai cu seamă când trecea din

lumină în umbră. Aureola lui Sisoe abia se zărea, numai ca un abur subțire de argint, gata-gata să se topească de tot în văzduh. Iar a lui Habacuc, încalte nu se mai vedea deloc, decât poate la vreme de noapte...

— Da' ce faceți, sfințiile-voastre, aici? vorbi Pafnutie cu duhul blândeții, oprindu-se la spatele lui Sisoe, în picioare.

Habacuc răspunse:

— Iaca stăteam și noi de vorbă... mai de una, mai de alta...

Pafnutie întinse atunci cârja peste umărul lui Sisoe și dezveli, cu grijă, țintarul.

— Al cui e rândul la mutat? întrebă iar sfinția-sa, dând la iveală un dinte mare și strâmb, care-i împungea puțin buza de sus când ținea gura închisă.

Era rândul lui Sisoe.

— Fă-mi plăcerea și mută-l pe cel de colo, de la colț... - rosti noul-venit, după oarecare gândire, arătând cu vârful cârjei un bob de porumb.

Sisoe îi făcu bucuros această plăcere. După care, Habacuc mișcă și el îndată, în cinstea musafirului, o boabă de fasole mai mare decât celelalte și cu picățele roșii.

— Așa. Ia mută-mi-l acuș p-ăsta de ici, de la răscruce, porunci blajin Pafnutie, lăsându-se pe vine la spatele lui Sisoe. Și nu-l mai îmbăla atâta, sfinția-ta, că doar n-are să prinză rădăcini acolo...

Sisoe șterse de poala anteriului bobul cu pricina, fără supărare, și-l puse la locul arătat. Dar se vedea bine că nu-i mai arde lui acum de jucat. Sta tot cu capul întors și se uita cu jind la cei trei binecredincioși ai lui Pafnutie. Când îi veni deci rândul să mute iar, Pafnutie întinse mâna și mută în locul lui, fără să-l mai întrebe.

Și astfel, încetul cu încetul, molipsindu-se și sfinția-sa de plăcerea jocului, îi luă locul lui Sisoe.

În vremea asta, cei trei binecredincioși stăteau la o parte pe piatră, unde-i lăsase sfântul lor, cu mâinile pe genunchi și cu ochii holbați în gol. Niciun gând nu se vedea pe chipurile lor încremenite: traiul cel bun, fără griji și fără nevoi, le tocise pesemne simțurile și le adormise mintea pe vecie.

Dar până s-ajungă în starea aceasta fericită, nu mai încape vorbă că trebuie să fi cunoscut și ei toate schimbările de toane prin care trec de obicei binecredincioșii, câți intră în împărăția de sus.

La început, toți umblă cu inima pierită de frică, săracii, când se văd picați deodată într-un loc așa de străin și sfânt ca acela. Văzând însă că nu le face nimeni nimica rău, ci doar îi pune să cânte, își vin repede-n fire. Și cum li-i încă acru sufletul de câte-au tras pe pământ, când se-ndulcesc mai bine la lapte și la smochine, se pun pe trai și se miră ei singuri ce-a dat peste ei. Cine-ar putea crede că s-ar mai sătura vreodată de atâta dulceață?...

Dar după vrun an ori doi, unii mai degrabă, alții mai târziu, cum e firea fiecăruia, încep să cadă mereu pe gânduri și li se lungesc ochii a drum... La masă, rămân cu lingura-n mână și se uită pe pereți, parcă s-ar lipsi de orice; iar când sunt duși la plimbare, aruncă priviri iscoditoare în toate părțile, ca și cum le-ar fi numai de-a scăpare. În curând, ba unul, ba altul încearcă să sară noaptea peste ziduri. Dar heruvimii de pază, rânduiți anume pentru treaba asta, îi prind în niște rețele mari de sfoară, întinse cu meșteșug în văzduh, și-i aduc îndărăt nevătămați. Și azi așa, mâine așa, până ce, văzând și ei că nu le merge, se potolesc încetul cu încetul, de-ajung la urmă să nu mai dorească și să nu mai aștepte nimic. Rar se-ntâmplă printre ei câte unul mai încăpățânat care, vrând să moară încalte de tot, nu numai pe jumătate, cum e mai rău, încearcă la sfârșit să se spânzure de ciudă. Pe acela unul, văzându-l Domnul-Dumnezeu că s-a săturat de bine până-n gât și că nu mai are ce-i face, îl sloboade pe pământ să se nască a doua oară și să treacă iar prin toate necazurile vieții pământești, ca să se-nvețe minte.

Binecredincioșii sfântului Pafnutie trăiau bine laolaltă. Cum niciunul nu cunoștea limba celorlalți doi, se îmboldeau numai cu cotul, ori, când erau în toane rele, își repezeau și câte-un genunchi în șale, pentru trecere de vreme.

Cel din mijloc, cel mai negricios, pe nume Ovanez, fusese în vremea lui – era mult tare de atunci – negustor de șaluri și de covoare într-un mic oraș din Capadochia. Calicise la vreme de bătrânețe. Se luase adică după gura unora, rătăciți pe-acolo de prin părțile Idumeii, care i-au bătut capul să-și vânză averea și s-o împartă la săraci, ca d-alde ei, dacă vrea să găsească pe lumea cealaltă o viață veșnică. Și acum, iacă: ce-a căutat, a găsit.

Al doilea, cel din dreapta, era un ungur papistaș, născut nu se știe unde, pe la Nagykörös ori pe la Törökszentmiklos, că-n condica raiului fusese trecut cam anapoda la intrare. Pișta Ferencz era numele său. Nimeni nu-i cunoștea povestea, limba ungurească fiind prea puțin vorbită în sfântul rai; și fiind o limbă și cam răstită, dacă încerca vreodată cineva să-l întrebe cum și pe unde a ajuns acolo, când îl vedea că se supără așa de tare dintr-atâta lucru, nu se mai încumeta a doua oară să intre-n vorbă cu el...

Iar al treilea binecredincios, care după înfățișare părea a fi femeie, fusese în zilele lui madamă menajeră la un popă pravoslavnic de prin părțile noastre, căruia îi murise de tânăr preuteasa, lăsându-l și cu copii mici. Zece ani l-a slujit cu credință femeia, fără nicio sâmbrie, ci doar așa, din râvnă mare pentru cele bisericești. Și i-a citit părintele, drept mulțumită, atâtea molitve în timpul vieții, i-a făcut atâtea parastase

după moarte, pentru ușurarea păcatelor, că nu se putea până la urmă să nu fie primită și ea, săraca, în împărăția cea veșnică a luminii. Măndița Zodieru, văduva, era numele acestui binecredincios.

Și-acum stăteau acolo tustrei, în cămeșoaiele lor albe, din care numai capul ieșea la iveală, rotund și otova ca o tărtărcuță.

Într-un târziu, negustorul din Capadochia săltă puțin din sprânceana dreaptă. Apoi începu a clefăi încet din gură. Îi era foame.

— *Lave or hankist gu țike mez konè...*, mormăi el pe limba armenească, abia mișcând buzele.

— *Nèm tudom mit mondasz...*, se răsti ungurul.

— Mânca-v-ar ciorile de pârliți să vă mănânce! oftă femeia, pe românește, întorcându-se puțin mai cu spatele.

Auzind vorbă, Sisoe se ridică de la locul lui și veni către ei. Le potrivi mai bine baierele la gât, le netezi puțin cămeșoaiele pe la umeri și-i șterse, pe rând, cu basmaua la nas.

— Ia seama, îi strigă Pafnutie, nu le mai pune mâna pe la nas... Cel din dreapta cam are nărav de dă cu piciorul...

— Nu crez! se supără Sisoe. În sfinția-ta de ce nu dă?

— Pe mine mă cunoaște, răspunse Pafnutie, moale.

Ca să-i arate că nu se teme (ce era el, să se teamă?), Sisoe se întoarse la ungur, îl apucă cu două degete de

vârful nasului, îi săltă puțin capul mai sus și i-l suci un pic într-o parte, ca să stea drept.

— Vezi că n-a dat? zise el fudul.

Îi mișcă apoi și pe ceilalți doi câte puțintel, ca să-i așeze mai bine pe piatră, cu genunchii la aceeași înălțime și cu nasurile drept înainte. După care se întoarse iarăși la locul său.

Dar n-avea astâmpăr. Ofta mereu, se frământa și se răsucea ca pe spini.

— Împrumută-mi-i și mie, sfinte Pafnutie, măcar pe-un ceas! îndrăzni el în sfârșit, luându-și inima-n dinți.

— Ce să-ți împrumut? întrebă Pafnutie într-aiurea.

— Dă-mi-i să fac numai două-trei ocoluri cu ei... și ți-i aduc îndărăt, nevătămați.

— Ba! răspunse Pafnutie, scurt. Nu ți-i dau.

— Rogu-mă sfinției-tale...

— Nu ți-i dau, că ești stătut. Dacă ți-i las pe mână, într-un ceas mi-i dai gata. Vorbind astfel, Pafnutie își plecă iar ochii asupra țintarului.

— Bag samă, zise el către Habacuc, cu o sprânceană mai sus și cu alta mai jos, bag samă că această boabă de fasole nu era aici, adineaori, când am întors capul...

— Eu unul știu că n-am atins-o, se apără Habacuc.

— Trebuie s-o fi atins... că singură nu s-a ridicat de la locul ei, în două labe, ca să se mute aici.

— O fi lunecat, cine știe cum... – protestă iar Habacuc. Că doar nu jucăm pe parale!

— Urât mi-a fost mie de când lumea, frate Avacume, sfântul care umblă cu șiretlicuri la țintar. Când văz așa ceva, m-apucă un fel de scârbă la inimă și-mi vine să mă las păgubaș. Vei face dar bunătatea, sfinția-ta, să duci la locul său acest bob de fasole.

— Iaca-l duc, mormăi Hababuc. Da' nici sfânt așa cărpănos la joc, pot să jur că n-am mai întâlnit.

Pe când se împungeau ei așa, Sisoe sta la o parte, ca și cum n-ar fi fost acolo. Se gândea la necazul său. Avea ochii plini de ceață și-i tremura puțin buza de jos.

— Mă voi ruga iarăși la Cel preamilostiv, izbucni el în sfârșit, să-mi dea și mie doi-trei binecredincioși pe samă. Ori măcar unul singur, dacă nu se poate mai mulți...

— Vai de pielea lui și de mama care l-a făcut! se încreți Habacuc.

— Degeaba te vei ruga, că nu se poate să-ți dea, vorbi Pafnutie.

— Și de ce să nu se poată? Oare sfinției-tale cum s-a putut?

Pafnutie înălță capul:

— Pentru mine s-or fi rugat cei de jos, care ne judecă pe fiecare după faptele noastre de pe pământ, vorbi el apăsat, arătându-și colțul.

— Și ce fapte mari până pe-acolo ai făcut sfinția-ta pe pământ? înălță glasul Sisoe, gata să plângă de obidă.

Oare eu nu m-am războit de-atâtea ori cu duhul cel necurat... și cu Avestița, aripa Satanei, care-i și mai rea decât el, fiind parte femeiască? Și nu o dată, scânci el pipăindu-se, m-am ales la sfârșit cu vânătăi și cucuie pentru binele omenirii, care ș-acu se mai cunoaște aici, la spate, o julitură adâncă, unde m-a ajuns cel vrăjmaș cu gheara...

Habacuc găsi de cuviință să se amestece și el în vorbă:

— Degeaba, oamenii nu se uită la cucuie, oamenii-s nărăviți rău, frate Sisoe. Poți să le-arăți toate zgârieturile de pe trup, că nu le pasă, și praznic la călindar tot n-au să-ți puie... Dar ia să te fi pogorât în mijlocul lor, să le faci minuni, să-i vindeci – pe unul de bubă-rea, pe altul de vătămătură – ș-ai vedea ce praznic mare cât toate zilele ți-ar pune și sfinției-tale la călindar...

Pafnutie își arătă iar dintele:

— Apoi vezi, nici asta nu se mai poate de-acum, vorbi el. Toate sărbătorile cele mari au fost prinse de alții... gata, s-a isprăvit! Care-a apucat a se chivernisi de la început, bine de bine. Care nu, rămâne mofluz pe vecii vecilor. În vremea de azi nu se mai fac sărbători.

— S-avem iertare, sfinte Pafnutie, sări Habacuc. Oare n-ai la știință sfinția-ta că cei de pe pământ scormonesc și alte sărbători, pe lângă cele vechi?

— Vorbe! răspunse Pafnutie.

Dar Sisoe înălță capul și se dădu mai aproape:

— Ce spui, frate? Mai fac oamenii sărbători?

— Se vede că sfințiile-voastre trăiți pe altă lume..., urmă Habacuc, uitându-se la ei cam pieziș. N-ați auzit oare că-n vremea din urmă fiecare norod și-a făcut obicei de-și rânduiește la călindar câte-o sărbătoare nouă-nouță, care n-a mai fost de când lumea?

— Lasă asta, mormăi Pafnutie. Asta-i altă căciulă.

— Ba-i tot aia, întări Habacuc. Creștinii nu mai vor să muncească, asta-i. Și s-au pus pe făcut sărbători. Niciodată n-au fost mai credincioși și mai cu frica lui Dumnezeu decât în zilele noastre. Și tot adaugă câte-o sărbătoare nouă la călindar – uneori mai des, alteori mai rar, după cum îi apucă...

— Ce vorbești, frate Habacuc? izbucni Sisoe, neputând să mai rabde. Și sărbătorile astea nou-nouțe, le țin oare creștinii ca și pe celelalte?

— Ba încă cum! Pe cele proaspete le cinstește norodul întreg, cu trâmbițe și cu tobe, mai tare decât pe cele vechi...

— Cu trâmbițe și cu tobe! se minună Sisoe aiurit. De unde-ai aflat sfinția-ta una ca asta?

— De la binecredincioși. Dac-ai intra și sfinția-ta mai des în vorbă cu dânșii, ai auzi și alte lucruri, care de care mai minunate...

Sisoe întoarse fără voie capul spre cei trei binecredincioși de pe piatră.

— Nu te uita la ăștia, că-s tâmpiți! îi zise Habacuc, urmărindu-i privirea. Habar n-au ce-i pe lume. Când

vom merge la trapeză, am să-ți arăt eu unul, venit abia de-o săptămână pe la noi... unul slăbănog și cu nasul mare. Zice c-a fost salamagiu la o fabrică de mezeluri ș-a postit nouă ani de scârbă, tot umblând cu mațe și cu carne de cal...

— Phi! făcu Pafnutie scârbit, scuipând într-o parte. Eu unul nu l-aș fi primit în rai.

— Păi cum să nu-l primești, dac-a postit omul nouă ani? îi întoarse vorba Habacuc. Atunci, încalte, să închidem porțile raiului și să nu mai primim pe nimeni! Să dăm de știre oamenilor că degeaba mai țin posturi... Cu acela să stai de vorbă sfinția-ta, sfârși el întorcându-se la Sisoe, dacă vrei să știi cam ce se lucrează în zilele noastre pe pământ...

Tulburat adânc de cele auzite, Sisoe rămase câtăva vreme cu ochii ațintiți la chelia din creștetul sfântului Pafnutie. O rază piezișă aprindea în luciul acelei sfinte chelii un soare mic, cât o picătură de argint viu, dar Sisoe nu-l vedea. Asemeni acelui strop de foc, în ochii lui de safir licărea scânteia pe care i-o aprinseseră în suflet cuvintele lui Habacuc.

Deodată, se ridică în picioare. În mintea lui încolțise un gând, se zămislise un plan. Cu sprâncenele încrețite de o mare hotărâre, își netezi încet anteriul, scuturând cu dosul degetelor firele de iarbă uscată de pe poale, și se ploconi spre tovarăşi:

— Apoi... mai rămâneți cu bine, sfințiile-voastre, zise el.

— Da-ncotro, frate Sisoe? întrebă Habacuc.

Dar Sisoe își luase toiagul la subsuoară și se depărta grăbit, fără să mai privească îndărăt.

După plecarea lui Sisoe, cei doi tovarăși rămași pe loc începură să dea semne de neliniște. Trăgeau cu urechea, ridicau mereu capul și se uitau împrejur, fără pricină.

În jurul lor, însă, era liniște și pace. Poienița luminoasă îi adăpostea între perdele de frunzișuri ca-ntr-un cuib mare de verdeață. O căprioară subțire, înaltă-n picioare, veni într-un rând să pască tufițele de rozmarin și de levănțică mânăstirească din preajma lor. O urmărise cu ochi de fosfor și cu mlădieri de șarpe prin ierburi înalte o panteră gălbuie, stropită peste tot cu puchiței negri; dar numai așa, din joacă, fără niciun gând rău... Pe cărarea din cealaltă margine trecură mai târziu șase căței îmbrăcați în catifele, trăgând după ei un cărucior de argint, în care dormea un înger sugaci, cu pumnișorii la gură. Și de sub tufișurile din stânga, ieșiră o clipă la iveală, în soare, două pisici verzi, poleite cu aur.

Dar sfinții erau obișnuiți cu asemenea arătări paradisiace, într-un loc singuratic ca acela.

— Oare ce s-o fi întâmplat? întrebă Pafnutie în sfârșit, ridicându-se deodată-n picioare. Zărise printr-o spărtură de frunziș pe sfinții Mochie și Farnachie trecând în goană, unul după altul, cu pletele-n vânt. Ha-

bacuc se ridică de asemenea și privi în urma lor. Din partea cealaltă răsări și sfântul Pintilie cel gros, dând din mâini și strigând către ei de departe:

— Auzit-ați vestea, fraților?... Sisoe se pogoară pe pământ!

Cei doi rămaseră cu gurile căscate.

— Cine ți-a spus? De unde știi?

— Tot raiul știe și vorbește, gâfâi Pintilie.

— Nu se poate.

— Ba, iacă, se poate... Că s-a înfățișat înaintea Domnului-Dumnezeu, ș-atâta s-a rugat, că s-a înduplecat Cel preamilostiv și i-a dat slobozenie să se pogoare între oameni... ba cică i-ar fi dat și putere să facă minuni pe pământ! urmă Pintilie într-o întinsoare, privindu-i speriat.

— Mare-i minunea ta, Doamne! cuvântă pe gânduri Pafnutie.

— Iacă, pun rămășag cu oricine că numai pozne o să facă, adăugă iute Habacuc.

— Încalte, să-i fi dat pe careva din noi să-l călăuzească, vorbi încet Pafnutie, dând la iveală dintele întreg. Că pe pământ sunt multe răutăți și ispite...

— Sunt mai întâi felurite feluri de mâncări grase, care de care mai sărată și mai pipărată, zise Habacuc, lingându-și buzele.

— Toate cu carne! întări Pafnutie, scârbit.

— Este și rachiu, adăugă Habacuc, privindu-i țintă.

Şi ceilalţi doi înghiţiră-n sec fără voie, ca şi cum ar fi simţit aidoma în fundul gâtlejului arsura băuturii blestemate.

— Sunt şi muieri de cele vii..., gemu Pintilie cel roşcovan, cu dinţii strânşi, uitându-se crunt la un vârf de buruiană din faţa lui.

Şi câteşitrei se cutremurară la auzul acestui cuvânt de ruşine şi se uitară unul la altul, spăimântaţi.

Pe când vorbeau ei astfel, o ţarcă sprintenă, zărind dintr-un vârf de copac tabla cu grăunţe rămasă în iarbă, s-apropiase pe furiş şi-ncepuse a alege cu pliscul boabele de porumb dintre cele de fasole, înghiţindu-le cu mare iuţeală, una după alta. Habacuc dădu fără veste cu ochii de ea.

— Hâş, cobaie! răcni el, înălţând în lături braţele lui slabe şi lungi, cu mâneci ferfeniţite.

În vremea asta, în coliba lui prizărită la marginea dinspre răsărit a raiului, înconjurat de sfinţi şi mare gloată de binecredincioşi, înălţând psalm după psalm şi meşteşugite cântări de laudă întru slava Celui preaînalt, Sisoe se pregătea de lungă călătorie.

3. Sisoe se pogoară pe pământ

A doua zi dimineața, Sisoe se pogorî cu hârzobul din cer, pe vârful unui munte înalt. De-acolo ar fi putut cuprinde cu ochii toate întinderile lumii, dacă piscul acelui munte n-ar fi fost pururi ascuns în nouri ca să nu poată vedea nimeni de jos cele ce se întâmplă pe-acolo, pe sus: mai joacă o horă de iele, mai pogoară din cer câte-un sfânt... ce nevoie să știe oamenii tot? Dar asta-i, că nici de-acolo, din mijlocul acelor neguri posomorâte, dacă te uitai în jos nu prea se vedea mare lucru. Zadarnic se ispiti deci Sisoe să zărească ceva, măcar cât de cât, mai departe de vârful nasului, ca să știe spre care parte a lumii să pornească. Dibuind prin ceață, ca un om lipsit de vedere, făcu câțiva pași încoace și-ncolo, de-ncercare; dar îndată ajunse la o margine și se trase îndărăt, spăimântat, simțind că era gata să purceadă-n prăpastie.

„Aceasta numai pe pământ e cu putință, cugetă el îngrozit, să stai cu prăpastia lângă tine și să n-o vezi..."

Față cu asemenea primejdie, despre care în cer nici pomeneală nu putea fi, Sisoe socoti mai cu cale să rămâie nemișcat, până ce lucrurile s-or alege la vreun fel. Se lăsă deci binișor la pământ și s-așeză pe vârful muntelui, turcește. Și ca să nu stea degeaba acolo, înălță spre cer o cântare de laude, potrivită cu starea lui de acum:

Şi iată, şi iată,
Pe vârful muntelui ne-am aşezat...

Dar nourii tot nu se risipeau şi întunericul alb al ceţii rămânea mereu neclintit în jurul său, ca un zid.

„Trebuie să fac o minune – se gândi la urmă Sisoe –, că altfel nu-i chip..."

Îşi luă deci inima-n dinţi şi se ridică iar în picioare, cu frică, stând copăcel. Apoi înălţă toiagul deasupra capului şi făcu, larg, semnul crucii în văzduh.

Grămezile de neguri de la picioarele sale începură atunci a se desface, încet-încet, drept în două. Prin spărtura adâncă dintre ele Sisoe îşi afundă privirile, cu faţa luminată de mare nădejde. Dar fruntea i se posomorî curând şi buza de jos i se lăsă a pagubă, semn că inima lui nu se prea bucura de cele ce-i vedeau ochii... Numai râpi şi prăpăstii, numai ţancuri goale de piatră şi coaste de munţi, zbârlite, cu brazi înfipţi pe povârnişuri... Şi nici ţipenie de om pe nicăieri.

„Mare pricopseală!" se gândi Sisoe, pufnind pe nas... Ce era să caute prin asemenea pustii locuri un sfânt mare şi iubitor de oameni ca dânsul?

Se întoarse deci cu spatele şi înălţă toiagul spre partea dimpotrivă, ca să vază şi într-acolo cam ce putea fi...

Nici în partea asta nu era cine ştie ce. Tot singurătăţi şi prăpăstii, tot munţi fioroşi, sculaţi în picioare,

cu spinări de cremene pustie și întunecime de brazi pe coaste.

Sisoe ridică a treia oară toiagul, spre miazăzi. Și norii, crăpând încet, îi lăsară acum vederii minunată priveliște, care s-adâncea în limpezirea văzduhului până cine știe unde, la marginea pământului... Văile se deschideau, munții mari se tupilau – și cât cuprindeai cu ochii, numai locuri largi și desfătate, numai coline și câmpii înverzite, cu argint de ape lucind în bătaia soarelui. Și sate albe risipite pe sub dealuri... și, departe-departe, în pâcla șesului, ca o grămăjoară de licăriri mărunte – orașul...

Dând cu ochii pentru întâia oară de sălașurile pământenilor, Sisoe s-aplecă grăbit și luă o piatră-n gură; dar cum soarele îi venea în ochi, sfinția-sa strănută de trei ori în șir și zvârli pietricica din gură cât colo.

— Atâta pagubă! făcu Sisoe, vesel, uitându-se după ea. Mai sunt pietre prin aceste locuri...

Și fără a mai sta la gânduri, porni și el într-acolo, spre miazăzi, ca și cum însuși Cel preaînțelept i-ar fi arătat prin acest semn dumnezeiesc spre care parte a lumii să-și îndrepte pasul.

Multă vreme rătăci Sisoe prin liniştea şi singurătatea acelor înălțimi pustii, cățărat de stânci ca o capră, ocolind râpi și măsurând cu ochii funduri de prăpăstii.

Dar coborâșul nu era tocmai ușor pentru un sfânt ca el, obișnuit a călca numai pe loc întins și neted ca-n

palmă. Degeaba se trudea acum să pășească domol și măsurat, cum se cuvine unei fețe bisericești, că mergea tot hurducat și anapoda, parcă l-ar fi îmbrâncit mereu cineva de la spate.

— Asta numai pe pământ se poate vedea... – bodogăni el iar, gata să-și piardă cumpăna.

Și iată că, la un povârniș mai repezit, picioarele sfinției-sale îi lunecară înainte, amândouă odată, fără putere de împotrivire. Sisoe se lăsă pe moale – și se duse de-a săniușul până cine știe unde, într-un pâlc de ferigi uscate, unde se opri din cădere cu părul vâlvoi și cu anteriul suflecat pe spate. Tot acolo, la capătul drumului, genunchiul sfinției-sale întâlni din nebăgare de seamă un colț de stâncă, ieșit din pământ.

O durere cumplită, cu furnici, îi amorți îndată piciorul întreg, până la gleznă. Ghemuit asupră-și cu buzele strânse și ochii înlăcrimați, ca și cum ar fi mâncat o ceapă crudă, Sisoe începu a se strâmba fel și chip la buruienile din preajmă, ținându-și cu amândouă mâinile genunchiul vătămat, ca pe o scumpă comoară.

Apoi, stând încă în capul oaselor, se uită cu obidă împrejur și suferința îl făcu să cârtească împotriva acestei rânduieli pământești:

„Ce-a fi gândit oare Cel-de-sus, întru a sa nemărginită înțelepciune, de-a grămădit pe-aici atâtea stânci și-a țuguiat astfel pământul până-n slava cerului? De ce să fi sculat el oare așa, drept în picioare, aceste lo-

curi pustii și amărâte? Și ce nevoie să fi fost, până pe acolo, să răscolească de sub pământ atâtea pietre și să le samene-n calea omului, pe toate cu colții-n sus, ca să-i vatăme trupul și să-i zdrelească mădularele? Rău o fi, nu zic ba, adăugă el aducându-și aminte de rânduiala din sfântul rai, să trăiești în vecii vecilor fără să te mai doară nimica; dar nici așa, să-ți sară ochii din cap și să nu mai știi pe ce lume te afli de usturime, iară nu mi se pare lucru tocmai cu cale..."

Gândind astfel, se ridică șchiopătând și-și luă toiagul zvârlit cât colo, între ferigi. Și după ce-și frecă iar genunchiul cu palma, porni încet mai departe.

Stâncile piscului rămâneau tot mai sus, în urma lui.

Dar peste creștetul lor neclintit începu a se înălța de la o vreme în două labe un nour mare și posomorât și a crește pe nesimțite, cuprinzând o jumătate de cer.

Văzduhul se întuneca văzând cu ochii. În curând s-auzi într-o margine și carul sfântului Ilie, huruind peste genuni.

Și norul cel negru creștea mereu și se tot bulbuca, se tot lungea spre el într-acoace, venind încet asupră-i cât un munte; iar când ajunse drept deasupra, clipi cu mânie dintr-un fulger și slobozi un trăsnet.

— De capu-ți! făcu Sisoe necăjit.

La această vorbă necugetată, alte două tunete lungi, cu hopuri, îi răspunseră din slavă. Și numaidecât nourul cel întunecat, care se cunoștea cât de colo că-i burduf de apă, începu să scuture asupra lui o ploaie repezită și mare-n bob cât aluna.

Sisoe simțea cum i se lipește anteriul de spate, peste cămașa udă. Neputând să mai rabde și această ocară, sfinția-sa înălță la urmă toiagul și rosti cu mânie Tatăl nostru în gând...

Ploaia se opri atunci, ca la poruncă; tunetul se depărtă până la marginea lumii, bombănind; și nourul cel vrăjmaș începu a se trage la o parte, rușinat, pitindu-se tot mai jos îndărătul munților, ca și cum l-ar fi sorbit pământul.

Când soarele străluci din nou, Sisoe se trezi deasupra unei pajiști prăvălite care începea de sub picioarele sale și cădea până jos, sclipitoare și înflorită ca un patrafir de vlădică, pe pieptul stâncos al muntelui. Sfinția-sa porni într-acolo fără zăbavă și-ncepu iar să coboare. Dar nu mai cobora de-a dreptul, ci tot de-a coasta și cu pază mare, ca să nu-și ia vânt cumva și să purceadă iar de-a săniușul tocmai acum, când începea să-i fie lumea mai dragă.

În curând ajunse la un capăt de plai, care cobora în clină ușoară până la marginea pădurilor de brad.

De o parte și de alta, culmea verde se prăvălea în văi prăpăstioase și întunecate; dar înaintea lui s-aşter-

nea tăpșan întins, cu frăgezimi de ierburi fără prihană, abia desprinse din beteala ploii și din moliciunea aburoasă a ceții. Pâlcuri de ienuperi pitici umbreau pe margini strălucirea acelor pășuni înalte. Fuioare de argint subțire se disträmau în soare, deasupra lor. Încolo, nici urmă de ființă pământeană, în nicio parte.

Dar într-un loc, Sisoe se opri și ridică din iarbă, pe lângă o tulpiniță de smirdar înflorit, câteva boabe lucioase și negre, ca de mătănii călugărești. Le ținu în palmă o vreme și le cercetă cu luare-aminte, pe toate părțile; sfărâmând apoi una între degete, o duse la nas. Și înțelese la urmă că, nu de multă vreme, trebuie să fi trecut prin partea locului o turmă de mioare.

„Ori, poate, niscai capre...", cugetă el, încruntat. Căci de pe acele semne mărunte se cunoaște bine numai atâta, că nu putea fi vorba de vaci.

Un lătrat de câine s-auzi atunci dintr-o parte, peste liniștea poienii.

Sisoe tresări. Era cel dintâi glas pământean care ajungea la urechea sfinției-sale... Undeva, mai la vale, după vreo perdea de brazi, ori pe altă față a poienii, se găsea pesemne un sălaș de ciobani.

Fiind însă abia pogorât din cer, Sisoe nu-și luase încă trup și înfățișare potrivită cu lumea celor de jos. Făptura lui cerească, făcută dintr-o plămadă străvezie ca lumina și ca vântul, nu se îngroșase încă destul în

atingerea cu țărâna; și astfel sfinția-sa putea să meargă acum în picioare prin lumina zilei, fără ca ochii celor de pe pământ să-l poată zări.

Dar câinii nu văd numai cu ochii. Din mila Celui-de-sus, care are grijă de toate, ei văd și cu nasul. Deci unul dintre dulăii tolăniți pe lângă acea stână, întorcând din întâmplare botul spre partea de unde venea Sisoe și primind pe adierea văzduhului o pudoare necunoscută, se ridică deodată-n picioare și rămase cu nările ațintite într-acolo...

— Parcă se zărește ceva... – mârâi el către tovarăși, cu nasul pe sus, închizând ochii ca să vadă mai bine. Și dintr-odată începu să latre și se repezi la deal, stârnindu-i și pe ceilalți în urma lui.

Într-o clipă se înșirară toți de-a lungul poienii, alergând fiecare după putere.

Ajunși în dreptul lui Sisoe, câinii se opriră nedumeriți. Lătraseră ei pân-acum la tot felul de dihănii, la lup și la urs, la vulpe și la bursuc, ba chiar și la arici; dar niciunul, se poate spune, nu mai avusese încă prilej până acum să se dea la o arătare sfântă, de pe cealaltă lume, ca aceasta... Ce putea să fie? De pe miros, nu semăna cu nimic știut și cunoscut. O fi fost vrun sfânt picat din cer odată cu ploaia dimineții – ori poate un strigoi fătat de bezna pământului și rătăcit acolo în soare, ca un huhurez? Nu se putea ști. Se opriră deci roată împrejur și începură a arunca-n el, de departe, cu lătrături.

După toate semnele, vătaful lor părea să fie un dulău bătrân, mare-n trup şi negru-roşcat la păr, cu urechile sfârtecate de lup şi cu urme albicioase de muşcături pe bot. Sprijinit cu tărie pe labe, sta-n mijlocul celorlalţi arătându-şi mereu capul mare pe deasupra lor. Şi lătra rar şi gros, ca din butoi – parcă trăgea cu tunul:

— Hum!... Hum, hum!... Hum!...

În rând cu el s-aţineau alţi doi, tineri şi mai leşietici la păr. Amândoi aveau coada tăiată; le rămăsese numai câte-un ciot.

Erau fraţi gemeni, se vede, feciorii celui bătrân, că nu prea se depărtau de lângă el şi-i ţineau isonul pe rând, cu botul îndreptat spre cer, slobozind fiecare din gât câte-un urlet lung şi ascuţit, pe care se înşirau lătrăturile ca nişte gogoloaie pe sfoară. Când tăcea unul, începea celalt; rar se nimerea să latre amândoi odată.

Prin faţa acestora se frământa ca de ceasul morţii un cotei tărcat, de neam prost, c-un pămătuf de laţe albe-n vârful cozii. Lătra cu sughiţuri şi se îneca uneori parc-ar fi avut un os în gât; se oprea atunci cu botul în pământ şi icnea din pântec, căscând gura până la urechi, gata să-şi lepede maţele-n iarbă... Şi mai era printre ei încă o cotarlă de acest soi, care-ncepuse a năpârli: din părul cel vechi îi rămăsese doar o fâşie de lână murdară de-a lungul spinării şi, pe pulpa

dindărăt, un smoc. Din pricina aceasta suferea, pesemne, ca de boală, că-i pierise glasul de tot. Lătra răguşit, în şoaptă – nu se-nţelegea bine ce spune:

— Chiaf, chiaf!

Şi se repezea mereu la tovarăşi, ca să-i dea şi lui pas să grăiască; dar nimeni nu-l băga în seamă.

Cu nădejdea în puterea toiagului, Sisoe sta-n faţa lor nemişcat şi-i urmărea din ochi, aşteptând să vadă: ce-au de gând să mai facă?

— Ară, drace, ară...

Crezuse la-nceput, când i-a zărit alergând de departe, că vin să-i ureze bun sosit pe pământ şi să se gudure la picioarele sale; dar acum vedea el bine că treaba era pusă mai degrabă pe sfadă. Îl ocărau din toate părţile pe limba lor şi-l întrebau: ce caută acolo? Şi toţi erau porniţi cu duşmănie asupra lui, măcar că nu le făcuse nimica. Numai un căţălandru prostuţ, cu labele prea mari, sosit în urma tuturor, s-arăta parcă mai puţin vrăjmaş la inimă. Alergase şi el acolo, ca la o petrecere, hămăind cu vrednicie, fără să ştie despre ce-i vorba. Se oprise la trei paşi în dreptul lui Sisoe – ş-acum lătra mârâit, cu trăgăneli în glas, şi se prefăcea uneori că se uită-n altă parte... dar trăgea cu coada ochiului, să vadă dacă nu-i răspunde şi sfinţia-sa ceva. Iar la urmă, văzând că nu se mai întâmplă nimica nou, se lăsă de-a binelea pe coadă şi-ncepu a clămpăni cu dinţii prin păr, după purici.

De la o vreme se mai potoliră și ceilalți, parcă; dar cum făcea Sisoe o mișcare să plece, îndată se porneau iar, pe toate glasurile, tăindu-i calea; și după o rânduială rămasă din strămoși, pe când unii îl țineau de vorbă pe din față, alții se furișau pe la spate, să încerce dacă nu l-ar putea apuca, din fugă, măcar de poala anteriului.

Și iată, când s-aștepta mai puțin, sfinția-sa simți deodată o arsură la spate, în partea moale a trupului, ca un cui ascuțit. Se răsuci, c-un răcnet de spaimă, ridicând toiagul prea târziu...

La spatele lui se găsea doar o cățea, vânătă și slabă, pe care n-o băgase-n seamă pân-atunci. Era fătată de curând pesemne, că-i sticleau ochii-n cap de vrăjmășie, ca la un lup. Lătra încleștat, arătându-și colții până la gingii – și tot ea se văicărea, cu mustrări jalnice-n glas, de-ai fi zis că Sisoe trebuie s-o fi bătut de moarte cândva ori să-i fi gâtuit pân-acum, cu mâna lui, trei rânduri de căței.

„Și doar acu mă vede-ntâia oară în viață... cotarla dracului!" cugetă el, amărât și scârbit din cale-afară.

Cu câinii roată-n jurul său, Sisoe străbătu apoi încet poiana-n curmeziș spre pădure. I se părea că toți munții dimprejur latră la el. Și nu-i venea a crede că se va mai putea mântui vreodată de această osândă a lui Dumnezeu. „Se vede că nicăieri pe lumea asta nu poate fi liniște, își zicea el, nici în cer, nici pe pământ.

Sus, cântă și zbiară binecredincioșii până te năucesc de cap; jos, te latră câinii, de-ți vine să fugi încotro vezi cu ochii. Și nu se știe bine care din aceste două urgii este mai cumplită..."

Dar la marginea pădurii, câinii începură să-l părăsească, unul după altul.

Se-ntorceau la stână, mândri, cu coada pe sus, făcând popasuri scurte pe lângă pietre și hârjonindu-se între ei. Numai cățeaua cea slabă îl mai urmări o bucată, ca o muscă rea de care nu poți scăpa, ca să-l vadă unde intră și să-i cunoască vizuinea.

Sisoe se găsi la urmă singur, în liniștea pădurii înalte de brad.

Mergea acum încet, cu nasul în pământ, trezind sub picioare un foșnet singuratic prin frunzele uscate. Începea să-i fie lehamite de viața de pe pământ; îl bătea gândul să lase toate baltă și să se-ntoarcă în rai de unde a venit.

Dar când se gândea ce zaiafet i-ar face sfinții părinți, văzându-l că se întoarce așa degrabă și fără nicio ispravă, și cu ce alai l-ar primi diavolii de îngeri chiar de la poartă, i se făcea negru înaintea ochilor. Nu! Mai bine să le rabde pe toate până la sfârșit, chiar dacă ar fi să se întoarcă la urmă tot fără praznic la călindar, cum a plecat.

Cu acest gând, se opri lângă un buștean căzut, ca să-și puie la mușcătură o foaie lată de podbal, bună de leac; simțea trebuință să-și mai răcorească puțin și zgârieturile dobândite mai la deal – căci toată partea dindărăt a sfinției-sale era plină acum de usturimi și fierbințeli.

Ar fi putut el să facă o minune să le vindece ușor, c-un singur cuvânt, dac-ar fi vrut. Dar își aducea aminte de sfatul ce i-a fost dat la plecare sfântul Mavrichie cel înțelept, cu privire la minuni. Acest sfânt preaînvățat avea slăbiciune să alcătuiască, pentru trecere de vreme în rai, fel de fel de bucoavne mărunte, despre te miri ce și mai nimic. Și la plecare îi arătase şi lui una, pe care sta scris cu slove mari de mână: Despre făcutul minunilor, cuprinzând sfaturi și învățături pentru folosința sfinților părinți, ca să le slujească la o nevoie. (Binecredincioșii cei de rând n-aveau a se uita într-însa, căci nu era de nasul lor.) Și scria acolo așa, că acela ce a primit de la Dumnezeu această putere, mai presus de fire, trebuiește cu strășnicie a se feri să nu facă niciodată o minune în folosul său, căci altfel i se va lua darul. Așijderea, ca să-i fie plăcută lui Dumnezeu și să folosească oamenilor, minunea se cere făcută numai acolo unde va fi lume multă adunată la un loc, nu pe pustii locuri sau în păduri, bunăoară cum ar fi pe aici.

De acea bucoavnă își aducea aminte Sisoe acum, stând cinchit lângă buștean, cu nasul în pământ și cu

anteriul ridicat la spate până sus. Și-i părea rău că n-o ceruse împrumut. Poate că i-ar fi dat-o.

„Noroc că nu-i nimeni p-aici să mă vază...", își zise el la urmă, privind împrejur bucuros că poate să-și cerceteze fără martori goliciunea înroșită de nevoi. Căci după atâtea necazuri și suferințe, făptura lui cerească începuse acum a se cunoaște, mijindu-se și vederii puțin, printre copaci, nu numai de pe miros.

O cinteză nevăzută începu să strige atunci, dintr-un vârf de brad, risipind licăriri de sunet în umbra verde a pădurii:

— Ți-vic! Ți-vic!... pi-ca, pi-ca, pi-ca... piț-piț-piț!

Sisoe înălță urechea, s-asculte de unde vine acel glas picurat. Dar nu mai auzi nimic, decât șuietul vântului în cetini.

Întorcând capul apoi, sfinția-sa dădu cu ochii de o ciupercă mare și albă, pe care n-o zărise încă; sta ploștită acolo, chiar la spatele său, între frunze, și se uita cu luare-aminte în sus.

— Ce te mai uiți și tu ca o proastă? o înfruntă el, întorcându-se îndată cu fața.

Și dacă văzu că aici nu era chip, se ridică și porni iar, să-și caute un loc mai potrivit.

Se opri nu departe, la o margine de râpă, deasupra unei văgăuni căscate între ziduri prăpăstioase de piatră. Peste vârful brazilor înfipți în povârnișul de sub el, s-auzea, din fund, răcnet de pârău.

Sisoe înțelese că apa ce se zbătea acolo, într-o încleștare de stânci, trebuia să se împreuneze odată și-odată mai jos cu râul cel din vale, pe care-l zărea de aici ocolind într-un arc de argint satul risipit la poalele muntelui, departe.

Supărarea îi trecu ca prin minune.

Călăuzit de acel glas de apă care-i suna îndelung în cale, când mai tare, când mai încet, ca un cântec pustiu al singurătății, sfinția-sa se ridică și porni la vale după pârău, neștiut de nimeni, prin această împărăție a urșilor, de-a curmezișul desimilor de brădet.

La mijlocul unei coaste cu zmeurișuri încâlcite, zăbovi într-un rând o vreme, să-și răcorească puțin gura cu bobițe trandafirii de zmeură. Era liniște. Numai bâzâitul țânțarilor țesea fire subțiri împrejurul lui. Pe când se ospăta astfel, auzi deodată un glas gros mormăind: parcă vorbea cineva singur, da' cuvintele nu se deslușeau bine. Sisoe făcu câțiva pași într-acolo, să vază cine poate fi. Un foșnet mare izbucni din dosul unor tufărișuri. Și drept în fața sfinției-sale se ridică în două labe, bălăbănind din cap, o namilă de urs cât toate zilele. Purta pe piept un ștergar alb, ca să nu-și mânjească blana, pesemne, cu zamă de zmeură; și venea spre Sisoe cu labele atârnând, ca și cum l-ar fi poftit pe sfinția-sa la o trântă dreaptă.

— Cată-ți treaba, dihanie! îi vorbi Sisoe liniștit. Nu te burzului la mine, că eu nu-s ce crezi tu...

După care îi întoarse spatele și porni grabnic pe coastă-n jos, fără a mai privi îndărăt; și s-așternu iar la drum, coborând întruna, cu inima plină de nerăbdare s-ajungă mai curând între oameni.

Era soarele-n crucea amiezii, când Sisoe ajunse la marginea din sus a satului, între livezi.

Râul trecea limpede pe sub sălcii, ca o adiere de vânt. Nimeni nu se vedea în preajmă.

Dar după ce făcu un cot, în lumina mare, sfinția-sa rămase cu ochii ațintiți și cu gura căscată...

Mai jos, pe malul dimpotrivă, înălbea pânza la marginea apei – o femeie.

O femeie adevărată, în carne și oase, nu o arătare străvezie de pe cealaltă lume; o femeie tânără, cu ochi și cu sprâncene... și cu toate cele câte trebuie la o femeie, nu o vedenie uscată și firavă, tunsă ca vai de capul ei și vârâtă într-un sac până la gât, ca arătările cele fioroase din sfântul rai.

Sisoe se opri în dreptul ei și se lăsă jos pe o piatră, cu mâinile împreunate peste genunchi, ca să privească în voie această minune a lui Dumnezeu, cum nu mai e alta pe pământ.

Înclinată ușor din mijloc, cu cămașa albă despicată la sân într-o parte și cu catrința roșie prinsă-n șold, fe-

meia lăsa pânza să se desfășoare-n voia apei până departe; o aducea apoi, val după val, pe un bolovan mare de la picioarele ei și-o bătea cu un mai de lemn, împroșcând stropi de soare împrejur.

La spatele ei, pe prundișul uscat, se vedeau alte două fâșii înguste de pânză, întinse la soare. Iar mai încolo, păștea iarba dintre pietre – o vacă.

Când vaca s-apropia prea tare de pânză, femeia se-ntorcea și arunca după ea cu bulgări:

— Ni, boală!

Își netezea apoi cu dosul mâinii șuvițele de pe frunte și furișa spre Sisoe o privire ageră, pe sub sprâncene.

La urmă, neputând să rabde, se îndreptă din mijloc și-i strigă peste apă:

— Da' ce părinte, n-ai mai văzut fomeie?

Râul vâjâia însă prea tare între ei, și Sisoe n-auzi ce-i spune. Văzându-l că nu se dă dus, femeia își lăsă atunci pânza pe piatră și intră în apă, să treacă spre el. Unda limpede îi cuprinse îndată picioarele, până mai sus de glezne, unde pulpele încep să fie mai albe; și pe măsură ce apa creștea, catrința și ia se ridicau și ele tot mai sus, deasupra genunchilor...

— Vrei să treci râul, părinte? întrebă ea ieșind, în sfârșit, pe mal. De unde vii, sfinția-ta?

Sisoe arătă, cu capul, spre vârful muntelui. De-acolo venise.

— Eh! că doar n-ăi fi picat din cer..., zâmbi femeia, aruncând o privire-n treacăt spre piscul vioriu și spre poienile cele înalte de sub el, care se zăreau d-aici printre nouri ca nălucirea unor ostroave din basm, oglindite deasupra lumii în văzduh.

— A venit apa mare și ne-a luat iar puntea, lua-o-ar ciorile! urmă ea, văzând că nu primește răspuns. N-ai pe unde trece îmbrăcat. Da' mi-oi face eu pomană să te trec în spate, dacă vrei, că poate mi-i citi și sfinția-ta, vreodată, un acatist pentru iertarea păcatelor...

Vorbind așa, se-ntoarse cu spatele și s-aplecă puțin de mijloc:

— Hai... hopa! îl îndemnă ea, peste umăr.

Sisoe stătu oarecum la îndoială. Îi cuprinse la urmă grumazul cu brațele și i se aburcă în spate, unde rămase nemișcat cu genunchii sprijiniți de șoldurile ei pietroase.

Și apa viorie începu numaidecât să cânte pe sub ei, râzând și gâlgâind printre pietre de voie bună.

Când vaca de pe mal zări în mijlocul râului o arătare așa de ciudată, jumătate popă, jumătate femeie, se opri din păscut și holbă ochii într-acolo. Apoi dintr-odată își înălță coada drept în sus, ca o lumânare, și-o luă la fugă spre sat.

La jumătatea drumului se opri să mai privească o dată îndărăt, cu coada bârzoi... Și încredințată pe deplin acum că lucru curat nu poate fi, porni iar în goană,

printre garduri și peste hârtoape, să ducă veste-n sat despre arătarea cumplită ce i s-au făcut la marginea apei.

4. Sisoe începe să facă minuni...

Popa Niță tocmai ieșise-n curte să spargă un dovleac la scroafă, când intră pe poartă dascălul Ghiță Pitac, cântăreț la strana cea mare și om de-ncredere al sfinției-sale.

— Ce-i, Pitac?

După obiceiul său, dascălul nu prea se grăbi să răspundă. Ca să mai prindă suflet, se șterse întâi cu basmaua la nas și pe față; apoi se uită cu luare-aminte la dovleacul din brațele popii și scuipă într-o parte.

— Dandana mare, părinte..., începu el pe nas, că era cam fornăit la vorbă. Ce e, nu e bine.

— Ne-a picat iar protopopul? se-ncruntă popa.

— Nu, altă pacoste...

Sfinția-sa ar fi vrut să afle dintr-odată cum stă lucrul. Dar scroafa n-avea astâmpăr. Stârnită de dovleac, înălța râtul spre el și grohăia mereu, cerându-și partea. Popa Niță o împinse cu piciorul:

— Ho, că nu dau turcii!

Era o scroafă tânără, încălțată în glod uscat până la genunchi, cu păr de cânepă pe spinare și cu belciug

în nas. Pitac o privi îngăduitor și scuipă iar într-o parte, așteptând să-i vie rândul.

— S-a iscat în sat un călugăr venetic – urmă el – un batist, un inochintist, ori dracu știe ce-o fi fiind. A tras la casa Zoiței lui Alexe Mânjoc din capul satului și, cică, s-a pus pe făcut minuni.

— Pe făcut... ce?

— Minuni.

La auzul unui cuvânt așa de neașteptat, popa Niță rămase cu ochii holbați și cu gura căscată.

— Vorbește mai tare, bre omule! se răsti el apoi, supărat, pe când scroafa grohăia tot mai ascuțit. Ce fel de minuni? Ori ai început să bați câmpii...

— Minuni ca toate minunile! zbieră Pitac. N-am văzut cu ochii, da' am auzit. Zice c-a vindecat pe Lina Todiresei, care-o aduse mă-sa astă-iarnă la sfinția-ta să-i citești de ducă-se-pe-pustii... de era să moară de tot după aia, c-a apucat-o și mai rău năbădăile... Și pe Ilinca lui Pavel, care i-a intrat astă-vară un șarpe-n burtă, când s-a culcat la soare cu gura căscată. Și pe Floarea lui Țâmboacă, a de fugise acu doi ani cu Ionică, feciorul lui Năstase Pârlogea din Căpățâneni... când n-a vrut baba s-o primească-n casă, de zicea c-a asmuțit câinii după ea și-a apucat-o cu dinții de-un picior...

— De care picior? întrebă popa, cam într-aiurea.

Dar nu s-auzea mai nimic, căci scroafa își pierduse de tot răbdarea. Pentru ea, daraverea cu călugărul ca

și cum n-ar fi fost. Cu ochii după dovleac, se jeluia amarnic pe toate tonurile, ba-l îmboldea pe sfinția-sa și cu râtul uneori pe la genunchi ca să-i aducă aminte, să n-o mai dea așa uitării, că-i păcat.

— Zice că s-a dus la el și moș Sandu Turlacu, socrul lui Ilie Farasulea din Gura-Văii, urmă Pitac, să-l vindece de nevoile bătrâneții, că era căzut de tot... Ș-acu, cică umblă moșneagul ca un buhai pe ulițile satului, cu mânile-n șolduri și cu căciula pe-o sprânceană, de nu mai poate trece nicio muiere de răul lui...

— Vorbește, bre omule, mai tărișor! se rugă popa, venind mai aproape. Parcă n-ai mâncat de trei zile...

— Hai? răcni Pitac, cu mâna pâlnie la ureche.

Sfinția-sa își pierdu răbdarea:

— Am mai ținut eu lighioane pe lângă casă, vorbi el roșu de mânie, da' scroafă îndrăcită ca asta nici că s-a mai pomenit. Nu te lasă, bre, când îi abate ei, s-auzi măcar o vorbă, mânca-o-ar lupii!

Și văzând că iar îl îmboldește între genunchi, mai să-l ia pe sus, popa Niță, scos din fire, ridică dovleacul într-o mână și i-l trânti cu sete în cap.

Izbită fără veste drept în creștet, când s-aștepta mai puțin la una ca asta, scroafa se răsuci o dată în loc și-și pierdu graiul câteva clipe. Se lăsă apoi pe picioarele dindărăt și, luând martori cerul și pământul la această nelegiuire din partea stăpânului său, începu a slobozi din trâmbița râtului niște plângeri așa de cumplite, că

toți câinii de prin împrejurimi săriră arși de prin cotloanele lor și năvăliră-n uliță, încredințați c-a intrat ursul în sat ori vine sfârșitul lumii, alta nu poate fi.

— Halal ison! vorbi dascălul, privind-o cu jind. Parcă-i mașina de la trin...

Dar popa Niță își astupase urechile și fugise în casă, de unde se ivi în curând trăgându-și giubeaua pe-o mânecă și se-ndreptă cu grăbire spre poartă:

— Hai acolo, la fața locului, să vedem și noi ce și cum...

Cu giubeaua fâlfâind, sfinția-sa porni în goană pe linia satului la deal; și călca așa de amarnic că dascălul, om moale din fire, abia se mai ținea din urma lui.

— Zice că-l cheamă Sisoe, încercă Pitac iar să lege vorba, ca să-i mai întârzie puțin mersul. Și cică vine de-a dreptul din rai...

— Vine... din raiul mâni-sa! mormăi popa-n barbă, fără a-și domoli pasul.

La casa Zoiței din deal, ograda plină de lume; mai cu seamă femei, că bărbații erau duși care-ncotro, la muncă.

Vreo două îi ziseră „săru' mâna", din vârful buzelor. Altele se-mboldiră în urma lui cu cotul:

— Să știi, fă, c-o să fie nuntă...

Popa Niță își făcu drum printre ele, posomorât. Când ajunse-n tindă, își aruncă ochii din treacăt spre

un pat învelit cu rogojină, unde se vedeau rânduiți colaci de casă, ulcele acoperite la gură, străchini cu ouă și alte bunătăți.

— Hm! făcu sfinția-sa cu înțeles.

În odaia din dreapta, s-auzea vorbă. Deschizând ușa la perete, popa aruncă o privire aprigă înăuntru, pe când femeile se-ngrămădeau la spatele lui.

— Da' ce faci acolo, cuvioase? întrebă el cu glas tare, fără să treacă pragul.

În fundul odăii, sub icoane, Sisoe sta cu mâinile împreunate pe creștetul unei babe îngenuncheate la picioarele sale. Întorcând capul și zărind fața bisericească, sfântul așteptă ca noul-venit să-l recunoască de asemenea și să-i ceară blagoslovenie, ca unuia mai mare. Dar popa îl privea aspru – și nici gând să-i sărute poala anteriului, cum era de așteptat.

„Între ai tăi ai fost și-ai tăi nu te-au cunoscut...", vorbi Sisoe în pildă, întorcându-și fața de la el.

— Lasă asta! i-o reteză popa, scurt. Mie să-mi spui doar atâta: cam ce făceai acolo sfinția-ta?

Sisoe nu găsi de cuviință să-i răspundă.

— Iaca se ruga și el pentru amărâta asta lipsită de vedere, îndrăzni să grăiască atunci o femeie din grămadă, arătând spre baba de la picioarele sfântului.

— Nu te-am întrebat pe tine! se răsti popa, mânios. Ce mi te vâri în vorbă, ca musca-n coada calului?

— Sfinția-lui face minuni..., găsi de cuviință să adauge, cu glas spășit, alta.

— Minuni?... se miră popa Niță, fără a-ntoarce capul. Și cu ce drept vii sfinția-ta să faci minuni în parohia mea? ridică el deodată glasul către Sisoe. Ai vreo îndreptare de la Mitropolie, ceva?... Ia spune-mi și mie: cu a cui învoire ai pornit cuvioșia-ta astfel să faci minuni pe la casele oamenilor?

— Cu învoirea Celui preaînalt, răspunse Sisoe plin de mândrie, carele este mai mare decât voi toți și decât Mitropolia. El însuși mi-a dat dezlegare să purced pe pământ pentru binele oamenilor, pogorându-mă din rai.

— Din rai! râse popa, acru. Văzutu-l-a cineva, raiul, cu ochii? Ia să nu-mi umbli mie cu baliverne d-astea, că eu nu-s muiere, la mine nu se prinde! Și să faci bunătate să nu mai strici capul poporănilor mei cu asemenea povești, ci să te cărăbănești cât mai repede de la noi, dacă nu vrei să dai de dracu.

— Acum și-n vecii vecilor, amin! întări Pitac, lungind gâtul peste umerii femeilor.

— Auzi acolo, pufni iar popa cu mânie, din rai! Din care rai? La această năvală de cuvinte fără noimă, Sisoe nu mai știa ce să răspundă.

— Lasă, părinte, săru'mâna..., ce-ai cu el? sări atunci iarăși cu gura, în apărarea lui Sisoe, o femeie de la spate... Lasă-l să se oploșească și el p-aci, pe la noi, dacă ni l-a trimis Dumnezeu... că doar nu-ți ia nimic din tainul sfinției-tale!

— S-avem și noi un sfânt în sat, că nu strică, întări alta. Mai rebegește o vită, mai se bolnăvește un copil... ce-ai cu el?

— Voi, proastelor, să tăceți, se răsti popa, fierbând. Ce știți voi? Ducă-se la păcatele, de unde-a venit, să facă minuni pe unde-a mai făcut. Cum nimeri el, din rai, tocmai în parohia mea?

— Lasă-l, părințele! se rugă atunci cu glas pierit și baba de la picioarele lui Sisoe – lasă-l să isprăvească barem ce-a început...

Și-i tremurau mâinile de slăbiciune, și i se umpluse ochii cei orbi de lacrimi, căci se temea să nu plece sfântul tocmai acum și s-o lase cu minunea neisprăvită.

— Ba să-și ia catrafusele și să plece îndată, porunci popa neînduplecat.

Dar Sisoe nici gând n-avea de plecare. Mândru că-i luau femeile partea, își puse mâna pe creștetul babei și-o îndemna să îngenuncheze iar la picioarele sale.

— Așa ți-i vorba? strigă popa, cătrănit la obraz de mânie. Bine! Lasă c-avem noi ac de cojocul tău...

Și fără a mai închide ușa în urma lui, coborî cu pași mari în ogradă, de unde porni iar în goană pe uliță-n jos, urmat cât colea de Pitac, care se ținea după el ca umbra.

Ajunși în dreptul primăriei, își domoli puțin pasul, gata să se oprească; dar aducându-și aminte că are cu primarul o daraveră, pentru niște buruieni de zarza-

vaturi pe care le cam stricase scroafa sfinției-sale, cârni la stânga și nu se mai opri până la jandarmerie, unde intră pe ușă înfierbântat și posomorât, să schimbe câteva vorbe în taină cu domnul șef.

După plecarea popii, femeile se îngrămădiră iar la ușă, dând năvală care să intre mai întâi. Simțeau ele, pesemne, că sfântul ăsta n-are să prea facă mulți purici în satul lor.

— Hai odată, mătușă, strigă una prin crăpătura ușii, tot n-ai mai isprăvit?

— Ai pus gabja pe sfinția-lui și nu te mai dai dusă de-acolo, parc-ar fi uns cu miere.

— Ia lăsați-o-n pace, soro, să-i tihnească și ei minunea, săraca! Dacă v-ar face și vouă cineva așa, v-ar plăcea?

— Da' ce-i mai trebuie vedere acu, la bătrânețe? N-a văzut ea destule, cât era tânără...

Femeia de gazdă își făcu drum înăuntru, chip să mai deretece câte ceva prin casă.

Trăgând cu coada ochiului spre babă, o văzu cum clipește des și parcă se uită-n juru-i ca omul care-a ieșit din întuneric adânc la lumina zilei.

— Da' ce, mătușă, nu cumva ai început a zări câte-o-leacă?

— Da, măiculiță..., minunea lui Dumnezeu..., parcă-ncep a vedea! răspunse baba privind împrejur, ca de pe altă lume. Bodaproste! Iaca, te văz pe tine... și pe sfinția-lui, Maica Precista să-l răsplătească... Iaca și icoanele... și patul... și uite colo, pe gard, și nădragii lui bărbat'tău..., bodaproste!

Vorbind așa, începu a-și face cruci peste cruci în fața icoanelor. La urmă, își vârî mâna-n sân și scoase de-acolo, de lângă pielea-i zbârcită și pământie, câteva smochine mucegăite, înșirate pe băț, și le puse cu sfiiciune pe colțul mesei, drept mulțumită.

Sisoe aruncă o privire piezișă spre acele boloștine dulci, de care-i era acru sufletul pe lumea cealaltă, și numai cât le vedea îl și apuca un soi de leșuială; dar se stăpâni și tăcu, înghițind în sec.

— Ti, cum am uitat, uita-m-ar moartea! făcu gazda, lovindu-se cu mâna peste gură. Sfinția-ta ăi fi flămânzit, biet, după atâtea minuni câte le-ai făcut pe inima goală...

Și fără a mai aștepta răspuns, se repezi până-n tindă, de unde se întoarse cu o strachină smălțuită, o lingură de lemn și un clondir verde, astupat la gură cu un cocean de porumb.

— Da' ce-ai acolo, în clondir? întrebă Sisoe, bănuitor.

— Ia un pic de lapte dulce, ca să-ți mai ții inima până una-alta.

— Lapte? strigă roșu de mânie. Ia-l d-aci, să nu-l văz! Pentru asta m-am pogorât eu din cer pe pământ?

— Nu te supăra, părinte, păcatele mele! făcu gazda speriată. Iaca, îl duc îndărăt dacă nu-ți place. S-or mai fi găsind, ele, și altele la o casă de om gospodar...

Și ieșind iar în tindă, între femei:

— Nu-i mai aduceți lapte, soro! vorbi ea, cu ciudă. Nu-i mai aduceți lapte, că vi-l toarnă-n cap. Nu-ș' ce-o fi având cu laptele...

— Pesemne c-o fi ținând post...

— Ori i-o fi poftind inima la altceva, la acritură, la sărătură, mai știi?

— Cu d-astea nu mai face el minuni... Mai bine să-i dăm niște jumări cu slănină ori cu fasole, să mai prinză putere, sărăcuțul. Ș-atunci să vedeți voi minuni!

Nu multă vreme după acest sfat, Sisoe sta la masă în fața unui talger cu jumări aurii și-a unei străchini pline cu murături, mușcând cu mare poftă ba dintr-un ardei de cei lungi, care-i frigea gura și-l făcea să sufle printre buze, ba din câte-o pătlăgică verde, care pocnea împroșcând în juru-i zeamă și semințe.

Și cu gura plină vorbea către femei:

— Afară de aceste murături, mie nu-mi trebuie altă răsplată decât să mă pomeniți și să-mi puneți și mie un praznic la călindar...

— Da' parcă n-ai sfinția-ta zi la călindar pe la-nceputul lunii lui iunie? zise o femeie lungă și ofilită, care

fiind soția dascălului Pitac, se pricepea la asemenea daraveri bisericești.

— Aceea nu-i ziua mea, vorbi Sisoe amărât. E ziua lui Sisoe cel mare, carele numai la nume samănă cu mine, dar e altul...

Pe când vorbea astfel, înfruptându-se din bunătățile la care râvnise atâta amar de vreme, se auziră în tindă pași grei de cizmă și-n ușă se ivi un flăcăuandru îndesat și lat în spate, cu capela pe-o sprânceană și cu pușca pe umăr.

— Aici stă popa care face minuni? întrebă el.

Femeile întoarseră spre noul-sosit priviri ascuțite și bănuitoare.

— M-da... da' ce-ai cu el?

— Eu n-am nimic. Da' m-a trimis domnu șef să-l poftesc până la secție, că zice că i-a venit pofta să-i facă și lui o minune.

— Ba să-și mai puie pofta-n cui domnu șef, zise o femeie. Că-i sfântul nostru și nu te lăsăm să ni-l iei.

— Zău? Da' cine sunteți voi?

— Cine, necine, nu te lăsăm – și gata.

— Ba să faceți bine să vă dați la o parte, când zic. Nu cumva vreți să vă-ncontrați cu mine?

— Nu vă puneți, fă, cu stăpânirea! vorbi atunci o femeie mai potolită, făcându-și loc printre celelalte. Nu vă puneți cu stăpânirea, că-i mai rău. Las' să-l ia, dacă are poruncă – ce-o să-i facă? Sfânt nu e? Face o minune și scapă...

Sisoe mergea prin mijlocul uliții, fără teamă, cu jandarmul alături, în fruntea alaiului de copii și femei care-l petreceau și-l căinau, parcă l-ar fi dus la groapă:

— S-a pogorât din rai, sărăcuțul de el, și uite peste ce-a dat!

— Oare o să-l țină mult acolo, ori o să-l ducă încotrova?

— Un' să-l ducă?

— Ei, unde?! La oraș.

— La oraș? Da' ce, n-au ăia destui doftori și moașe pentru ei, ce le mai trebuie să se bucure la sfântul nostru? Auzi acolo! Ei de toate, și noi nimic! Doftor nu, moașă nu, sfânt nu... numai jandari și priceptori! Ce fel de dreptate-i asta?

Când intră Sisoe în cancelaria postului, domnul șef sta răsturnat pe spătarul unui scaun, cu un picior pe masă și cu altul la dracu-n praznic.

— Dumnealui e popa care face minuni? întrebă el pe jandarm.

— Da, să trăiți!

— Cum te cheamă, taică părinte? întrebă domnia-sa, măsurându-l pe Sisoe din ochi.

— Sisoe mă cheamă, răspunse sfântul.

— Hm, frumos nume. Se cunoaşte că nu ţi l-a dat naşul la botez, că ţi l-ai ales singur când te-ai tuns călugăr. Sisoe... şi mai cum?

— Sisoe, ş-atât. Cum să mă mai cheme?

— Apăi, să vezi, sfinţia-ta, zise el răsucindu-şi mustaţa, noi suntem aşa un fel de oameni, care nu ne mulţumim numai cu atâta. Uite, vezi? Pe mine, care va să zică, mă cheamă Traian. Dar îmi mai zice şi Dumitraş, cu voia sfinţiei-tale. Iar pe băietanul ăsta care te-a adus încoace, e drept că-l cheamă Nică din botez; da-l mai cheamă şi A Catrinei, dacă te uiţi bine la livretul lui. Iar pe dumnealui de colo, de-afară, care se zgâieşte la noi pe geam ca la panoramă, este foarte adevărat că-l cheamă Ghiţă; da' asta-i, că-l cheamă şi Pitac... dacă n-oi ieşi cumva la el acuş, să-l fac să uite cum îl cheamă! Ai înţeles, taică părinte?

Sisoe însă nu dădea semne să fi înţeles.

— De unde vii, sfinţia-ta? întrebă atunci şeful, schimbând tonul. Atâta lucru trebuie să fi ştiind, ca s-avem şi noi ce scrie colea, la raport, şi să te trimitem la urmă, adică de unde-ai venit.

— Să mă trimiteţi de unde-am venit?... vorbi rar Sisoe. Asta nu se poate.

AUREL CĂRĂȘEL

Minunile Sfântului Sisoe
(II)

Domnul șef se uită o clipă la unghiile dumisale, cam neîngrijite și cu oleacă de murdărie sub ele, apoi rupse o așchie de la colțul mesei și începu să le curețe cu vârful ei ascuțit.

— Ba se poate, taică, se poate, zise el, după un timp. Numai morții să se mai scoale din groapă nu se mai poate, da' în rest, omul le face pe toate, mai de voie, mai de nevoie.

— La vremea Învierii, morții toți or să se scoale din gropi și vor veni la Marea Judecată de Apoi, spuse Sisoe, cu ochii la unghiile celuilalt. Și atunci cei duși se vor dovedi mai mulți decât cei aflați în viață și vor fi primii în fața Lui.

— Lasă, taică, nu te mai obosi atâta, că aici nu ești nici în pustia ta, nici în biserica lu' popa Niță. Ai văzut tălică mort ridicat din groapă care să vină în mijlocul celor vii și să povestească? Că nici n-ar îndrăzni să facă una ca asta, de focul ălora cu țărușul.

— Care ăia cu țărușul? făcu Sisoe aiurit. Că în Împărăția Cerurilor te prezinți gol așa cum maica te-a făcut.

— Acolo poate așa o fi, clătină din cap domnul șef și, terminând curățitul unghiilor, înfipse baioneta în masa de brad. Da' pe-aici, părințele, sunt alte obiceiuri, nu-i așa, jandarm?

Nică A Catrinei luă poziția de drepți și salută cu mâna la chipiu.

— Așa e, domnu' șef, să trăiți!

— Umblă vorba că morții ăia de n-au tihnă în mormânt și ies de acolo, ca să-i bântuie pe cei vii, sunt strigoi, iar ca să-i trimită înapoi, în Iadul din care au venit, lumea cam...

Aici, domnul șef Traian Dumitraș făcu o pauză, ca să dea o greutate și mai mare cuvintelor sale, și coborî picioarele de pe masă. O muscă mare, verde, intră pe

uşa larg deschisă şi bâzâi gros pe deasupra capetelor lor.

— ...cam face din cele nefăcute. Adică merge în ţintirim, înainte de crucea nopţii, dezgroapă copârşeiele, scoate capacele şi crestează obrazul mortului cu un cuţit. Dacă se întâmplă să iasă vreun fir de sânge, atunci zbang! – i se înfige un ţăruş ascuţit în inimă, care e bătut cu un ciocan până trece în partea cealaltă a tronului. Se zice că, uneori, mortul ţipă până în zori să-l lase să iasă de acolo, după care soarele îi arde ochii şi sufletul său blestemat se întoarce în focurile lui Sarsailă.

Sisoe tresări şi îşi duse mâna la inimă. Jandarmul duse şi el mâna la centură să înhaţe baioneta, dar domnul şef îi făcu semn să stea liniştit.

— Fac oamenii astfel de lucruri necurate şi lipsite de sfinţenie?

— Fac, sfinţia-ta, dacă n-au de ales... – spuse bărbatul din faţa sa, întinzându-se din toate încheieturile. Se vede treaba că ai stat cam prea multă vreme prin schimniciile alea ale muntelui, de n-ai auzit până acum. Iată, noi trebuie să scriem câte un raport către Agie ori de câte ori se umblă în cimitire, fără voie de la Mitropolie.

— Doamne, mare ţi-e Grădina! se minună sfântul, făcându-şi o cruce mare. Da' nu se poate una ca asta, sfântul Petru nu a dat voie niciunui mort să iasă din

mormânt mai înainte de Marea Judecată. Ar trebui să mă întorc degrabă și să-i spun ce fel de netrebnicii se petrec pe aici.

— Așa ar trebui, rânji celălalt, numai că vezi, sfinția-ta, nu prea se poate. Am plângere împotriva dumitale, de la părintele Niță, așa că trebuie să fac raport și, dacă zici că nu se poate să te întorci de unde ai venit, musai să te trimit cu jandarmul la oraș. Să se speleăia de acolo pe cap cu domnia-ta. Și, până ce scriu eu despre cele întâmplate, teamă mi-e că o să se întunece, și că neavând unde să te adăpostesc peste noapte, o să trebuiască să te țin în clopotniță.

— În clopotniță?! se scandaliză Sisoe, holbând ochii la el. Casa Domnului nu e pușcărie, fiule, e...

— Lasă, lasă, că atâta lucru cunoaștem și noi, taică.

Șeful de post Traian Dumitraș trase un sertar, scoase o pungă de tutun și o foiță ruptă dintr-un ziar vechi și pătat de grăsime, o răsuci, turnă puțină iarba-dracului în ea, apoi o linse cu limba și o lipi. Făcu un semn și jandarmul scoase un amnar, lovi de câteva ori oțelul de cremene, aprinse firele de iască și le ținu pe lama baionetei, ca să aprindă șeful său. Dumitraș trase două fumuri, se înecă, scuipă, apoi trase din nou și ochii îi luciră vioi. Sisoe zbătu din mână, ca să alunge fumul gros.

— Știm și de-aia nu te închidem în biserică. Clopotnița nu este între pereții bisericii, iar dumneata o să

te simți acolo ca în Rai, până mâine în zori. O să fii la înălțime, ca pe vârful muntelui. Adică mai aproape de Cel de Sus.

Mai trase o dată din țigara groasă și o întinse către el.

— Nu vrei un fum, părințele? Ajută la limpezirea gândurilor.

— Ba să și le limpezească Talpa Iadului cu el! se răsti Sisoe, croind o cruce mare prin aer, cu vârfurile degetelor.

— Eu te-am poftit, n-am dat cu parul, se apără celălalt, netezindu-și mustața groasă. Ia-l de aici, A Catrinei, și du-l în clopotniță. Da' să-l încui bine, că dacă fuge de-acolo cumva, eu unul nu mă duc după el, înțelesu-m-ai?

— Înțeles, dom' șef.

Jandarmul îi făcu semn cu baioneta către ușa din spatele lui. Sisoe se uită la șeful de post, dar acesta era preocupat să examineze vârful scânteietor al țigării de foaie și nu îi acordă nicio atenție.

Văzând că nu are ce să mai aștepte, porni către ieșire, târându-și greoi picioarele. Dacă în Rai nu simțise niciodată vreo urmă de durere, de când coborâse pe pământ ajunsese să le încerce și pe cele bune și pe cele rele, exact ca un om. De altminteri, dacă sta bine să se gândească, fusese și el om, cândva. Nu că și-ar mai fi amintit mare lucru din vremurile alea (atunci când

treceai de Poarta păzită de Sfântul Petre nu mai rămânea cu tine decât culoarea ochilor și zâmbetul cu care trebuia să te plimbi prin Cea Lume), dar din ce povesteau dreptcredincioșii abia intrați în Grădină, pe pământ trupurile lor muritoare suferiseră în fel și chip.

Ieșiră în uliță și porniră spre dreapta, în direcția turlei bisericii, străjuită de două sălcii pletoase. O cireadă de vaci, mânată de doi draci de copii cu păr bălai, cu nuiele în mâini, stârnea praful înaintând încet către poarta prin care ieșiseră. Sisoe se strecură printre animalele care întorceau capetele spre el, tânjind după o vorbă bună. Un vițel îl împinse cu capul și îi linse mâna dreaptă. Sfântul se înfioră: niciodată nu mai simțise în lumea Raiului o senzație asemănătoare și se întrebă cum ar fi fost dacă în locul vitei s-ar fi aflat vreuna din fecioarele care stătuseră pe lângă gardul Zoiței, când se apucase de vindecări.

— Ptiu, Doamne-apără-și-păzește! se înfioră el și împunse o închinare către răsărit.

— Ai zis ceva, părinte? strigă A Catrinei, din cealaltă margine, lovind în vaci cu patul de lemn al flintei.

— Nu, nimica, ce păcatele mele să zic... – gâfâi Sisoe, ferindu-se din calea unei vaci bălțate.

Gândul că tocmai păcătuise din nou, mințind, îl făcu să se împiedice și dacă n-ar fi fost fix în mijlocul cirezii ar fi căzut în genunchi și poate chiar ar fi sângerat.

Doamne, ce-ai făcut cu mine, de am ajuns să am mai multe păcate într-o singură zi, aici, pe pământ, decât în neștiutele și nenumăratele veacuri petrecute în rai? se întrebă, dar de astădată doar în gând, în timp ce gâfâia și împingea în coastele dobitoacelor ce i se puneau în cale. Când reuși să iasă dintre ele, se găsea taman în fața bisericii. Jandarmul îl aştepta, sprijinit în armă, sub una din sălcii. Ușa bisericii era închisă și un lacăt mare, ruginit, atârna în belciuge.

— Acolo, sfinția-ta, arătă el cu bărbia către clopotnița aproape ascunsă în spatele sălciilor. Intri, închizi ușa și urci scara. Unde tragi clopotul de funie, e un pod de scânduri. Te tupileşti și tălică pe acolo și încerci să tragi la aghioase până ce-o da în răsărit. Eu o să șed acilea, sub salcie, să te păzesc. Și să nu te pună Aghiuță să încerci să fugi, că nu știu multe: trag și abia după aia întreb cine e, înțelesu-m-ai?

Înțelegea el, că nu era cine știe ce filosofie, dar cum să doarmă așa, pe scândură tare și încă în frigul care începea să-i piște pielea din ce în ce mai tare? În rai domnea tot timpul o căldură plăcută, de nu trebuia să te învelești cu nimic atunci când te culcai sau doar te întindeai aşa, nu ca să te odihneşti, că Acolo nu erai obosit niciodată, ci numai ca să-ți treacă timpul mai ușor. Dar poate că astea trebuia să fie chinurile oamenilor pe pământ, pentru că mâncarea avea gust iute, piperat, acru sau dulce, iar vinul și țuica îți dădeau o

stare de ameţeală plăcută, care te făcea să râzi chiar şi atunci când nu era cazul. Iar el era pe pământ, într-un trup de om.

Ridică din umeri şi porni spre clopotniţă. Urcă scările încet, simţind ceva, ca nişte ciupituri ascuţite, în pulpele picioarelor. Când ajunse sub clopot, gâfâia amarnic şi greşi de două ori semnul închinăciunii.

Parcă nici atunci când se coborâse de pe munte nu se simţise atât de obosit, îşi spuse Sisoe şi se întinse pe podea, cu braţul drept sub cap. Frigul începea să-i pişte pielea, dar în afară de a se încovriga şi de a-şi vârî palmele sub el nu găsi nicio altă metodă de a lupta împotriva lui. O cucuvea ţipă de câteva ori sub turla bisericii şi un ciuf îi răspunse cu jale chiar de deasupra lui.

— Ale naibii păsări! mormăi înciudat. Parcă le-a trimis Habacuc să mă bântuie.

— Ai spus ceva, părinte? strigă de sub el A Catrinei. Ori nu ţi-o plăcea patul? Că acolo sus, în sihăstria dumitale, trebuie că dormeai pe piatră. Aici ai scândură moale drept saltea şi un clopot de bronz acoperiş deasupra capului.

Sisoe se strânse şi mai mult sub straiul subţire, hotărât să nu răspundă. Ce-i păsa jandarmului? Hainele de arnăut erau vechi, e drept, dar curate, groase şi ţineau de cald. Doamne, unde Ţi-e dreptatea cea binecuvântată, dacă îi dai voie unui păcătos să-şi râdă de

un sfânt din Raiul Tău? se întrebă, apoi dându-și seama de cârtirea ce voise a face se dădu de trei ori cu capul de scândură și rosti în gând o litanie.

Și tot gândindu-se ce și cum cu privire la viața pământească, ferindu-se pe cât putea să nu greșească și cerându-și tot timpul iertare, nici nu băgă de seamă când trecu din lumea înconjurătoare în cea a viselor. Se făcea că era din nou în coliba lui simplă dar minunată, din partea de răsărit a Raiului, înconjurat de psalmii și osanalele dreptcredincioșilor, în strălucirea trandafirie a dimineții. I se năzări că tocmai scotea capul prin deschizătura ușii și că se uita lung în urma unui alai de suflete de-abia intrate în lumea raiului, în vreme ce din toate părțile se făcea auzită cântarea fără sfârşit „Bine eşti cuvântat, Doa-a-mne, învață-ne pre noi îndreptările ta-a-a-le...". Era minunat, nici nu plecase de fapt de acolo, doar adormise și visase că se coborâse pe pământ, ca să-și ducă la capăt un gând prostesc, iar Dumnezeu, în marea Lui înțelepciune și milostenie îi trimisese amăgirea aceea, ca să-i arate cât fusese de necugetat dorindu-și viață trupească, în formă de om. Bine că totul se sfârșise și...

Nu apucă, însă, să mai viseze și altceva la fel de minunat și de înțelept, că trupul i se zgârci cu putere pe scânduri și printre fălcile încleștate i se scurse un fir prelung de scuipat.

— Doamne! gemu și trupul i se încovrigă încă și mai mult. Doamne, ce faci cu mine?

Burta îl durea atât de tare, încât i se părea că printre mațe îi scurmă baioneta lui Nică A Catrinei.

În Grădina Veșnică nimeni nu avea probleme de sănătate, pentru că toate lucrurile erau perfect făcute de către marea înțelepciune a Tatălui. Toate erau minunate, de fapt și de drept, ba încă Sisoe își aducea aminte că, uneori, sfinții mai mărunți și mai cârtitori aproape că își doreau să li se întâmple și lor ceva mai deosebit, ceva rău, care să le arate prin comparație cât de bine erau orânduite viețile lor. Parcă îl și vedea pe sfântul Pafnutie, cum se ruga de el să-i tragă un pumn în nas („Da' cu toată puterea, sfinția-ta, știi, cu toată puterea!"), numai ca să simtă și altceva decât binele în care stătea cufundat în fiecare zi, ca o larvă în mierea stupului.

Acum, însă, când părea că i se îndeplinise afurisita de dorință, Sisoe simțea că durerea nu era chiar ceea ce-și imaginase el că ar fi trebuit să fie. Și de aceea, când următorul spasm îl încovrigă de tot pe scândurile negeluite și roase de ploi, ridică în grabă degetele de la mâna dreaptă, să facă o minune și să-l alunge pe Necuratul din trupul său. Pentru că nu se îndoia de faptul că toate durerile și boalele lumii omenești erau aduse de către Sarsailă-cel-hulitor-de-Dumnezeu. Apoi, însă, și-l reaminti pe sfântul Mavrichie cel înțelept, cu bucoavna sa „Despre făcutul minunilor", și renunță. Dacă tot se întorsese în lume de bună voie

și nesilit de nimenea, apoi musai să poată să îndure mai mult decât un om sărman și lipsit de strălucirea sfințeniei sale.

Așa încât se ridică de jos, cu chiu cu vai, se sprijini de mâna de lemn a scării, strângând de ea până i se albiră degetele, și coborî treptele scârțâitoare, mai mult rostogolindu-se decât pășind pe ele. Iar peste ultima chiar alunecă și se dădu de-a berbeleacul câțiva pași, gemând și abia stăpânindu-se să nu scape vreo afurisenie printre buze.

— Stai! Care ești acolo, mă? strigă din întuneric o voce răgușită. Stai că trag, mă, n-auzi? Vrei să-ți bag un glonte în scăfârlie?

— Sunt eu, Sisoe, reuși să gâfâie, după ce scuipă un cocoloș de sânge. Își mușcase limba și abia putea să mai vorbească. Mă, Nică, nu fă vreuna nefăcută, sunt doar eu... sfântul pe care l-ai adus la clopotniță.

— Și de ce faci atâta gălăgie?! se miră acesta.

— Pentru că... – Sisoe oftă și mai scuipă un ghemotoc de sânge. Pentru că mă doare al naibii burta și nu știu ce să fac.

— Ah, asta era!

Jandarmul se apropie încet din față, ținând arma în cumpănire.

— Păi de ce nu spui așa, sfinția-ta? Nu cumva femeia aia care te-a luat în casa ei, Zoița, bre, ți-o fi dat să mănânci jumări cu fasole și cu ceva acrituri? Că dacă-i

pe-așa, după postul pe care l-ai ținut în creierul munților, trebuie că te-a lovit rău de tot cufureala. Ia sprijină-te de mine, să te duc până colo, în dosul copacului, și să te ușurezi cum se cuvine după așa o coțcărie de mare.

Până ce ajunseră, Sisoe aproape că se scăpă pe el de durere. Omul îi zise să se lase pe vine și să se țină cu mâna de copac, apoi își urcă pușca la spinare și plecă, lăsându-l singur în puterea nopții. Îi dădu ascultare, își săltă marginile anteriului de șiac până la brâu și se așeză, așa cum fusese povățuit, deși nu pricepea cum poate să scape cineva de o durere de mațe doar lăsându-se cu fundul aproape de pământ. Da', mai știi păcatul, poate că așa va fi fost lăsat obiceiul de Cel de Sus pentru bieții muritori.

Nici că apucă să-și ducă gândul până la capăt, că și simți cum i se crapă pământul sub picioare, iar copacul de care se sprijinea începu să se lupte cu o furtună din cele grozave. Auzi un fel de pârâit înfundat, simți mațele făcându-i-se ghem și, deodată, durerea ieși din el ca un șuvoi, sărind în stropi mari, în toate părțile. După care mațele i se încurcară din nou și durerea se întoarse, dar parcă mai potolită și mai ușor de îndurat. Icni și șuvoiul țâșni încă o dată și încă o dată, lăsându-l stors de puteri și cu degetele încleștate în scoarța tare. Mai adăstă o vreme, cu mirosul care-ți muta nasul din loc asaltându-l din toate părțile, apoi

se șterse cu niște smocuri de iarbă și se ridică tremurând din toate încheieturile.

— Scârnăvie! murmură, lăsându-și poalele în jos și îndepărtându-se cu pași mici, gata-gata să se prăvale. Tare scârbavnici i-a mai făcut Domnul pe oameni, deși Cartea Sfântă spune că erau după chipul și asemănarea Lui. Da' poate că i-a nimerit în ziua de odihnă și s-a grăbit să scape de ei. Va să zică de-aia nu ne dă în rai decât lapte, smochine și semințe de toate ierburile care se pot mânca.

Se grăbi să ajungă în locul unde A Catrinei se trântise pe iarbă și horăia cu ochii deschiși la stele. Îl împunse cu piciorul și flăcăul sări cât colo, cu arma în mână.

— Stai, mă, care ești? Acu' trag și te trimit la sfântul Petre, dacă miști. Ieși în lumină să te văd!

— Care Petre, mă, Nică? Că ăla doarme la orele astea din noapte, nu bântuie ca mine pe coclauri. Și care lumină, ai adus tu vreun capăt de lumânare? Ori vrei să fac eu o minune și să aprind una în vârful clopotniței? Dacă-i pe-așa, atunci atârnă-ți pofta în cui, că minunile sunt doar pentru cei care au nevoie de ele, nu se risipesc pentru hazul prostimii.

Tii, da' frumos mai vorbise! Aproape că îi venea să se ia în brațe și să se pupe singur. Se vede treaba că după ce scăpau de durerile cufurelii, oamenii deveneau brusc mai isteți și vorbele li se legau ca mărge-

lele pe ață. Poate că așa ajungeau unii să se ocupe cu politichia, ba chiar și mai sus, de se cățărau pe divanurile celor mai înalte funcții, încât se mira prostimea ce i-a ajuns.

Până la urmă, îl lăsă pe jandarm că-și continue somnul, iar el se urcă înapoi în clopotniță, hotărât să se întoarcă la visul cu coliba lui din Grădina Veșnică. Pas să mai poată să închidă ochii, însă. Sub el, jandarmul sforăia de se scuturau frunzele prin sălcii. Undeva, într-o gospodărie de dincolo de biserică, doi cocoși se luaseră la întrecere, care să anunțe primul că a trecut miez de noapte, iar Cloșca cu puii coborî de cealaltă coastă a cerului. Undeva, departe, un câine lătra cu jale, reușind să acopere vâjâitul vântului.

Sisoe se răsuci când pe o parte, când pe cealaltă, dar somnul nu veni. Îl dureau drevele gâtului și simțea un fel de junghi acolo unde ar fi trebuit să se afle inima. În cele din urmă, se ridică în genunchi și prinse să facă mătănii, gândindu-se la toate păcatele pe care le înfăptuise de când se coborâse cu hârzobul pe vârful muntelui. Așa îl găsiră zorii, înfometat, înfrigurat și mort de somn, de-abia reușind să-și țină ochii deschiși.

Coborî scările abia târându-și picioarele și pe treapta cea mai de jos își agăță unghia degetului mare, încât îi dădură lacrimile.

— Ptiu, fi-r-ar să fie ea de viață! nu se putu stăpâni și porni spre salcie, țopăind într-un picior, ca barza.

Sub ramurile subţiri, aplecate până la pământ, A Catrinei dormea somnul duşilor, cu o mână sub cap şi cu cealaltă strângând arma la piept. Trebui să-l zgu-duie de mai multe ori până să-l trezească.

— Da' ce s-a-ntâmplat, sfinţia-ta, că doară nu arde undeva?! se întinse el din toate încheieturile. Ce suntem noi, găini, să ne sculăm odată cu cocoşii? Mai bine te-ai întoarce la clopotniţa dumitale, iar eu la somnul meu.

Dar sfinţia-sa nu avea nici cel mai mic gând să urce înapoi, la cucurigu, şi să înceapă iar să se frământe de frig şi de lipsă de somn. Voia să ajungă mai degrabă la oraş şi să stea la taină cu mai-marele bisericesc de acolo, că poate va fi ştiind el cum să facă să ajungă să-l scrie şi pe el credincioşii în calendar.

Jandarmul căscă de-i troznira fălcile, apoi clătină din cap, făcând să-i alunece căciula într-o parte.

— Ba, până acolo, trebuie să ne întoarcem la post şi să vorbim cu dom' şef, să ne dea raportul cu care să mergem la sediul de la oraş. Că fără hârtia aia nu o să creadă nimeni că domnia-ta ai făcut minuni prin satul nostru. Trebuie să aibă un motiv serios, ca să te poată arestui şi vârî la beci.

— La beci?! se miră Sisoe. Acolo stă mai marele peste biserici?

— Nuuu! se minună jandarmul, la rândul său, abia înăbuşindu-şi un căscat. Ce să caute el acolo? Proto-

popul stă la biserica aia mândră de pe dealu' Șapte Fântâni. Ca și sfinția-ta pe vârful muntelui, acolo e și el mai aproape de Domnul. Dar ca s-ajungi la el, musai să treci mai întâi pe la beci.

— Aha! Atunci să ne grăbim, Nică, să nu se închidă beciul cela și să rămân fără răspuns la întrebarea ce mă frământă. Așa că hai mai întâi la șeful Dumitraș, de-și mai zice și Traian.

Neavând altceva ce face și văzând nerăbdarea omului lui Dumnezeu de a ajunge la închisoare, jandarmul se sculă în cele din urmă, își îndreptă hainele pe el, le scutură de țărână și de firele uscate de iarbă și o porni către casa unde locuia acela. Ulițele erau pustii și doar ici și colo câte un gospodar cu somnul nefăcut se opintea prin grădină sau prin curte ba să îndrepte vreun stog de fân, ba să lege vreo ostreață la gard, ca să-l vadă vecinii cât de harnic e. Când ajunseră, în cele din urmă, la căsuța cu gard de blană și acoperiș de țigle, îmbrăcate în mușchi verde, de pe malul unui pârâiaș, o liotă de gâște albe se repeziră la ei, sâsâind și lovind cu ciocurile, gata-gata să-i apuce de nădragi.

— Ho, lighioanele naibii! se apără Nică A Catrinei de atacurile furioase și gălăgioase, izbind cu patul puștii, la întâmplare. Da-r-ar boala-n stăpânul vostru, iar pe voi vedea-v-aș pe varză călită, cu o stacană de vin alături! le ură, de-abia reușind să se strecoare în spatele unui prun bătrân.

Sisoe se uita liniștit la ele, mergând ca și cum ar fi fost singur pe drum. Gâștele mai sâsâiră de câteva ori, apoi se liniștiră și se legănară pe picioare în spatele lui, privindu-l lung, când cu un ochi, când cu celălalt.

— Ia te uită! se miră omul legii, scoțând capul din spatele crengilor. Parcă te-ar cunoaște de undeva, sfinția-ta. Ăștia sunt fiarele lui Galaon, fi-i-ar stâlpul afurisit! Nimeni nu poate să treacă pe lângă ele fără să-l ciupească rău de tot. Da' pe dumneata, văz, te-au lăsat în pace. Oi fi rudă cu Galaon...

— Toate zburătoarele lumii au trecut cândva, în zbor, pe lângă Casa Domnului. Sisoe făcu o cruce mare înspre stolul liniștit. Și Domnul le-a poruncit să nu se lege de cei care locuiesc întrânsa.

— Așa să fie, cum zici sfinția-ta, spuse cu îndoială celălalt, apoi ieși de după pom, se furișă pe lângă gard și trecu fără primejdie din nou în față. Aici stă dom' șef, să strigăm la el, să vedem dacă s-a sculat.

Un câine hămăi surd, undeva în spate și, după o vreme, o babă cam crăcănată ieși dintr-un șofru, legându-și basmaua.

— Da' ce-i, maică, dau turcii? Ce venirăți așa, cu noaptea-n cap, de nu lăsați pe om să-i tihnească somnul?

— Ba sfinții dau, nu turcii, așa să-i spui lu' dom' șef! râse jandarmul, încântat că a reușit să spună o vorbă de duh. Am venit după hârtia de raport, pe care s-o ducem la oraș, la Piatră, împreună cu omu' aista. Așa

că ciocăne la dumnealui în fereastră și vezi dacă l-o gătat de scris, ca să plecăm până ce nu dă soarele cu noi de pământ.

Baba Elefteria se întoarse în fundul curții, bombănind asupra acelora pe care Dumnezeu îi pedepsea cu nesomnul, făcându-i astfel să strice și somnul celor care nu aveau păcate pe cuget de ispășit. Jandarmul se rezemă cu umărul de o ulucă și scoase punga de tutun de la șold. Tocmai se pregătea să toarne firele în căușul palmei, când bărzăunul de babă apăru de după colț, smucind cu mâinile prin aer.

— A zis că să mergeți la dracu' amândoi, că el unul nu se dă jos din pat înaintea mâțelor.

— Păi chiar el a poruncit să ne prezentăm aici de cum se-ngeamănă ziua cu noaptea, să ne dea raportul, ca să ajungem pe lumină la Piatră, se văietă bărbatul cu arma. Și acu' eu ce să fac cu 'mnealui? se văietă, în vreme ce vâra punga la brâu, cu părere de rău.

— Ce știu eu? molfăi baba din gura-i fără dinți. Nu se dă jos din pat până la nămiezi, când Sevastița-i cu el.

— Cine e Sevastița? întrebă Sisoe.

— O vădană care se vâră-n paturile altora, ca să facă numai pocinoage. Aia de te-a trecut apa când a fost să intri în sat, îți mai amintești? A Catrinei ridică din umeri și apucă arma de curea. Ăsta ți-o fi fost norocul, sfinția-ta. Acu', musai să te duci singurel la oraș și să-ți

caţi de necazuri. Uite, te-ntorni la biserică, pe drumul pe care venirăm şi, de acolo, o apuci pe calea de duce spre răsărit, spre Crăcăoani.

Baba se săltă pe ulucile gardului şi se holbă la ei.

— Dumnealui e sfântul care face minuni? Ăla de l-a trecut Sevastiţa-n spinare prin apa Călimarului?

— Dumnealui, răspunse jandarmul, căscând de-i trozneau fălcile.

— Păi bine, maică, de ce nu spuserăţi aşa de la început?

Baba deschise repede poarta, potrivindu-şi catrinţa veche în jurul trupului firav.

— Păi, dacă-i pe-aşa, intră şi la mine, preasfinte, să-mi dai iertarea păcatelor, că mâine-poimâine mă cheamă Domnul la el şi părintele Niţă şi-a uitat să-şi facă drum până la mine, încalte i-am trimis vorbă de mai multe ori prin strănepotu-meu Vasilică.

— Eu nu sunt popă, să iert păcatele, răspunse Sisoe, amintindu-şi de cearta cu părintele Niţă.

— Atunci intră să mă vindeci şi pe mine de durerile de picioare, că abia mai pot să dau în ele, se văietă baba, trăgându-l de anteriu. Zău, preasfinţia-ta, nu e creştineşte să-l laşi pe aproapele tău să sufere, dacă poţi să-l ajuţi!

— Ia te uită! se minună sfântul. Asta vă învaţă pe voi la biserică păcătosul acela de Niţă? Păi el de ce nu vă vindecă?

— Pentru că e un păcătos, așa cum ai grăit sfinția-ta. Baba îl împinse printre stâlpii porții, făcându-i semn jandarmului să plece. Haide, omule sfânt, că ți-o da și baba asta sărmană ceva de-ale gurii pentru drum, dacă te-nmilești și îi dai de leac, așa să m-ajute Dumnezeu!

Sfântul Sisoe făcătorul-de-minuni intonă pe glasul al șaptelea, cu un ochi pe jumătate închis, o cântare de laudă Împăratului Ceresc, stăpânul celor văzute și celor nevăzute, înainte de a întinde mâna dreaptă și a o așeza pe genunchii osoși ai bătrânei. Norii albi-cenușii dinspre apus se risipiră dincolo de vârful Răstoacei și un vânt rece prinse să sufle prin crengile încărcate de poame verzi.

Baba Elefteria gemu, cu ochii închiși, apoi râse, dezvelindu-și gingiile știrbe.

— Ai mână de sfânt, preasfinte. Deja nu mai simt prea multă durere în încheieturile alea afurisite. Dacă ar fi duminică, zău că m-aș duce la horă!

Se ridică de pe prag și se holbă la picioarele acoperite de catrință. Apoi îl împinse pe Sisoe în cămăruța întunecoasă.

— Intră acolo, părinte, și iartă sărăcia în care te primesc. Mă duc să aduc ceva de mâncare, că ți s-o fi

făcut foame după atâtea minuni. Mă întorc mintenaș, așa că nu fă prea mult zgomot, că se scoală șeful de post și nu se mai oprește din blestemat până la nămiază.

Sisoe se împiedică de prag și intră în odaie aproape pe brânci. Auzi ușa trântindu-se în urma lui și un zăvor trăgându-se în lăcașul de lemn. Se răsuci și împinse în blănile negeluite, dar acestea rămaseră neclintite.

— Asta e, acum, bombăni el. Dacă faci bine păcătoșilor, te alegi numai cu necazuri. Nu repeta asta mereu Pafnutie, când ne întâlneam în poiană? Auzi, afurisenia de băboi, să mă țină pe mine la poprealǎ, ca pe un hoț sau un ucigaș cu simbrie! Unde s-a mai pomenit o nemernicie ca asta? Acu' și să nu vreau și tot trebuie să mă pun pe făcut minuni, ca să ies de aici și să ajung mai degrabă la orașul cela numit Piatra.

Și, ca să fie iertat, că prea des își folosea harul dat de Domnul ca binecuvântare pentru cinstita viață pe care o dusese ca om, pe pământ, înainte să urce la rai, mai intonă un imn scurt, pe care-l auzise cândva la un dreptcredincios pe nume Solomon, care binevoise a nota pe un sul de papirus mai multe zeci de asemenea osanale, înainte de a închide ochii și a se ridica la rai:

„Am zis inimii mele: *Haide! Vreau să te încerc cu veselie, şi gustă fericirea.*

Dar iată că şi aceasta este o deşertăciune.

Am zis râsului: *Eşti o nebunie!*, şi veseliei: *Ce te înşeli degeaba?*

Am hotărât în inima mea să-mi înveselesc trupul cu vin, în timp ce inima mă va cârmui cu înțelepciune, şi să stărui astfel în nebunie, până voi vedea ce este bine să facă fiii oamenilor sub ceruri, în tot timpul vieții lor."

Dar de unde să ia măcar o lingură de vin? Se uită în jur și nu văzu altceva decât o saltea de paie, pusă într-un colt, direct pe podeaua de lut, și o cergă veche și zdrențuită, care o acoperea pe jumătate. Tocmai se îndrepta către celălalt colț al odăii, ca să vadă ce se ascundea sub maldărul de paie așezat pe pământ, când auzi glasuri făcând gălăgie pe uliță. Se repezi la ușă și se uită printre două scânduri. O mulțime de femei năvălea în curte, prin poarta șubredă, agitând din fote și din baticele de pe cap.

— *Vreau să te încerc cu veselie?* Așa am spus, Doamne? Am greșit, iartă pe robul tău și dă-i ajutor să scape de lucrul diavolesc, că nemăsurate sunt puterile tale...

Ridică mâna dreaptă, desenă o cruce în aer, apoi îndreptă buricele celor trei degete către peretele din spate. Și peretele gemu prelung, prăbușindu-se peste cele două capre și trei găini din încăperea ridicată în spate.

Sisoe își ridică poala anteriului și o apucă grăbit într-acolo, ocolind coarnele amenințătoare ce se întin-

deau spre el. Ușa grajdului se deschise la prima atingere și îl scoase la lumină, printre pomi. O luă la fugă, spre vale, abia ținându-și echilibrul. Din spate, auzea țipetele femeilor și niște înjurături groase de bărbat. Nu mai întoarse capul, însă, ca să vadă ce se întâmplă, ci întinse și mai mult pasul, ascunzându-se în spatele coroanelor de vișini, de peri și de meri ai livezii.

Undeva, în vale, dădu peste un gard alunecat într-o râpă și se strecură printre două ostrețe căzute. Nimerise pe o uliță pustie și atât de îngustă, încât dacă-și întindea brațele atingea cu vârfurile degetelor pârleazurile de ambele părți. Continuă să meargă repede, răsuflând greu și minunându-se cum de puteau oamenii să facă atâta sforțare, în fiecare zi, și să nu se vaiete ori să-i ceară Celui de Sus să-i cruţe de chinul ăsta, pe care-l bănuia a fi o urmare a blestemului cu care se procopsise șarpele, după ce o ispitise pe Eva, prima doamnă a raiului, să guste din mărul cu pricina.

Când ajunse lângă un gropan pe malul căruia se găsea o buturugă uriașă, pe jumătate putrezită, se opri gâfâind și oțărând în gând prostia pe care o făcuse de a-i cere Tatălui Ceresc voie să coboare printre muritori. Se lăsă pe burtă și scoase apă în căușul palmelor, se spălă pe față și pe gât, apoi sorbi prelung, găsind-o minunat de rece și de plăcută la gust.

Nu era chiar ca în Grădină, unde se dovedea de ajuns doar să te gândești la ceva, ca să se și împli-

nească în clipa următoare, dar parcă apa de gâldan avea mai mult buchet decât cea sfințită în rai.

— Păi, nu vezi, sfinția-ta, că pentru ca să fie o apă cu adevărat bună de băut și cu gust e musai să trăiască în ea și niscaiva jivine din alea micuțe, ieșite din mâinile Domnului, încă în primele clipe ale Creației, când încă nu se dumerise prea bine ce voia să facă pe pământul ăsta?

Sisoe scăpă apa din mâini și se ridică într-un cot, întorcând capul spre dreapta. Rezemat într-un toiag din lemn de corn, un flăcăiandru îmbrăcat în ițari roși în genunchi, cu opinci în picioare și un cojocel de miel în umeri, își dăduse cușma pe o ureche și se scărpina de zor în claia de păr auriu care-i înconjura chipul ca de heruvim.

— Ce faci, diavole, îmi citești gândurile? întrebă, scuturând din cap și împrăștiind peste tot picurii de apă din barbă. Cum de ai ieșit așa, ca din pământ, în calea mea?

— Da' ce, taică, matale crezi că ăsta e drumul pe care numai sfinția-ta l-ai primit în dar de la Domnul, ca să mergi pe el? Băiețandrul se hlizi la el și își trase cușma la loc pe frunte. Iote că a mai făcut parte și la alții.

— Lasă, nu schimba vorba, afurisitule! Sisoe se ridică în picioare, uitându-se la el încruntat. De unde ai știut că mă gândeam cât de bună era apa din gropanul cesta?

— Se vedea după cum îţi sticleau ochii când înghiţeai, răspunse flăcăul.

— Îţi râzi de mine? Cum de-mi vedeai tu ochii, dacă erai la spatele meu?

— Cine nu vede ochii unui sfânt coborât pe pământ, atunci acela mare păcătos este. Şi asta n-am spus-o eu, ci schimnicul acela, Aporeu din Damaschia.

Sisoe închise ochii şi se strădui să-şi aducă aminte. Dar raiul era atât de plin de oameni sfinţi, încât era cu neputinţă să-i cunoască pe toţi, chiar dacă viaţa acolo nu avea sfârşit. La atât de mulţi sfinţi câţi se ridicaseră la ceruri, asta însemna că pe pământ nu mai rămăseseră decât păcătoşi din cei de neiertat, oricât ar fi fost Cel Preaînalt de bun. Şi, bineînţeles, diavoli grăbiţi să-i împingă pe aceştia din urmă pe drumul iadului. Să fi fost flăcăuaşul din faţa lui un aghiotant al lui Talpa-Iadului? Vreun Nichipercea, văr cu Cornilă, nepot din frate cu Întunericilă, frate vitreg cu Sarsailă? Venit după el să-l încerce în tăria credinţei şi să-l împingă spre cele nefăcute?

Închise ochii şi întinse mâna dreaptă în faţă, gata să facă semnul crucii şi să izbândească o minune care să-l alunge pe ispititor la locul pe care-l părăsise.

— Stai aşa, părinţelule, doar nu oi fi vrând să-ţi pui puterile cu mine!

Sisoe crăpă ochii cât o geană de lumină. Flăcăuaşul ridicase bâta cu amândouă mâinile deasupra capului şi îl ţintea ameninţător cu moaca ei cât pumnul.

— Eu, fiule? Voiam doar să-ți dau o binecuvântare, așa cum se obișnuiește pe la noi.

— Da' ce nevoie am eu de ea? întrebă celălalt cu arțag, învârtindu-se cu bâta îndreptată spre el. Nu ți-am cerut-o. Poți, domnia-ta, să blagoslovești așa, la întâmplare, fără să ții seamă de voia celor întâlniți în cale? Nu cumva omul poate să-și aleagă singur calea ce vrea s-o urmeze? Și, în funcție de asta, urmează a fi dăruit sau pedepsit de Atotputernicia-Sa?

Cine spusese asta? Sisoe înghiți în sec, încruntându-se. Cine spusese vorba asta plină de înflorituri, dar și cu mai multe înțelesuri, încurcate și uitate parcă într-un îndreptar cu pilde sfinte? Cumva sfântul și dreptul Simeon, primitorul de Dumnezeu? Ori poate sfântul cuvios Isidor Pelusiotul, când fusese chemat să dea seamă înaintea arhanghelului Gabriel?

Nu-și mai amintea și asta începea să-l enerveze. Deși era bine să țină cont de faptul că nu se mai găsea în Grădina Raiului, unde toate lucrurile se petreceau conform voinței divine, ci pe pământ, unde se întâlneau toate păcatele lumii, iar diavolul își vâra codița printre ele, amestecându-le, în speranța că va reuși, în cele din urmă, să-i zădărască pe oameni împotriva Dumnezeului lor.

— Fiule, eu am voit a-ți face un pustiu de bine și, dacă nu vrei să ai parte de el, o să-l facem altuia, nu-i bai. Dar tot nu mi-ai spus cu ce trebi prin părțile astea...

— Mergeam la Piatră, taicule și m-am abătut nițel din drum, să beau o gură de apă. Ca și sfinția-ta.

— Mergeai la Piatră! făcu Sisoe, cu luare-aminte. Păi, dacă nu ai nimic împotrivă, poate facem drumul împreună. Că eu, de asemenea, tot la Piatră merg. Și e mai bine să nu fii singur la drum lung. Cu alții mai spui o snoavă, mai povestești o întâmplare. Altfel fuge timpul.

— De ce nu? Flăcăul lăsă bâta jos și se sprijini în moacă. Că doară nu mi-oi mânca din straiță. Zic și eu așa, vezi dară că n-am nicio straiță. Cu o condiție, însă: să nu mai încerci asupra mea vreo sfințenie de-a matale, înțelesu-m-ai? Că atunci s-o întâmpla cine știe ce pocinog. Vorba românului: ori moare măgarul, ori pierde samarul. Te învoiești?

— Să purcedem, atunci. Dar nu mi-ai spus cum îți zice, măi flăcău.

— Codea, preasfinte.

— Adică ăl cu coadă, nu?

Flăcăuașul aruncă o privire spre dosul său și izbucni în râs.

— Păi nu se vede nimic de felul ăsta.

— Nu se vede, ai dreptate, glăsui cu oarece îndoială Sisoe și își scutură anteriul de firele uscate de iarbă și de țărână. Putem să mergem, amu'?

— Să mergem, preasfinte, se învoi Codea. Vrei s-o iau eu înainte sau să te las pe tălică?

— Ba să mergem alături, se sumeți el, ajungând din câțiva pași alături de flăcăuaș. Ca să putem tăinui cum se cuvine.

Până ce ieșiră din sat, drumul se dovedi a fi numai bulgări tari și uscați, mestecați de picioarele vitelor. Oricum călcai, te trezeai mereu cu țărână în încălțări. De vreo două ori se pomeni Sisoe că ridică degetele să facă o minune, ca să descurce lucrurile după rânduială, dar tot de atâtea ori își luă seama și-și zise că chestia asta funcționa foarte bine în Rai, unde toți făceau minuni atunci când doreau și nimeni nu le acorda prea multă atenție. Dar pe pământ se schimba treaba. Aici, minunile erau rare, pentru unele fiind nevoiți bieții oameni să aștepte cu sutele și chiar cu miile de ani. Așa încât, atunci când dădeau peste vreunul zorit să le facă, puneau mâna pe el și îl țineau ascuns, să profite doar ei de asta. O pățise cu baba Elefteria, nu mai dorea să încerce și cu alții. Una peste alta, Pafnutie acela avusese dreptate. Și doar ar fi trebuit să se gândească din vreme că așa urma să fie, era sfânt îmbătrânit în rai și hârșit în cunoașterea lui.

De cum trecură de clinul dealului în spatele căruia satul dormea în soare ca o pisică leneșă, drumeagul se făcu numai bun de mers, iar ei întinseră pasul, vrând să profite de vremea mai răcoroasă de dinainte de amiază. Trecură pe lângă două cirezi împrăștiate în jurul unei bălți pline de păpuriș și se opriră să-și

tragă sufletul la marginea unui crâng de salcâmi, prin frunzișul cărora bâzâia un roi de albine sălbatice. Sisoe se aplecă și întinse mâna să ia una de pe o creangă, dar insecta, supărată, îl înțepă și zbură furioasă către suratele ei.

— Ărșșș! făcu sfântul cu obidă și își izbi de mai multe ori degetul umflat de trunchiul din apropiere, ca să mai amoartă ascuțimea durerii ce-l fulgera până la cot. Doamne-Dumnezeule mare, Atotatefăcătorule și Atoateștiutorule, habar n-aveam că poate să doară atât de tare!!

— Suflă-n el, că trece, îl sfătui Codea, privindu-l foarte serios.

Sisoe duse degetul la gură și își umflă obrajii, dar hohotele de râs ale celuilalt îl făcură să se oprească. Flăcăuașul dăduse cu toiagul de pământ, se apucase cu amândouă mâinile de burtă și se tăvălea pe jos, chicotind și ihăind ca un măgar în călduri. O codobatură zvâcni din aripi și își luă zborul de pe o creangă joasă, speriată de un astfel de spectacol neașteptat.

— Da' ce-ți veni, mucea, să-ți râzi de un bătrân amărât ca mine? se oțărî la el, mușcându-se de încheietura degetului vătămat. Grija pentru aproapele tău nu a...

— Ha-ha-ha! râse și mai tare băietanul blond, în timp ce se chinuia să se salte în fund. Hi-hi-hi! Auzi la el, să vâneze albine sălbatice ca pe muște! Da' bine, moșule, ce-oi fi învățat atâția ani, cât ai stat cocoțat

singur în vârful muntelui, de nu știi că albinele au ac și înțeapă?

Sisoe dădu din mâna cea bună, în semn de „mai lasă-mă-n pace!” și apoi desprinse un spin de pe un ram apropiat și curăți cu el locul înțepăturii. Spre uimirea lui, o picătură de sânge apăru în rană, după care se prelinse pe buricul degetului și căzu la pământ. Își aminti, printre lacrimi de durere, cât se mai rugase de viespea aceea, în rai, să-l înțepe, ca să aibă și el, fie și numai pentru o clipă, bucuria durerii omenești. Acum, că o avea, constata că nu era vorba despre nicio bucurie, ci numai despre o durere surdă și prelungă, care-l făcea să sufere exact ca o arsură provocată de reumatism.

— Roagă-te la Cel de Sus, îl sfătui printre sughițuri Codea. Dacă ești om sfânt, așa cum te lauzi, ar trebui să meargă. Iar dacă El e surd la rugăciuni, așa cum se întâmplă cel mai adesea, atunci fă o minune. Ce e o minune pentru cineva obișnuit să le facă în fiecare zi?

Chiar, ce-ar fi fost? O minune măruntă nici măcar în canonul lui Pafnutie nu era interzisă. Ridică cele trei degete, dar când le împreună, arsura din vârful policarului îl făcu să scrânească din dinți. Pentru o minune era nevoie de un cuget liniștit și de un trup sănătos. Ca în Rai. Aicea, însă, se afla pe pământ, își reaminti cu întristare, așa că trebuia să îndure totul, ca un om adevărat. Își ascunse mâna la spate și se îndreptă spre drum cu pași mari.

— Hei, strigă Codea după el, hei, preasfinte, te-ai supărat? Râsul n-ar trebui să urzice pe nimeni, că de-aia e râs. Ce, ți s-a-ntunecat cerul de la o albină? Hei, părințele! Stai, unde alergi așa? Nu mai vrei să mergem împreună la Piatra?

Se repezi după el, cu sprinteneală, și îl ajunse din urmă după un cot al drumului, în stânga căruia apărură crucile unui cimitir de sat. Majoritatea erau căzute într-o rână și păreau niște bețivani ce se întorceau acasă, de la o petrecere, sprijinindu-se de garduri.

Sisoe se opri, răsuflând greu. Deh, pe pământ nu era chiar ca în rai, aici dacă apucai să obosești nu te ajuta nimeni. Îi veni în minte chipul sfântului Farnachie, cum umbla el așa, cu pletele-n vânt în urma lui Mochie, binecuvântând în stânga și-n dreapta, fără să aleagă. Ce va fi făcând bunul Farnachie la vremea aceea, în Grădină?

Își scutură capul și vru să pornească mai departe, dar constată că îi tremurau genunchii. Prea Milostive, ce-o mai fi și asta?! se miră și dădu să pună piciorul drept înaintea celui stâng, dar acesta refuză și de data asta. Un bou nevăzut mugi prelung pe undeva, nemulțumit de viață.

— Ce e, preasfinte, nu mai vor afurisitele alea de picioare? Păi dacă până acu' te-ai învârtit numai printr-o chilie de câțiva pași...

Codea se opri alături de el și îl prinse de cot.

— Ușurel, taică, că doară nu dau turcii! Hopa-așa! Ia să ne-așezăm oleacă în cimitir, lângă crucea aia mare, care lasă o țâră de umbră, până ce ți-or trece cârceii.

Îl conduse pe firul de cărare care cotea printre crucile aplecate. O cochilie îi pârâi sub talpă și se trase speriat înapoi.

— Ptiu, drace, am strivit un melc! strigă, cu ochii holbați. Am luat viață, deci am un păcat greu de ispășit pe cea lume. Dacă voi mai putea să mă mai întorc vreodată acolo, adăugă, luându-și seama.

— Lasă, părințele, îl încurajă flăcăiandrul, făcându-i cu ochiul, că iau alții suflet de om și tot intră pe poarta raiului, dacă se cheamă că au avut noroc în viață. Sau cel puțin un avocat bun pe acolo.

— Ce știi tu, Nichiperceo? se enervă Sisoe. Cine să omoare un om și să mai și intre în rai?

— Ce e, sfinția-ta, te faci că-l uiți pe Ivan?

— Care Ivan?

— Ivan Turbincă, fi-i-ar turbinca afurisită! Ăla de-a păcălit chiar și Moartea, făcând-o să intre singură în turbinca lui, ca să devină nemuritor, cum de nu ți-l aduci aminte? Dar nu i-a mers și doar o palmă i-a tras vidma și a și ajuns la poarta raiului. Ivan a fost soldat. Crezi oare că în războaiele prin care a luptat a omorât doar pui de vrabie?

— Nu știu de niciun Ivan, declară ritos, dar sufletul îi tremura ca frunza, pentru că știa că iar se făcea vi-

novat de minciună. Şi du-mă mai degrabă la locul acela, că nu mă mai țin genunchii.

— Ei, lasă, taică, lasă, că toată lumea îl cunoaşte pe Ivan, râse Codea, sticlindu-şi dinții în soare, apoi îl împinse înainte, ocolind mormintele năpădite de iarbă.

Crucea înclinată în față era tăiată în piatră gălbuie şi era plină de găurele. Din unele îşi înălțau capetele fire de iarbă, tremurând în bătaia vântului. Sisoe se lăsă să cadă în fund alături de ea şi îşi feri capul la umbra firavă pe care o arunca pe pământ. Flăcăuaşul se aşeză alături, fluierând.

— Şi ce ziceai că vrei să faci la Piatră, preasfinte? îl ispiti el, ronțăind un fir de iarbă.

— Nu ziceam, îşi luă seama celălalt şi îşi frecă picioarele îndurerate. Şi de ce te bate gândul să afli?

— Ia, aşa, să treacă timpul mai uşor. Nu ştii cum fac oamenii când merg alături la drum lung? Tăinuiesc vrute şi nevrute şi ajung unde au nevoie aproape fără să-şi dea seama.

— Am treabă, răspunse scurt Sisoe şi strânse din buze, hotărât să nu mai spună nimic.

Dar ce, parcă puteai să te pui cu ispita? Unde nu începu băietanul să povestească despre toate păcatele lumii, că îşi vârî degetele în urechi şi începu să îngâne o molifă, doar-doar nu l-o mai auzi.

— Ei, haide, că n-o fi foc dacă-i mai auzi şi tălică despre cele lumeşti. Codea îl zgudui de umăr. Că

doară și de-aia oi fi coborât din munte, nu doar să treci din biserică-n biserică și din popă-n popă. La vreun fund de muiere te-oi fi gândit?

— Pușchea pe limbă-ți, păgânule, că te-aude Cel de Sus și îți trimite un trăznet de-ți prăjește până și măruntaiele.

— Atâta pagubă! râse din nou Codea. O să miroase a mațe fripte până pe vârful Cernegurii și chiar mai departe. Și-apoi ce atâta tămbălău? Un coțcar mai puțin. Nici n-o să simtă lumea asta că o să-i lipsesc tocmai eu. Așa cum nu simte că-i lipsește jupânul care zace aici.

Arătă cu degetul spre cruce.

— Asta e cruce de piatră, semn că omul a fost bogat. Dar a trecut atâta timp de când s-a dus în Valea Plângerii că numele cioplit i s-a șters și nimeni nu mai știe cine o fi fost el. Dacă zici că ești sfânt, fă o minune și află dacă s-a dus în rai sau a coborât în iad.

Soarele ardea cu putere și Sisoe simți că i se uscaseră buzele de tot și nu mai avea pic de salivă în gură. Se uită lung la crucea fierbinte, dar nu simți nimic. Pesemne că din amărâtul trecut la cele veșnice nu mai rămăseseră nici oasele.

— Și la ce-ți folosește ție să știi, Nichiperceo, dacă omul acela e-ntr-o parte sau alta?

— M-ajută să aflu dacă Cel de Sus își mai apleacă sau nu urechea la rugăciunile credincioșilor lui. Că

parcă în ultima vreme a cam uitat de cei pe care i-a plămădit din țărână și a suflat asupra lor duh de viață.

— Mai bine să mergem într-ale noastre, făcu Sisoe speriat, dând să se ridice, dar genunchii nu-l ascultară și căzu la loc pe iarbă.

— Haide, taică, ce mare lucru să faci o minune? Una mică: îl scoli pe creștinul ăsta din groapă, ne spune unde își petrece el veacul acum, apoi îl trimiți la loc. O să lipsească atât de puțin, încât n-o să simtă nimeni că l-ai adus aici pentru câteva clipe.

— Râzi de mine, după cum se vede treaba...

Codea mustăci puțin, dar nu răspunse. Sisoe se gândi câteva clipe cum ar fi fost cel mai bine să procedeze.

Dacă nu făcea minunea cerută, se putea întâmpla ca împielițatul de flăcău să spele putina și să-l lase acolo, printre cruci, să se descurce cum o ști. Iar picioarele lui nu păreau să-i mai dea ascultare fără intervenția miraculoasă a Celui de Sus. Dacă, dimpotrivă, ar fi săvârșit o minune măruntă, una dintre acelea la care și pustnicii pierduți prin pustie se mai dedau din când în când, ca să-și uite de amăreala singurătăților, atunci Codea nu ar mai fi găsit niciun motiv ca să nu-l ajute să ajungă la târgul acela în care mai marele preoților l-ar fi putut ajuta să intre în calendar. Iar de minunile mici nici măcar nu se pomenea în

ceaslovul fratelui Pafnutie. Și, dacă acolo nu erau trecute negru pe alb, atunci însemna că nu erau chiar minuni adevărate, ci doar un fel de gogoșele minunate, care îți petrec mirosurile lor frumoase pe sub nas, dar când deschizi ochii nu găsești niciuna dintre bunătățile pe care ți le-ai închipuit.

— Ce-ar fi să închizi ochii puțin, își luă el inima în dinți. Niciodată n-am făcut minuni de față cu alții.

— Cum adică, taică părinte? râse băietanul, trecându-și mâna prin părul ciufulit. Adică vrei să spui că faci minuni pentru cei ce nu le văd? Și la ce-or fi bune minunile alea?

O codobatură țistui nu departe, la umbra unei cruci. Sisoe se încruntă și ridică degetele, împreunându-le buricele ca pentru închinare.

— Orice minune e bună la ceva și servește unui scop, răspunse el, filosofic, repetând fără să vrea vorbele sfântului Pafnutie. Dar ea nu trebuie să fie nici înțeleasă și nici explicată de oameni, deoarece pe ei nu îi atinge decât în parte.

— Aha! Ei bine, atunci fă una pe care să n-o înțeleg, dar pe care să o văd. Readu-l la viață pe sărmanul Shalom, singurul creștin ouat, nu fătat, din cimitirul ăsta.

— Un jidan! se indignă Sisoe. Mă pui să readuc la viață un evreu!

— Da, un evreu, dar unul renegat de ai lui. Un evreu creștinat, care face în ochii Domnului cât trei creștini

obişnuiţi, pentru că ortodoxia l-a adus pe calea cea dreaptă. Aşa că, măcar pentru asta, şi tot merită să mai vadă lumina soarelui o dată.

— Un jidan tot un jidan rămâne, bombăni Sisoe, uitându-se chindorâş către crucea de piatră. Chiar şi un ţigan şi tot era mai bun decât el.

— Ai ceva cu evreii, sfinţia-ta? Nu uita că evreii au fost poporul ales şi că pe ei i-a condus 40 de ani prin deşert.

— N-am nimic cu nimeni, bombăni celălalt şi se închină. În ochii Celui Preaînalt toate seminţiile sunt la fel. Dar eu ştiu că evreii sunt cei care l-au vândut pentru 30 de arginţi pe Domnul Iisus lui Pilat Ponţius, de trei ori afurisit fie-i numele! Şi că tot ei au fost cei ce l-au ales pe Barnaba să fie iertat, în loc să-l aleagă pe Mântuitor. Şi oricât ne-ar propăvădui Sfântul Petre să iertăm păcatele celor intraţi prin poarta pe care o păzeşte, eu tot nu pot să uit. Aşa că hai, mai bine, să încercăm minunea pe crucea de alături.

Codea se ridică, merse la crucea despre care se făcuse vorbire, îi dădu ocol, apoi bătu cu palma în ea.

— Asta e crucea unui turc, sfinţia-ta. Unul creştinat, după ce a fost făcut prizoner de corpul de lăncieri ai hatmanului Arbore şi s-a creştinat, ca să scape cu viaţă. Ali Yusuf Mustafa, ajuns Petre Avasiloaie, după botez. De ce crezi că un turc ar fi mai bun decât un evreu?

— Pentru că...

Nu găsi răspunsul și rămase gânditor câteva clipe. Soarele se ridicase încă și mai sus, iar căldura devenise toropitoare. Un melc își lăsase dâra sclipitoare pe unul din brațele crăpate ale crucii și Sisoe se întrebă dacă nu cumva era mesagerul divin care îi aducea veste de la însuși Domnul Dumnezeu. Dar chiar dacă ar fi fost așa, melcul sfânt nu se zărea nicăieri. Își șterse fruntea de transpirație, cu mâneca aspră a veșmântului.

— ...pentru că turcii nu l-au vândut niciodată pe Fiul Domnului. Ba chiar l-au făcut profet, printre ceilalți profeți ai lui Allah. Dar tu de unde știi atâtea, măi, Nichipercea, despre cei ce odihnesc în țintirimul ăsta?

— Poate că m-am născut prin apropiere. Și poate că acești creștini mi-or fi fost chiar rude.

— Rude, ai? După cum arată crucile lor, se vede treaba că or fi dat ortul popii acum un veac și jumătate.

— Aoleo, că și tălică ești un cârcotaș și jumătate! se enervă flăcăiașul. Faci minunea aia, au ba?

Sisoe își scutură capul, obosit. Ce tot îi venea să pună bețe în roate tot timpul?

— Întoarce-te cu spatele și o fac.

— Iisus nu le-a cerut asta, atunci când a făcut minunea cu pâinile și peștii, se împotrivi Codea.

— Eu nu sunt Iisus, spuse moale sfântul.

— Nici nu credeam, rânji băiatul și se întoarse cu spatele. Dar poate că ai vise în legătură cu asta.

— Pușchea pe limbă-ți, afurisitule! se enervă sfântul, dar apoi își făcu de trei ori semnul crucii și se liniști.

Măcar atâta lucru învățase de la sfântul Sisoe cel Mare: să aibă inima împăcată cu sine atunci când dorește să schimbe legile firii și să zidească noi realități. Își aminti cum venise într-o zi, cam pe la prânzișor, pe aleea lui Adam, îi adunase sub Măr pe sfinții mai mărunți de prin toată Grădina și le spusese că Domnul îi dăduse o minunată dar grea misiune: să îi învețe smerenia desăvârșită, singura calitate a sufletului care le-ar fi permis să urce pe scara sfințeniei până la rangul de sfinți cu comănac. Adică din cei care aveau libertatea de a se mișca pe toată întinderea raiului, fără oprelişti, și care puteau să se lipească de cohorta de binecredincioși de pe lângă un sfânt mare, ca să învețe de la acesta cum trebuie să se poarte cu mirenii de-abia intrați pe Porțile păzite de sfântul Petre. Și, în felul acesta, după o practică îndelungată şi nu lipsită de fiorul necunoscutului (pe care toți cei asemenea lui, adică lipsiți de îndatoriri, dar şi de perspective canonice, nu îl mai resimțiseră de veacuri, ba unii chiar de milenii), puteau să purceadă la Sfântul Toma, cel care pe pământ purtase numele de Geamăn,

din Paneada, cetatea Galileii, și să se înscrie pe lunga lui listă de așteptare pentru căpătarea dreptului de a păstori pe cei de-abia urcați pe scara morții.

Nu că i-ar fi folosit la ceva sfaturile pline de plictisitoare înțelepciune ale tizului său, pentru că nu răbdase până la sfârșitul slujbei și se trăsese spre ultimele rânduri, până la cele mai apropiate tufe de lămâiță, și o zbughise printre ele, ieșind în apropiere de lacul sfintei Ana. De atunci se hotărâse să nu mai dea ascultare oricărei chemări, ci numai acelora care i-ar fi făgăduit ca, la sfârșitul zilei cel mult, să capete însemnarea ce i-ar fi permis să ajungă direct la cancelaria copiștilor cuviosului Macarie. Cu o asemenea patalama la mână, ar fi avut apoi curaj să meargă chiar și la chilia Fecioarei Maria și să ceară orice i-ar fi trecut prin minte.

Își scutură capul pentru a risipi amintirile. Nu aveau cum să-i folosească la ceva, ele îi vorbeau despre viața din cer, iar el se afla pe pământ.

„Morții cu morții", își spuse și închise ochii, străduindu-se să-și adune toată energia. Nu era lucru simplu să faci o minune. Ceilalți din jur nu vedeau decât aspectul exterior al problemei: cel înzestrat cu acest dar își împreuna cele trei degete, ca atunci când faci cruce, întindea brațul înainte și *poc!* – minunea se producea, schimbând legile obișnuite ale firii. Și, de undeva din neștiut, Sfânta Treime accepta modifi-

carea și producea efectele mult așteptate. Abia atunci minunea devenea, cu adevărat, minune, iar pământenii căscau gurile ca la bâlci. Numai că, de data asta, era un bâlci pentru eternitate.

Sisoe ridică brațul și murmură rugăciunea de cerere pe care o citise cândva, în evanghelia lui Luca: „Doamne-Dumnezeul meu, întărește-mi brațul și sufletul, fă-mă să cred în Tine mai presus de orice, dă putere minții mele să iscodească printre cele văzute și cele nevăzute, așa fel încât să scoată din neștiut noi legi ale firii, dar care să fie așa cum ai lăsat Tu să fie".

Și Atotputernicul dădu...

Degetele lui se mișcară în direcția crucii și, în căldura din ce în ce mai puternică a soarelui, un fir ca de abur se ridică deasupra mormântului acoperit de iarbă uscată, îmbrăcând crucea căzută într-o sclipire argintie.

— Doamne, fie-ți milă de umilul tău sfințișor! se rugă el, uluit, așezându-se în genunchi.

Nu adusese niciodată înapoi un suflet de om, așa că era speriat de-a dreptul, neștiind dacă nu cumva o fi încălcat vreuna din legile raiului. Dar dac-ar fi încălcat, fie și din neștiință, nu ar fi trebuit să bubuie baierele cerului, iar marele sfânt Ilie nu ar fi trimis asupra lui trăznetul pedepsitor? Se uită pe furiș la cer: era albastru siniliu, brăzdat ici și colo de zborurile iuți ale ereților. Nici vorbă de tunete și trăznete.

Firul de abur se răsuci și se toarse de la sine într-un fuior din ce în ce mai gros, care-și găsi un punct de sprijin în brațul înclinat al crucii. Apoi, în lumina ce tremura peste fire, un chip străveziu se închegă alături de cruce. Era al unui bărbat bătrân, cu părul și barba colilie, care se holba la el ca dracu' la tămâie.

— Ia te uită! se miră Codea, trăgându-se un pas în spate. L-ai adus înapoi pe bătrânul jidan. Din câte văd, nu pare foarte fericit de întâmplare.

— Cine ești tu acela care te-ai găsit să tulburi tăcerea Lumii de Jos cu vrăjile-ți blestemate?

Vocea groasă și răgușită, de parcă ar fi trecut printr-un țimbal spart, răsună jur-împrejurul lor, stârnind văietatul câtorva fire de volbură uscate de anul trecut. Sisoe se trase înfricoșat un pas înapoi, simțind pesemne aceiași fiori pe care trebuie că îi încercau credincioșii de-abia intrați în Grădină și care se holbau la toate cele ca la niște arătări înspăimântătoare. Se împiedică de o rădăcină și dacă nu ar fi fost brațul băietanului, care îl prinse de cot, ar fi căzut într-un genunchi și și-ar fi sfâșiat din nou anteriul.

— Ușurel, taică, îi șuieră Codea în ureche, ce naiba te sperii atât de-o mână de aburi, pe care orice pală de vânt o duce mintenaș unde-i e locul! Că doară ce-ar putea să-i facă un codoș al Tălpii Iadului unui om care s-a dedat sfințeniei cu atâta ardoare ca domnia-ta? Mai bine l-ai întreba unde a ascuns sacii aceia cu car-

boave de argint, că i-au căutat toți urmașii lui până s-au săturat.

Sisoe înghiți în sec și își făcu oleacă de curaj. Își îndreptă spatele și privi arătarea drept în luminile ochilor.

— Da' tu cine ești, umbră din umbrele celor care umplu cazanele cu smoală ale iadului, de vii să mă tragi pe mine la răspundere pentru că ți-am adus o clipă de răgaz de-a lungul nesfârșitelor cazne în care te vei perpeli până la venirea Împărăției de Apoi? Au atât de tare s-a sălbăticit Lumea de Jos, de nu mai recunoaște sfințenia unui trimis al Domnului Dumnezeu, Atoatefăcătorul și Atoatemilostivul?

Își linse buzele uscate și așteptă, cu inima bătându-i peste măsură de neliniștită. Simțea că spusese ce trebuia, mai bine decât ar fi făcut-o Pafnutie, sfântul mare mucenic Gheorghe și sfântul Ioan Gură de Aur la un loc. Dar una era să vorbești cetelor de credincioși, muți și holbați, de pe aleile Grădinii Paradisului, și cu totul alta unei făpturi a întunericului, venită într-un cimitir aproape părăsit de pe pământ. Nimeni nu-l sfătuise cum să se poarte și cum să vorbească cu asemenea arătări, pentru că ele nu și-ar fi făcut niciodată apariția în rai. Ar fi trebuit să poată trece, mai întâi, de Porțile aflate în grija sfântului Petru și a cetelor sale de arhangheli cu săbii de foc, pe lângă care flăcările iadului ar fi părut blânde mângâieri ale razelor soarelui.

— Pe pământ am fost Shalom Herzog, iar după botezul creștin am purtat numele de Gheorghe Apriotesei. M-am stins din viață în anul Domnului 1678 după Christos, iar sfântul Petre, după ce a cântărit faptele bune și pe cele rele, a hotărât să iau drumul Întunecimii.

— Și cum o fi ajuns preasfântul la o asemenea concluzie?

— Deh, știu și eu... – se bâlbâi evreul creștinat. Poate că nu i-o fi plăcut botezul de care-am avut parte.

Sisoe se uimi cum și după trei veacuri de întuneric, foc și cazne firea omului tot trimitea spiritul să umble la ironii groase și la sarcasme.

— În iad cum e?

Bătrânul Shalom își tremură trupul de fum de parcă l-ar fi atins suflarea unei pale de vânt.

— Mi s-a dat voie să urmez invocarea ta, cu condiția să nu spun nimic din ceea ce am văzut și am trăit acolo jos.

Codea îl trase de cot.

— Întreabă-l de avere...

— Da' cu carboavele alea de argint cum a fost? Unde le-ai pitit, de nu au reușit să dea de urma lor nici până azi?

— Care carboave, preabunule sfânt?

— Alea de le-ai agonisit în timpul vieții prin camătă și prin prețăluiri excesive.

— Apăi domnia-ta vorbești de împrumuturi la termen și de prețuri negustorești. Păi cum să fie... știi doar că nimeni nu dă banul din mână de pomană. Nici măcar la biserică. Așa se trăiește pe pământ și nu altfel. Am strâns câțiva bănuți, de-a lungul vieții, nu tăgăduiesc, dar am muncit tare pentru ei și nu am crezut de cuviință să-i las moștenire unora care nici măcar nu s-au învrednicit să treacă pe la ușa mea și să mă salute. I-am pitit undeva, unde să nu-i afle nimeni.

— Spune-i că e nevoie de ei ca să ridicăm o biserică, îi șopti flăcăiașul.

— Așa să fie?! se întoarse sfântul către el. Dar după cum îți sticlesc ochii s-ar zice că biserica aceea s-ar fi aflând mai degrabă în fundul traistei tale goale.

— Cu cine vorbești preasfinte? întrebă umbra lui Shalom Herzog, cu un glas parcă și mai răgușit ca înainte.

Abia atunci pricepu Sisoe că flăcăiandrul care se dădea drept Codea nu putea fi văzut și nici auzit de cei care veneau din Cea Lume. Își mușcă buzele, ca să nu spună ceva usturător (își aminti cât de vană și deșartă este mândria omului), și se răsuci iar către cruce. De pe vârful unui par din gardul de uluci al țintirimului se uita la el, cu capul plecat într-o parte, o codobatură cât pumnul.

— Ia, așa mai vorbim noi ăștia, de ne oploșim pe vârfuri de munți, ca să ne treacă de urât și să-i dăm

de știre Necuratului că nu suntem singuri. Iar banii ăia de care făcuși vorbire nu folosesc nimănui dacă zac îngropați undeva. Mai bine s-ar înălța cu ei o biserică, de la care preoții ți-or face pomeni în fiecare an pentru iertarea păcatelor. Și văzând asta, poate Cel de Sus va ridica anatema, iar sfântul Petre va deschide Poarta înaintea ta. Gândește-te cum ar fi să te plimbi pe aleile pline de lumină cerească ale Grădinii, să asculți cântările heruvimilor, să pleci genunchii ca să te binecuvânteze sfinții care trec cât e ziua de lungă de colo până colo. Să nu-ți fie foame, să nu-ți fie sete ori frig, să nu te doară nimic și să ai somnul unui prunc. Nu-i așa că ar fi minunat?

De fapt, nu era chiar așa de minunat, la urma-urmei, își spuse în gând Sisoe, plecându-și privirile, cu prefăcută umilință. Își amintea cât de mult se săturase de lapte și de smochine și cât de bune i se păruseră acriturile și ardeii iuți ai coanei Zoița, cu toate că îi făcuseră apoi de pântecăraie. Și țuica aia... și vinul de butuc... Doamne, câte lucruri bune le-ai dat oamenilor și cum au uitat ei cât de datornici îți sunt!

— Așa o fi, rosti umbra cu îndoială. Dar carboavele alea sunt acolo, la loc de taină, le poți pipăi și chiar poți mușca din ele, să vezi dacă sunt bune. Iar ce-mi promiți sfinția-ta, e numai părere și iluzie de bâlci. Poate că Domnul va ridica anatema, poate că sfântu' Petre va deschide Poarta... Dar vezi, sfinția-ta, rumânii

ăștia, pe aici, aveau o vorbă isteață: *nu da vrabia din mână pe cioara de pe gard.*

— Păi, dacă-i tăinuită, comoara aia nu e de folos nimănui. Deci nici ție, Shalom Herzog. Atunci, de unde vrabia din mână?

— E adevărat că nu pot să vin pe pământ să mă folosesc de ea. Și nici să o cobor cu mine, în Cea Lume. Dar pot să mă tocmesc pentru ea. Încă de când a venit Aghiuță cel mic la cazanul în care mă chinuiam, m-am tot gândit că averea aceea reprezintă singurul lucru care mi-a mai rămas ca sprijin, pentru ca să scap de necaz. Deci, spune, preasfinte, o vrei? E biserica aceea o dorință atât de puternică, încât să merite să mă ajuți să nu mă mai întorc în iad?

Era, oare? Sisoe își șterse nasul de sudoare, cu dosul palmei.

— Tu ce zici, măi, Codea? îl întrebă pe băietanul care stătea dincolo de gard și se uita la el cu ochii mari. Dacă oamenii ăștia, când or să vadă purcoiul de bani, or să fugă în lume cu ei cu tot, lăsând baltă biserica cea nouă și odoarele ei? Câtă încredere pot să am în ei?

— Păi, dacă mă iei așa, nici în muma care te-a adus pe lume nu poți să ai prea multă încredere, bombăni el, dând din picioare. Nu se zice că banu-i ochiul lui Ucigă-l Crucea?

— Și atunci? Merită să îi promit eu jupânului acesta marea cu sarea și să mă trezesc cum că nu mă pot ține

de promisiune, din cauză că niște amărâți fără de simțire ne lasă cu buzele umflate?

Codea se trase mai aproape de urechea lui și-i răspunse cu glas scăzut:

— Ei și dumneata, acolo... auzi la el, cu cine a găsit să se țină de cuvânt: un nenorocit care a sărăcit la viața lui mai mulți oameni decât ai să cunoști tălică de aici și până la Piatră, care a făcut mai mulți orfani decât o luptă cu turcii și care a pus să fie bătuți la tălpi și unși cu catran tot atâtea suflete de om câte trăiesc în satul de-l vezi peste gard. Cu unul ca ăsta vrei să te porți cinstit? Apoi, dragă sfinția-ta, mare prost trebuie să fi fost pe vremea când îți duceai traiul printre ceilalți muritori, de nu ai priceput nici până acum că ovreiul tot ovrei rămâne, chit că a fiert aproape trei veacuri în cazanele Tartorului cel Mare, și că nu e afacere pe care s-o facă din care să nu tragă foloase necuvenite. Cearcă-l numai și-ai să vezi.

— Da' mult mai stai pe gânduri, sfinția-ta, îl îmboldi Shalom Herzog, zis și Gheorghe Apriotesei, vălurindu-și ușor trupul de abur în căldura amiezii. Cum rămâne, vrei sau nu carboavele alea? Că timpul meu pe pământ s-a cam terminat de curs, asemenea firelor de nisip într-o clepsidră.

Oare ce-ar fi făcut Habacuc, dacă s-ar fi întâmplat să se afle în locul lui?

Sisoe închise gura și își supse unul dintre dinții de sus, care începuse să-l doară. „Dacă faci asta întru

slăvirea Domnului, niciun efort nu e prea mare și nici-un prinos degeaba", ar fi spus el. Și ar fi avut dreptate.

Cât trăise pe pământ, Habacuc fusese tăbăcar. Răzuia pieile cu o mală mare, cu tăiș de fier, iar grăsimea puturoasă ce se aduna nu o arunca, așa cum făceau ceilalți tăbăcari de pe ulița pe care locuia, în Smirna, ci o aduna în găleți de lemn, o ducea într-un crâng de măslini bătrâni, de dincolo de Poarta Samariteanului, și îi dădea foc, să ardă în cinstea Celui de Sus, care îi îngăduise și în ziua aceea să aibă de muncă și să câștige un ban. Nu știuse niciodată sărmanul, până ce dăduse ortu' popii, că mirosurile acelea pestilențiale nu erau nici pe departe pe placul lui Dumnezeu, al cărui nas fin era făcut mai degrabă pentru fumul de smirnă și de tămâie, mai creștinesc decât cel rezultat din arderea seului. Iar atunci când aflase, se găsea deja închis de aproape o sută de ani în camera de trecere de după Poartă, acolo unde dreptcredincioșii trebuia să-și lase tot ceea ce aduseseră cu ei de pe pământ – năravuri, mirosuri, ticuri, gânduri păcătoase și carnale, idei geniale și, în general, tot ceea ce nu se potrivea cu ideea de sfințenie, asceză și cumpătare împinsă până la absurd. Acolo-l uitase sfântul Petre, iar el nu se clintise din loc, de teamă să nu fie întors din drum și alungat pe drumul ce cobora spre întunecimi.

— Da' sunt atâtea parale cât să poți ridica o biserică și toate acareturile ei? întrebă în cele din urmă.

— Eu zic că am adunat acolo pentru vreo trei mănăstiri, cu odoare, picturi, acareturi și ogoare, răspunse cel întrebat. Când strângi o viață de om...

— Amarnic suflet ai mai avut, măi, omule! se prefăcu a se mira Sisoe. Nu ți-a păsat de aproapele tău, ci numai de pofta de avuție cu care te-a zăpăcit Sarsailă. Nu mă miră că ai stat atâta în cazanul cu smoală. Și nici că ți s-o fi urât și vrei să ți se ierte păcatele. Hai, dacă tot ai venit până aici, spu...

Nu apucă să-și ducă vorba până la capăt, că forma de abur a lui Shalom Herzog se destrămă dintr-odată și se risipi, dusă de o pală de vânt. Brațul crucii de piatră păru că se înfundă și mai mult în pământ, iar codobatura țistui puternic spre el și se mistui în tufișurile din apropiere.

— Ce făcuși, taicule? se văietă Codea, pocnindu-și palmele cu disperare. Ai alungat duhul. De unde mai aflăm noi, acum, unde e comoara?

Odată scutură Sisoe din cap și păru că se trezește dintr-un somn adânc.

— Da' de ce trebuie să aflăm noi asta, măi, Nichiperceo? Ori ți-o fi dat această misie Tartorul cel Mare, legându-te de mine, pentru că oastea lui de draci n-a fost în stare să afle taina lui Shalom Herzog, deși l-au chinuit atâta amar de vreme?

— Ei, preasfinte, prea mă crezi cel care nu sunt! se rățoi Codea, dându-și pletele pe spate și umflându-și

obrajii. Mă gândeam și eu, acolo, că dacă tot reușiși să faci minunea, să avem cu ce ne umple pungile, că ovreiului tot nu-i mai sunt de niciun folos banii aceia. Dumneata să-i duci la mai-marii bisericii, ca ei să ridice alte lăcașuri sfinte și să le câștigi bunăvoința cu ce ai de gând. Iar eu să mă căpătuiesc nițel, ca să mă pot apuca să cutreier lumea, cum mi-a lăsat vorbă tătucul. Se vede treaba, însă, că din tovărășia asta a noastră n-a avut nimeni de câștigat, așa că ce-ar fi să ne despărțim și să ne vedem fiecare de drumul său?

Și fără a-i lăsa vreme să spună ceva, porni la vale, sărind peste mormintele surpate, și dispăru printre cruci. Sisoe se uită lung în urma lui și își făcu o cruce cu vârful limbii.

— Ptiu, piei Satana și du-te unde și-o dus mutu iapa și și-o-nțărcat dracu' copiii!

După care porni la rândul său printre morminte către drumul care se zărea dincolo de gardul cimitirului. Avea cale lungă de bătut până la oraș, rămăsese fără călăuză, iar soarele se grăbea să treacă de crucea bolții cerești.

Era amiază târziu când se opri sub un arțar să-și mai tragă sufletul. De atâta vreme stătea în Grădină, încât uitase aproape cu totul ce însemna să fii un simplu muritor. Uitase cum era să te doară tălpile picioarelor

de atâta mers, cum era să-ți ardă soarele pielea până ce ajungea să te usture, cum era să-ți roadă sudoarea subsuorile, încât fiecare mișcare a brațelor să se transforme în durere. Dar, mai ales, uitase cum era să plângă de obidă și de suferință.

Și, cum stătea așa și bodogănea de toate cele împotriva soarelui, a drumului plin de praf și a smintelii ce-l făcuse să se coboare pe pământ, odată ce auzi în față, de după un cot al drumului, un scârțâit uscat și un bocănit de copite. Iar pe deasupra lor, acoperindu-le, un glas ascuțit de femeie, care suduia de mama focului. Așa sudălmi porcoase nu mai auzise nici pe vremea când trăise ca om pe pământ, necum în rai, acolo unde singurele vorbe care-l străbat, asemenea unui râu limpede, cu mii și mii de brațe, sunt doar cântecele de slavă și rugăciunile. Oare ce afurisită de muiere învățase să drăcuiască mai abitir decât hamalii din porturi?

Se trase nițel mai în spatele trunchiului gros și aruncă o privire precaută spre drumul care ondula printre văioage precum spinarea unui șarpe.

„Ptiu! își scuipă în sân și se lipi cu totul de scoarța crăpată. Unde ești, sfinte Vanghelioane, să vezi minune nemaivăzută? O femeie-bărbat, care mânuiește biciul mai ceva decât hunul Atilla!"

Un fel de hărăbaie pe două roți venea hurducăind pe mijlocul drumului. Animalele care-o trăgeau păreau ieșite din povești: mai mari decât un stat de om și cu

niște coarne uriașe, păreau gata să sfarâme munții sub copite. Iar în căruță, pe scândura întinsă între loitre și acoperită cu un țol, stăteau două femei, tot atât de diferite între ele pe cât era soarele cu luna. Una înaltă, trupeșă, cu părul negru strâns în două coade groase și urcate pe creștet, își suflecase mânecile cămășii de cânepă și flutura pe deasupra capului codirișca înflorată a unui bici lung. Din gura ei ieșeau toate blagosloveniile acelea pe care le auzise mai înainte și care continuau și acum, pe când vehiculul ajunsese mai aproape de arțar. Cealaltă, scundă și subțire, cu boi de cadână, avea părul galben ca paiul de secară, risipit în bucle mari, ce-i cădeau pe umerii firavi, acoperiți cu o băsmăluță neagră, din olandă. Își ținea mâinile în poală și nu spunea nimic, mulțumindu-se să privească drept înainte, fără să ia aminte nici măcar la fuioarele de praf care o învăluiau din când în când, după cum poftea vântul cel leneș al amiezii.

„Ei, poftim, își spuse el, lipindu-se și mai tare de copac. Nu degeaba se spune că femeia-i înger și diavol la un loc. Uită-te la ele, parcă-s desprinse de pe tipsia de fildeș a arhanghelului Gavrilă. Uneia-i lipsește sabia, iar celeilalte nimbul. Doamne, Doamne, cu ce fel de oameni deocheați ai umplut pământul?!"

— Hei, tu de colo! Ce te holbezi așa, n-ai mai văzut femeie până acum și ți-o fi căzut cu tronc vreuna din noi? Scoală-te dracului de jos și vino să-mi dai o mână

de ajutor, să dezleg dobitoacele astea, ca să le dăm apă și fân. Că drum mai au de bătut, bătu-le-ar întunericul să le bată!

Femeia cu biciul sări din car, apucă de cornul boului dinspre ea și-l trase cu putere către umbra copacului. Carul se urni scârțâind și se apropie de el. Sisoe se ridică încet, mai mult ca să se ferească de atelajul ciudat, decât ca să asculte de porunca femeii.

— Da' ce, mă, ți-a mâncat limba vreun șarpe, de nu poți nici bună ziua să dai? se răsti ea, trimițând limba de piele a biciului chiar pe locul unde cu câteva clipe mai înainte stătuse sfântul. De unde vii, frate, de pe coclaurile munților, de ești așa de sălbatic? Și tu, Simină, ce stai ca o pupăză în par și te sticlești în soare? Sari jos și scoate burduful ăla, că mi s-a uscat gâtul de tot.

Femeia cea bălană se roși toată și își duse mâna la gură. Dar ascultă de poruncă, se coborî din hărăbaie, merse la spatele ei și începu să scotocească prin lucrurile de acolo.

Sisoe se sprijini cu umărul de copac și se uită lung la amândouă.

— Bună ziua, rosti el într-un târziu. Bună ziua v-am dat, belea mi-am căpătat.

— Ce tot mormăiești acolo, bre? Ce vrei să zici cu asta, că noi două suntem niște belele? Ia vezi, că acum pun biciul ăsta pe anteriul tău și te las cu spatele nu-

mai vergeturi, de-o să stai toată noaptea în genunchi, să te rogi să-ți treacă, iar cu cel somn... mai va!

Apoi ființa cea năvalnică trase îndărăt de cornul animalului și îl opri la umbră. Se aplecă și îi legă piciorul din față de oiște, după care își propti mâinile în șolduri și se răsti atât de tare, că roiul de musculițe care zbura pe lângă botul animalelor se risipi de îndată, speriat.

— Hai, fa, odată, ce, ți-au murit lăudătorii?

Blonda Simina se grăbi să îi aducă burduful. Era frumușică, observă sfântul, poate nu ca Elena cea pentru care se săvârșise războiul Troiei, dar pe aproape. Și se mișca asemenea unei mirese în preajma altarului. Amazoana i-l smulse din mâini, îl duse la buze și supse cu poftă câteva înghițituri. Un firicel roșu i se prelinse pe la colțul gurii, spre gât.

— Și ce spuneai, omul lui Dumnezeu? Că suntem două belele?

Întinse burduful spre el, în timp ce cealaltă se trăgea către huluba carului.

— Poate că asta și suntem, dădu ea din cap. Hai, ia și bea, până nu mă răzgândesc. Eu mi-s Anița, iar ea e soră-mea Simina. Fetele lui Vladimir și ale Rusalcăi, din Bălțățești. Amu, noi am pornit la drum să căutăm un popă, că al nostru a fugit de o lună cu muierea unui cioban, și a-ncuiat biserica. Iar mămuca a închis ochii și zace pe catafalc negrijită și fără lumânare.

Sisoe întinse mâna și luă burduful. Vinul era călduț, însă atât de tare, că-i amorți cerul gurii. Sorbi de două ori, apoi se șterse cu mâneca anteriului.

— Bună ziua, mai spuse încă o dată. Numele meu e Sisoe și am venit de... de acolo.

Arătă cu burduful către muntele din spate.

— De ce spuneați că a murit mama voastră?

Anița își puse mâinile mari cât lopețile în șolduri.

— De inimă rea. Tatăl nostru, Vladimir, a fost luat la oaste cu arcanul și nu s-a mai întors. Da' tu ce cătai pe muntele ăla? Oi fi pădurar?

— M-am rugat la Domnul, răspunse vag sfântul.

— Păi, dacă-i pe-așa, atunci nu mergem mai departe, Simino, fa, se răsuci femeia cea voinică spre sora sa. Am găsit popa care ne trebuie, ca să-i zică veșnica pomenire măicuței noastre. Vino naiba încoace, ce te-ai proptit acolo, în fundul pământului? Că doară n-o să te mănânce omul ăsta!

Se întoarse către el și îi luă burduful, apoi mai trase un gât.

— Cum ziceai că-ți spune, taică?

— Sisoe, răspunse sfântul, cu ochii începând să-i sticlească.

— Auzi, taică Sisoe, să nu te pună Aghiuță să te uiți cum nu trebuie după soră-mea, că rămâi fără podoabele bărbătești, înțelesu-m-ai? Și să știi că nu e o glumă. A încercat s-o siluiască logofătul Arsenie, din Popovăț,

şi s-a ales cu podoabele puse pe piept, de-i zice lumea şi acum „eunucul". Aproape un an m-au căutat poterele, dar pe la noi oamenii se ascund unii pe alţii şi, dacă nu vor ei, nu te găseşte niciun arnăut.

Sisoe simţea cum începe să i se clatine pământul sub picioare şi se sprijini cu mâna de copac. Un fel de ceaţă uşoară i se cobora peste gânduri şi cerul văluri asemenea talazurilor unei mări.

Doamne, ce-a făcut umilul tău rob, de trebuie să se pătimească în felul acesta? Ce păcate nu i-au fost iertate după prima ridicare la ceruri? Şi ce altele au mai rămas pentru viitor? Şi de ce îmi spune femeia asta că n-am voie să mă uit la sora ei? Eu ştiu că după moarte nu mai este nicio diferenţă între bărbat şi femeie. În Grădină, nimeni nu se uită la o fostă femeie mai mult decât la un fost bărbat. Atunci, de ce aici, pe pământ, este altfel?

Astea şi alte gânduri asemenea i se învârteau tot mai repede prin cap, ameţindu-l de-a binelea.

— Taicule, nu ţi-e bine? auzi vocea groasă a Aniţei în urechea dreaptă. Ia te uită la el cum s-a înroşit în fălci! Păi bine, omule, cu ce naiba ai trăit până acum prin pietrăriile alea, de îţi taie picioarele o gură de vin de butuc? Bărbat eşti, ori cârpă?

Deschise gura să-i răspundă, dar nu mai nimeri cuvintele şi bălmăji ceva de nu pricepu nici el nimic.

— Auzi? continuă neiertătoare vocea. Ştii cum se spune pe la noi – cui pe cui se scoate. Aşa că mai trage

tălică o dușcă, până ce oi întoarce eu carul. Nu te uita așa la bietul burduf, bea fără grijă, că are balta pește.

Sisoe dădu din cap, cu ochii închiși. Îi era teamă că dacă îi va deschide, talazul amețitor avea să-l ia cu el și să-l înece în oceanul mizeriilor vieții pământene. Așa că duse pe nevăzute muștiucul la gură și bău cu lăcomie alte două înghițituri. Lichidul era amărui, ușor acriu și-l râcâia pe gât ca laptele clocotit.

Să deschidă ochii sau nu? Și dacă-i deschidea și dădea cu privirile de frumusețea de Simina, nu avea să-și piardă podoabele? Că muierea aceea, Anița, i se păruse grozavă ca o zmeoaică, atunci când îl amenințase. Iar sora ei părea chiar ruptă din soare. Oh, Doamne, de ce a fost nevoie să faci femeile, dacă știai că ele or să-l ducă în ispită pe Adam și pe urmașii lui? Poate că dacă numai ar crăpa pleoapele, cât grosimea unui tăiș de junghér, preț de o clipă, nu s-ar întâmpla nimic rău. Apoi își aminti de palmele cât niște lopeți ale zdrahonului de soră și îi trecu orice chef. Mai bine să mai bea o gură, arsura din gât începuse să devină chiar plăcută și parcă marea din burtă nu se mai învolbura atât de mult...

Valul de vomă veni atât de brusc și cu atâta putere, încât îi ieși simultan pe gură și pe nas. Cerul gurii parcă îi luase foc, iar gustul era atât de îngrozitor că nu se opri decât după ce termină de aruncat tot restul de fasole cu jumări rămas după cufureala din seara

de dinainte. Se sprijini cu fruntea de scoarța copacului și respiră adânc. O bătaie ușoară pe umăr îl făcu să încline capul într-o parte. Simina se uita lung la el, cu un zâmbet sfios pe buze.

— Îți e rău, omul lui Dumnezeu?

Avea o voce de înger, stabili Sisoe. Se întâlnise de multe ori în Grădină cu arhangheli și cu îngeri, plecați pe alei cu diferite însărcinări. Primii aveau voci atât de groase și de grave, încât aveai impresia că asculți discuția unor clopote între ele. Ceilalți vorbeau asemenea unor flori care șoptesc ușor în vântul înserării. Nu degeaba se spunea pe pământ „voci de înger", deși niciun muritor nu auzise vreodată, în viață fiind, vreuna.

Când auzeai o astfel de voce, chiar și sănătos tun să fi fost, tot te cuprindea boleșnița și te punea imediat la pământ, doar-doar posesoarea ei se va fi aplecat deasupra ta, ca să vadă cum îți mai merge. Iar când părul ei galben ca aurul vechi îți va fi dezmierdat obrajii, nu aveai decât să te ridici puțin pe coate și să culegi roua dimineților de pe buzele moi și roșii, asemenea unor cireșe prea coapte.

Aproape că întinsese gura în direcția ispitei, când se trezi că-i fuge din nou pământul de sub picioare. Căzu pe spate și se lovi rău la o coastă. Durerea îl fulgeră până în fundul ochilor, apoi se mută pe obrazul drept, șfichiuitoare ca o urzică. Își duse mâna spre el, la timp pentru a-l feri de noua lovitură de bici.

— Abia m-am dus câțiva pași mai departe, că ai și început să faci pe cocoșul, sfinția-ta? Doar ți-am spus ce pățesc aceia care se iau de soră-mea.

Și pleosc-pleosc, alte lovituri peste față și peste brațe. Sisoe se rostogoli către copac, încercând să scape.

— Ce te-a apucat, soră-mea? țipă Simina, apropiindu-se în fugă de el și ajutându-l să se ridice. Bietul om și-a vărsat până și mațele de la vinul ăla puturos al tău, l-am întrebat doar cum îi mai este.

— Tu să taci, proasto! o repezi Anița și-l izbi din nou peste mâini. I-am spus doar să nu se uite la tine, că-și pierde podoabele. N-am văzut eu cum te mânca din ochi? Mai na, afurisitul naibii, mai na! Iar tu, suie-te în căruță și să nu-ți mai scoți marama de pe chip până intrăm în curte, auzitu-m-ai? Ți-am spus doar că toți bărbații sunt niște spurcăciuni, abia așteaptă să te dezbrace și să-și facă poftele cu tine. L-ai uitat pe *eunuc*?

— Numai eunuci vezi peste tot, dădică.

— Iar tu ești gata să te lași tăvălită de primul venit, desfrânat-o! strigă furioasă Anița. Se răsuci spre ea și o plesni cu biciul peste spate. Nici nu s-a răcit bine maica pe năsălie și tu gata, îl și ademeniși pe călugărul ăsta nenorocit.

La fiecare izbitură, icnea ca și când ar fi învârtit un paloș greu deasupra capului. Simina țipa, dar nu se ferea, înfruntând-o cu ochi scăpărători.

— Și ce-oi fi vrând, fa? Să-l ții numai pentru tine?

— Mergeam la mort, nenorocito, nu la petrecere! gâfâi zdrahonul de muiere, izbind din nou. Mama e ultimul nostru mort, merita s-o îngropăm cu evlavie, nu?

Și dăi, și dăi...

Ploaia de lovituri nu se mai oprea. Sisoe tresărea la fiecare șfichi, ca și cum el ar fi fost cel atins. Se trăsese mai spre arțar, ferindu-se să nu fie călcat în picioare și se uita uluit la încăierarea celor două femei.

— Că tata, fie-i țărâna ușoară, a murit de inimă rea, când ai fugit cu nenorocitul ăla de negustor de la Roman, mânca-i-ar lupii oasele să i le mănânce? De te-am căutat trei săptămâni, până să te găsesc și să te aduc la maica. Mai na, ca să nu uiți de toate nenorocirile pe care le-ai făcut, hăbăuca dracului!

Și biciul săltă iar în aer, coborând peste pielea feței și făcând sângele să țâșnească.

Sisoe își făcu o cruce mare și se pregăti să sară între ele și să le despartă. Apoi își aminti de amenințarea cu „podoabele" și își vârî mâna pe sub anteriu, să le verifice starea. Erau tot acolo, așa că se hotărî să nu riște zadarnic și se retrase strategic în spatele trunchiului gros, atent să nu calce vreo creangă care să o facă pe turbata de Anița să se repeadă la el cu biciul. Mai întârzie o clipă, să vadă dacă lupta continuă. Simina se împiedicase de o rădăcină și căzuse în genunchi, dar continua să o înfrunte cu semeție pe purtătoarea de

bici. Socoti atunci că acela era momentul cel mai potrivit și o luă la fugă cât îl țineau picioarele.

Se opri numai când simți că nu-i mai ajunge aerul. De parcă Cel de Sus pocnise din degete și aerul se topise în cer, lăsându-l ca un pește pe uscat. Îl ardea în coșul pieptului și simțea junghiuri prin mușchii picioarelor. Bietele sale paranteze nu fuseseră făcute să calce pe altceva decât pe cărările și aleile drepte ale raiului. Aproape că-i venea să-și plângă de milă, când auzi o voce cunoscută întrebându-l, în bătaie de joc:

— Ce e, taică, ți se cam scurgeau ochii după fata aia cu părul ca spicele, nu-i așa? Dreptu-i că e și frumoasă, bat-o s-o bată toate noroacele!

— Codea? Unde te-ascunzi, pezevenghiule? strigă el nervos.

Se răsuci de jur-împrejur, dar în afară de iarba înaltă până la genunchi și câteva pălării de floarea-soarelui ciugulite de vrăbii, nu se zărea nimic altceva.

— Ce contează unde mă aflu, dacă tălică poți să mă auzi. Și, dacă mă auzi, poate-mi spui de ce te-ai repezit așa, ca un uliu, asupra bietului puișor. Un pic de răbdare să mai fi avut, să fi ajuns acasă la ele și vlăjgana de Anița s-ar fi luat cu treburile pentru înmormântare și ți-ar fi lăsat de bună voie bobocul acela în poală. Se vede treaba, însă, părințele, că ai fost cam stătut, așa cum ți-a spus și Habacuc acela cu moara, și nu te-a mai răbdat inima...

— Ptiu, piei drace! îl afurisi Sisoe și își făcu trei cruci mari, la repezeală. Întoarce-te în Gheenă și să nu mai vii pe pământ decât în vremea de Apoi!

Dar, fie că scoborându-se pe pământ își mai pierduse din puterile de sfânt, fie că aici diavolul era mai puternic decât ar fi trebuit, michiduță de Codea nu voia să se dea dus și pace. Geaba repetă rugile de milostivire adresate Domnului, geaba își încercă puterile să facă o nouă minune, că deși nevăzut, diavolul stătea tot acolo, în mintea lui, și îl ispitea.

Îi șopti ce coapse tari ca piatra avea Simina, ce sâni asemenea unor mere ionatane, ce șolduri arcate, numai bune să te facă să te simți în rai dacă apucai să le mângâi. Vorbele lui picurau ca mierea otrăvită și îl făceau să se simtă atât de vinovat, de parcă ar fi păcătuit cu adevărat. Dar, Doamne, oare nu păcătuia ascultându-l și închipuindu-și ce și cum? Nu cumva păcatul gândului era chiar mai mare și mai de neiertat decât acela săvârșit cu trupul, pentru că se știa că trupul e muritor, deci și păcatele săvârșite cu el trebuie să fi fost muritoare; pe când mintea era imaterială și păcatele ei aveau, pesemne, să dureze o veșnicie. De asta se coborâse pe pământ? Să ia seama la închipuirile diavolului? Sau poate că aceasta era, cu adevărat, pedeapsa lui Dumnezeu pentru toate păcatele săvârșite pe vremea când fusese muritor și pe care le crezuse iertate, de vreme ce ajunsese să se plimbe pe

aleile Grădinii? Poate că, de fapt, până atunci stătuse numai la Poartă și se visase sfânt.

O luă din nou la fugă, astupându-și urechile cu palmele. Degeaba, însă, glasul lui Codea îl urma peste tot și continua să-i învenineze cugetul cu vorbe și imagini destrăbălate, demne de muritorii aceia care fierbeau în cazanele cu smoală ale lui Scaraoschi, iară nu de un sfânt uns de Dumnezeu.

— Taci! Taci! urlă el, scos din minți, azvârlind din brațe, ca și cum ar fi vrut să zboare.

Nu zbură însă decât într-o groapă ivită în cale și pe care o văzu de-abia în ultima clipă. Dar și acolo, pe fundul ei, cu țărâna scurgându-i-se pe creștet, vocea afurisită continua să-i spună cum ar fi trebuit să o dezbrace el, Sisoe, pe Simina cea frumoasă și uitată de feciorie, de catrință, cum să-i tragă bluza peste cap și s-o lase cu sânii abia acoperiți de pletele lungi, cum s-o întindă pe iarbă și să-i desfacă picioarele, cum să o mângâie pe locul acela unde Dumnezeu însuși pusese toată plăcerea femeii și a bărbatului...

— Taci, taci, taci... – scrâșni sfântul, izbind cu palmele în pământul sfărâmicios din jur. Taci, te rog... hohoti el. Nu mai pot îndura! E dincolo de puterile unui om.

— De ale unui om, da, susură vocea băietanului. Dar de cele ale unui sfânt? Nu sunt sfinții plămada cea mai bună pe care Cel de Sus a meșterit-o, după ce

a creat îngerii și arhanghelii? Nu ar trebui ca ei, sfinții, să poată îndura chiar și ceea ce mintea umană nu este în stare să viseze pentru caznele lor? Arată-mi că ești un sfânt, Sisoe, și că Dumnezeu nu a greșit atunci când și-a pogorât mila asupra ta. Abia atunci îți promit că o să fii iar liber.

Și continuă să-i povestească despre felul în care o spurcase el în toate felurile pe Simina, când o luase din casa părintească și plecase cu ea la Roman. Despre cum o pregătise în arta amorului trupesc, ca să-i poată satisface lui orice plăcere și-ar fi putut închipui. Despre cum...

Când vocea nu i se mai auzi, Sisoe rămăsese stors de puteri pe fundul gropii, cu sămânța împrăștiată sub el. Ca și cum l-ar fi bătut cineva cu bastonul, iar apoi l-ar fi atârnat cu capul în jos, în piața publică. Ca și cum l-ar fi scufundat sub apa unui râu rece și năvalnic mai mult timp decât și-ar fi putut el ține respirația și l-ar fi părăsit pe malul înghețat. Acestea să fi fost chinurile iadului sau doar un prolog la ele?

Când reuși să deschidă ochii, înserarea coborâse peste întreaga fire, punând un strat subțire de cenușă peste lucruri. Un greiere cânta la numai o palmă de nasul lui, frecându-și piciorușele cu putere. Dădu să

ridice capul, dar un zgomot venit din spate îl determină să renunțe. Poate că era mai bine să facă pe mortul până ce avea să se lămurească.

— Ehei, Praleo, fii atent ce-am găsit aici! Mai să zici că e un bărbat în straie de muiere. Lasă naibii pistolu' ăla și vino de-aruncă o privire!

Auzi zgomot de pași, apoi simți o mână grea pe umăr smucindu-l în sus.

— Nu vezi, mă, că e mort? Ăsta i-a și dat lu' Sân' Petru ortu'.

— Nu e mort, bre, nu vezi cum se ridică prafu' când respiră?

— Și dacă e vântu'?

— Ești prost, Praleo? Unde vezi tu vânt?

— Tu ești prost, mucea, cine a văzut vreodată vântul? Ia ridică-l!

Simți cum o mână i se strecoară pe sub umăr și se trezi în picioare. Deschise ochii, fără să vrea, și îl zări pe Pralea.

Era un bărbat uriaș, cu părul negru curgându-i în plete dezordonate pe umeri. Avea umerii atât de lați, încât ar fi putut să ia singur o căruță în spinare și să plece cu ea. Baroasele care-i țineau loc de pumni păreau în stare să doboare un bou doar dintr-o singură lovitură între coarne. Mustața lungă, pe oală, nu reușea să ascundă prea bine cicatricea care-i brăzda fața în diagonală. Un uriaș din străvechime, își spuse Sisoe,

clipind mărunt, ca să își limpezească privirile. Și un soț pe potriva Aniței. Unul care ar fi putut să prindă șfichiul biciului din prima și apoi să-l întoarne către ființa aceea aprigă, dându-i bătaia pe care o merita. Mucea, în schimb, era o stârpitură de om, aproape un pitic, slăbănog și flenduros de nici pălăria soioasă nu-i stătea pe cap, ci-i atârna de gât, legată cu o sfoară. Avea buzele atât de subțiri, că puteai să te tai în ele, și un nas strivit de o lovitură de pumn.

— Tu cine-oi mai fi, cioară? întrebă mucea, scuturându-l de umăr.

Lui Sisoe i se muiară picioarele și căzu în genunchi.

— Lasă-l în pace, Terente, râse gros celălalt. Ce, așa se întreabă un domn de la oraș? Ia fii atent la mine și învață!

Uriașul se aplecă asupra lui, îl apucă de umeri și-l ridică din nou în picioare. Îi scutură praful de pe spatele anteriului cu două lovituri puternice și mugi năpraznic către el:

— Ce e, mă, n-ai auzit ce te-a întrebat fârtatul acesta al meu? Ori ți-oi fi înghițit limba? Spune, naiba, odată cine ești, că te leg cu capu-ntre picioare și te dau de-a dura până la Vatră.

Sisoe înghiți în sec și bălmăji ceva, dar frica îi lipise buzele și printre ele nu reuși să iasă decât un gâjâit aspru. În disperare de cauză, arătă cu mâna spre vârful muntelui din depărtare.

— Bre, Terente, nenorocitul ăsta chiar că e mut ca un lemn de fag. De ce naiba o fi arătând el către Țancul Bivolului?

— Păi poate că de pe acolo o fi venit, răspunse mucea, dându-i ocol și uitându-se la el cu mare atenție. Mi se pare mie sau e un fel de popă? Atunci, musai că vine de la schitul Comânacului, unde am auzit că ar mai fi trăind vreo doi călugări bătrâni și nebuni. Ăsta o fi sluga lor. Împinge-l dracului înapoi în groapă, să arunc eu niște pământ peste el, că și-așa nu e bun de nimic.

— Ești nebun, Terente? Pralea îi dădu un dos de palmă peste piept, azvârlindu-l câțiva pași înapoi. Păi ai uitat unde a zis căpitanul că o să lovim la noapte?

— La biserica veche din Ponoare.

— Păi vezi, mă, cap sec? Cine e mai potrivit să intre într-o biserică fără să dea de bănuit, ca să ne deschidă ușa și ferestrele, decât un om al lui Dumnezeu?

— Ptiu, da' ești deștept, mă, frate-meu! făcu piticul cu admirație. Eu nu m-aș fi gândit la una ca asta nici să mă fi picat cu ceară. Ai dreptate, ia umflă-l pe părințelul la subsuoară și hai să mergem până nu se întunecă de-a binelea.

Nici nu apucă Sisoe să respire de două ori și se pomeni înșfăcat de mijloc și azvârlit pe umărul uriașului, care porni imediat spre dreapta, ocolind groapa. Mergea cu pași atât de mari, încât Terente trebuia să

alerge în spatele lui, ca să nu rămână în urmă. Aerul se mai răcorise și dintre smocurile mari de iarbă se ridicau vrăbii gureșe, stârnite de înaintarea lor. Nu după mult timp, coborâră într-o vale și Pralea îl aruncă la pământ, ca pe un sac de cartofi. Se găseau pe malul unui râu cu ape repezi și spumegate, care curgea la vale printre coroanele unor sălcii bătrâne. O barză își ridică ciocul lung dintr-un smârc și se uită curioasă la ei. Apoi plesni de câteva ori din el, își desfăcu aripile lungi și își luă zborul, dispărând dincolo de crâng.

— Fluieră la caii ăia odată, că se întunecă și nu mai dăm de ei, îl îndemnă uriașul pe tovarășul său de răufăcătorii, luând niște samare ascunse în spatele unor tufani. Iar tu, popo, fă bine și ridică-te, că de aici încolo musai să mergi pe picioarele tale.

Terente vârî două degete în gură și șuieră ascuțit de două ori. Dinspre apă se auziră nechezăturile a doi cai. Piticul porni în direcția lor, dispărând printre crengile verzi, aplecate până deasupra apei.

Sisoe se săltă într-un genunchi, gemând. Îl dureau coastele. Căzuse peste un vârf de piatră ascuns printre ierburi, iar burta începuse să îi dea din nou împunsături neplăcute. Nimerise din rău în mai rău, scăpase de dracu' și dăduse peste ta-său. Dacă lotrii aceștia aveau să-l ia cu ei ca să spargă o biserică, acela era pesemne cel mai rău lucru care i se putea întâmpla pe acest pământ. Pentru că nimeni nu mai văzuse sau

auzise vreodată de așa ceva: un sfânt care să fure dintr-un lăcaș al Celui Preaînalt!

Doamne, se văietă el în gând, nu lăsa să mi se întâmple o astfel de nenorocire! Nu-l lăsa pe preaplecatul și pe preaumilul tău sfânt să intre într-o astfel de dandana! Trimite o furtună cu piatră, care să îi împrăștie pe lotri, iar eu să pot scăpa din mâinile lor spurcate. Ori dacă nu, risipește cu un trăznet trupul acesta bicisnic, care nu mai este în stare să îți fie de vreun folos...

Gândise el așa, dar se simțea vinovat. Știa că n-o făcuse din tot sufletul. Cine mai văzuse un sfânt spulberat de măreția luminoasă a unui trăznet? Era la fel ca și cum i-ar fi cerut cerului să coboare mai aproape de vârful munților. Sau sfântului Petru să lege Poarta raiului cu șapte lacăte și să declare intrarea oprită până în Ziua de Apoi. Adică știuse, în adâncul sufletului său, că Domnul nu avea să trimită trăznetul, pentru că – nu-i așa? – când mai trăznise El un sfânt, un arhanghel ori un înger? Până și pentru oamenii obișnuiți nu procedase în felul acesta decât foarte rar. Și-l aminti pe Lot, cel din cetatea Sodomei, dar își zise repede că acela fusese o excepție nefericită.

După un timp, piticul se întoarse cu cei doi cai de căpăstru. Pralea așeză samarele pe ei, puse câte o pătură, apoi se întoarse către el și-i legă o funie de încheietura mâinii.

— Și acu', părințele, să te vedem cât ești de iute de picior. Pân' la Vatră mai e ceva cale de mers.

Se săltară pe spinările cailor și porniră la pas de-a lungul albiei râului. La început, drumul se arătă ușor și putu să se țină aproape, dar după o vreme malurile prinseră să urce și se umplură de pietre, de bolovani aduși de apele furioase și de trunchiuri de copaci acoperite de mușchi și de mâzgă. Căzu de câteva ori în genunchi și-și rupse poalele anteriului. Dar degeaba strigă la ei, făcând pe mutul, că tâlharii nu dădură semn să-l fi auzit, ci o ținură în același ritm, până când se întunecă de-a binelea și nu mai vedea unde să pună picioarele. Abia atunci se opriră, într-un loc unde apele făceau un cot la stânga și dispăreau într-un perete de stâncă.

Cei doi săriră de pe cai, îi priponiră de trunchiul unui arin, apoi piticul veni la el și-l dezlegă. Sisoe se așeză în fund, gâfâind. Încercă să-și cerceteze tălpile, dar nu văzu nimic în întunericul plin de foșnete ciudate și de răsuflarea molcomă a curentului apei. Se simțea epuizat și îl încerca o foame teribilă. Prin fața ochilor îi treceau, fără să se oprească măcar o clipă, şuncile și cârnații, ardeii iuți, cepele, bulzul de mămăligă, brânza afumată și ouăle ochiuri cu care-l miluiseră babele la casa Zoiței. Pe de altă parte, își amintea la fel de bine și de clar crampele cumplite care-l cuprinseseră în miez de noapte și se întrebă dacă nu

cumva nu era mai cuminte să se culce nemâncat în noaptea aceea. Asta dacă va fi vorba de culcat și nu vor porni imediat mai departe către biserica aceea din Ponoare.

Într-un târziu, uriașul mustăcios ieși din spatele stâncilor, însoțit de un bărbat cu umeri lați, îmbrăcat într-un cojoc, cu o pălărie slinoasă pe cap, ale cărei boruri îi acopereau fruntea și jumătate din față. Se opriră lângă el și Pralea îl lovi cu piciorul, cerându-i să se scoale în picioare. Se ridică gemând și rugându-se în gând ca totul să se termine mai repede.

— El e mutul, căpitane, îl prezentă uriașul.

— Poți să vorbești, jupâne? îl întrebă celălalt, privindu-l cu atenție în lumina din ce în ce mai încenușată a înserării.

Sisoe știa că nu mai poate da înapoi. Dacă ar fi început să vorbească, tâlharii i-ar fi luat gâtul imediat, socotindu-se trași pe sfoară. Așa că se hotărî să continue în păcatul minciunii, socotind că dacă Domnul Dumnezeu i-a trimis încercarea asta, avea El să înțeleagă că nu păcătuia înadins. Așa că scutură din cap și gângăvi ceva, așa cum ar fi făcut pesemne un mut adevărat.

— Da' de înțeles înțelegi ce-ți spun?

Dădu din nou din cap, de data asta de sus în jos și gângăvi din nou.

— De unde vii, mutule?

Arătă cu mâna spre lanţul de munţi din depărtare.

— Ne-am lămurit că de la schitul cela de pe Ţancul Bivolului, căpitane. De la schimnicii ăia cam nebuni. Cred că a fost sluga lor şi i-or fi tăiat limba ca să nu spună şi altora ce netrebnicii fac ei acolo-n pustietate.

— Ai limbă, mă?

Acum nu putea să-i mai mintă, că i-ar fi desfăcut fălcile cu cuţitul şi ar fi văzut. Aşa că o scoase afară şi le-o arătă.

— Are limbă, bombăni căpitanul. N-ai nimerit-o, Praleo.

— Atunci, o fi fost bolnav de ceva şi şi-o fi rănit drevele gâtului. Ori poate că aşa s-a născut. Maica avea o soră mai mică, născută mută.

Căpitanul îşi săltă borurile pălăriei mai spre ceafă. Abia acum observă Sisoe că avea nasul ciuntit într-o parte.

— Oricum o fi, zici că ar putea să ne deschidă uşa bisericii fără s-o spargem cu topoarele?

— Păi, dacă ne punem s-o spargem, ne aud ăia din sat şi trimit după arnăuţi. Nu apucăm să luăm prea multe odoare, că şi trebuie să fugim. Dar el e musai să cunoască locurile unde popii ascund cheile şi dacă-l vede cineva scotocind pe lângă biserică, nu cade la bănuială, că e întuneric şi el seamănă a popă.

Căpitanul se mai uită la el, o vreme, dându-i ocol. Sisoe simţea cum îi curge pe şira spinării o sudoare îngheţată.

Va să zică, asta era spaima pe care o resimțeau oamenii în fața necunoscutului. Auzise uneori despre ea, sfântul Filomel povestea oricui dorea să-l asculte că el stătea mai mult pe lângă Poartă (cu toate că Sfântul Petru se uitase de câteva ori mânios la el), tocmai pentru ca să se strâmbe și să facă tot felul de scălâmbăieli în fața celor care călcau pentru prima oară în Grădină. Îi plăcea cum arătau aceștia când se speriau, cum se vârau unul în spatele altuia și cum își duceau brațele în față, ca să se apere. Dar mai ales îi plăcea lucirea aceea de animal prins în capcană din ochii lor și sunetele gâlgâite pe care le scoteau. Trebuie că pentru unii sfinți foarte vechi, care părăsiseră pământul în urmă cu două-trei mii de ani, sentimentele omenești erau lucruri demult uitate, iar reamintirea lor le aducea multă bucurie în suflete. Spre exemplu, sfinții mucenici Chirion și Candid îi căutau în mod special pe acei credincioși care atâta vreme cât trăiseră pe pământ fuseseră femei, îi cereau de la sfântul la care fuseseră arondați și îi fugăreau pe aleile Raiului, printre smochini, măslini și rodii, arătându-li-se asemenea unor soldați romani. De frică să nu fie violate, fostele femei fugeau de le sfârâiau călcâiele, țipând și milogindu-se, spre distracția celor care li se nimereau în cale.

— Du-l lângă foc, Praleo, dar leagă-i picioarele. Dă-i un castron cu fiertură, că o fi lihnit. Să aibă putere să

caute cheile. Apoi lasă-l să doarmă până la miezul nopții. Și găsește-i un cal. Vezi cine rămâne de pază aici și ia-l pe-al lui.

— Am înțeles, căpitane. Pot să-l las în grija lui Terente?

— Nu. Stai tu cu ochii pe el. Pe Terente îl trimit înainte în Ponoare, să tragă cu coada ochiului. Nu vreau să ne trezim când ajungem acolo că ne așteaptă arnăuții.

Uriașul îl apucă de un umăr și îl împinse înainte către două stânci, crescute din aceeași rădăcină, ca doi copaci. Prin gaura dintre ele nălucea un foc mare. Trecură dincolo și ajunseră într-un fel de poiană mărginită de tufe, în mijlocul căreia se afla o vatră adâncă, mărginită de pietre mari și colțuroase. Vreo cinci-șase hoți stăteau care pe butuci, care întinși pe pături soioase și rupeau cu dinții din hartane de friptură. Mirosea așa de bine a seu încins și a carne friptă, că Sisoe simți cum i se revoltă stomacul și i se taie picioarele de poftă. Se opri chiar lângă vatră și se așeză pe pământul rece.

— Bă, sculați-vă unul dintre voi și aduceți un castron cu fiertură! se răsti Pralea și se lăsă într-un genunchi, ca să-i lege picioarele.

— Ia-ți și singur, dacă ți-e poftă, răspunse unul dintre bărbați și aruncă un os în foc.

— Poruncă de la căpitan, n-auzi, tâmpitule? Sau vrei să-i legi tu picioarele?

Bărbatul se ridică bombănind și dispăru în direcția unei borte săpate în stânca muntelui. Uriașul termină de făcut nodul complicat și se așeză alături de un hoț chior, care părea că păzește un burduf întins pe pământ.

— Ia-ți labele jegoase de pe el, îi spuse, și dă-l încoace, că m-am uscat de sete pe drum.

— De ce n-ai băut apă din râu? mârâi celălalt, dar îi întinse burduful. Caii o beau și încă n-au murit.

— Eu, care mă duc să spionez pe unde sunt arnăuții, să beau apă din râu! se prefăcu a geme îndurerat uriașul. Iar tu, care nu ai făcut altceva decât să stai și să arunci lemne pe foc, te adapi cu vin. Dreptate-i asta?

— Cine dracu' pricepe ce-i cu dreptatea? rânji hoțul și mai rupse o bucată de friptură de pe țepușa care se învârtea deasupra flăcărilor. Picături de seu săriră în flăcări și se aprinseră sfârâind. Oamenii, în niciun caz. Pentru că dacă s-ar fi întâmplat așa, atunci toți eram egali și nimeni nu poruncea nimănui. Ca în rai.

— Oare așa să fie în rai? întrebă cu voce vicleană un altul, așezat departe de foc, cu căciula trasă peste sprâncene. Cine a fost acolo și s-a mai și întors să ne spună?

— Poate că știe el, răspunse Pralea, ștergându-și gura cu dosul mânecii. De unde vine, a lucrat cu lucruri de-astea sfinte. Nu m-aș mira să ne spună că a fost și prin rai vreodată.

Dar Sisoe nu avea niciun gând să le spună ceva. Așa că se închise și mai tare în muțenia lui, luă lingura

de lemn din strachină și începu să mănânce cu poftă. Era doar o fiertură de ștevie, cu câteva urme de slănină prin ea, dar lui îi era atât de foame, încât i se părea că înghite ambrozie.

La gândul acesta se opri o clipă din mestecat și împunse cu lingura în lichidul plin cu verdețuri. Abia acum își dădea seama că de când intrase în Grădină și până în clipa aceea nu gustase nici măcar o picătură de ambrozie. Numai apă, lapte, smântână și suc de smochine. Oare chiar exista ambrozia asta? Pe pământ toți vorbeau despre ea, spunând că se bea numai în ceruri. Poate că exista, își luă el seama, doar că nu era pentru toți, ci numai pentru cei preaînalți și preafericiți: sfinții cu comănac, îngeri, arhangheli, în general toată protipendada pe care nu puteai s-o întâlnești pe alei, deoarece pe acolo se plimbau teleleu doar sfințișorii ca el și dreptcredincioșii abia trecuți de Poartă. Deci cu adevărat că nu gustase din ambrozie, așa cum trebuie să fi stat treaba și cu Habacuc, cu Pafnutie, cu Mochie, cu Farnachie, cu Pintilie cel gros, cu Condon și cu Marcu ascetul. Pe niciunul nu-i auzise pomenind vreodată despre lichidul divin.

Măcar de-ar fi semănat oleacă cu țuica băută la Zoița! își spuse, înghițind lichidul din lingură. Băgă de seamă că toți ceilalți tăcuseră și se uitau la el cu încordare. Ce naiba o mai fi făcut? se întrebă, prefăcându-se interesat numai de conținutul strachinii. Te po-

menești că o fi spus ceva cu voce tare și că se întreabă ce minune s-o fi petrecut cu mutul de a ajuns vorbăreț!

Dar nu, ochii sclipind în luminile jucăușe ale flăcărilor erau ațintiți, de fapt, spre altceva. Continuă să mănânce și, cu mare fereală, căută cu coada ochiului spre Pralea. Acesta se uita fix... la lingura sa. Se uită și el repede și abia atunci văzu că o ținea invers. Răsuflă ușurat. Nu putea fi bănuit de nimic rău pentru asta, doar de un fel de senilism, ori de prea lungă ședere în schimnicie, lucru ce poate să întoarcă pe dos mințile celor mai slabi de înger.

Lăsă lingura alături, pe o piatră, săltă strachina, o duse la buze și sorbi conținutul până la fund. Se șterse la gură cu mâneca și se uită la ceilalți. Ei, na, acum chiar că nu aveau ce să-i mai reproșeze, prin multe locuri sărăcia era atât de mare, încât nu exista decât o singură strachină și o singură lingură pentru toți membrii familiei. Așa că unii întingeau cu bucătura de pâine, iar alții sorbeau direct din ol.

— Se vede treaba că n-ai mâncat prea multă ciorbă pe acolo de unde vii, taică, spuse Pralea, clătinând din cap. Acu', întinde-te și trage nițel la aghioase, că avem drum lung de făcut la crucea nopții.

Sisoe puse strachina alături și se lăsă pe spate, cu ochii la stele și la scânteile ridicate de flăcări spre înalt. Acolo, sus, undeva, sfinții se întindeau și ei pentru odihna de noapte, care prin bordeie, care prin casele

cu pridvor, care prin culele cu etaj, înconjurate de smochini și de rodii. Habacuc dormea cu țintarul sub cap și horăia atât de tare că alunga toți heruvimii pe o distanță de mai multe sute de pași. Iar Irodie se culca pe o policioară de lemn, atât de îngustă că abia-i încăpea pe ea trupul firav, și mulți se întrebau cum de nu căzuse niciodată până atunci. Cândva, tare demult, celor doi, arhanghelul Gavrilă le dăduse în grijă o floare de mac, care făcea niște păstăi ovale, de mai multe ori pe an, și avea darul minunat al vieții fără sfârșit.

Sămânța somnului lin, jindui el, în timp ce-și vâra mâna stângă sub cap și închidea ochii. Auzise că prin partea de răsărit a Grădinii, acolo unde apele învolburate ale Eufratului se amestecau cu cele liniștite și străvezii ale Tigrului, câțiva îngeri ridicaseră un acoperiș din frunze de palmier, sub care îți dădeau să aspiri valuri de fum provenite de la capsulele de mac și de la semințele de volbură, care te făceau să visezi vrute și nevrute. Dar cărările spre părțile acelea erau păzite de heruvimii cu săbii de foc, din legiunea sfântului Gheorghe și nu se încumeta nimeni să pornească pe ele fără a avea o poruncă strașnică de la sfinții cu grade mari. Nu că heruvimii aceia ar fi cutezat să le facă vreun rău, că sfinți erau și ei, ca și cei de deasupra lor, dar era de ajuns să-și încrucișeze flăcările roșii deasupra drumului și, dacă nu te retrăgeai la timp, te trezeai că-ți lua foc anteriul și trebuia să găsești o ex-

plicaţie bună de tot, ca să capeţi altul de la magazia cu efecte pastorale, gestionată de cuviosul Macarie.

După un timp, pârâitul lemnelor care se aprindeau şi glasurile molcome ale hoţilor, care mormăiau doar din când în când, ocupându-se cu golitul ulcelelor, îl făcură să alunece în lumea viselor.

Şi se visă – unde altfel? – din nou în Grădină, plimbându-se printr-un loc în care nu mai ajunsese niciodată. În spatele unui pâlc de mandarini înfloriţi, se zăreau lucind paietele albastre ale unei ape, deasupra căreia adia un fir de vânt. Şi glasuri voioase răsunau pretutindeni, amestecându-se cu ciripitul păsărelelor şi trăncănitul câtorva gaiţe cu aripi albastre, ascunse prin ramuri. Se apropie curios, dar şi uşor neliniştit. La ora aceea a dimineţii, liniştea era legea obligatorie pe tot cuprinsul raiului, întrucât marele şi bunul Dumnezeu voia să aibă mereu gânduri paşnice la ieşirea din curtea palatului unde lucrase toată noaptea. Iar cineva încălca legea cu bunăştiinţă. Sau fără ştiinţă? Sisoe era hotărât să afle, aşa că se furişă printre tufele de leandru şi mirt, apropiindu-se de apa necunoscută. Se opri aproape de ultimele trunchiuri de mandarini bătrâni şi se piti lângă o ambrozie înaltă. Era atât de uimit, încât nici nu băgă de seamă când îi căzuse falca. Apa era aceea a unui tău de munte, opalină şi limpede ca un safir, în care de pe o stâncă înaltă de la marginea lui cădeau şuvoaiele înspumate ale unui pârâu. O

cascadă minunată, cum nimeni nu văzuse vreodată pe acele meleaguri, crea un pod de curcubee către maluri. Iar în tău se scăldau naiade cu părul lung de aur îmbrăcându-le umerii, nereide, sirene cu șoldurile acoperite de solzi verzui, și câteva femei, cu ochii mari și obrajii roșii, cu sânii ieșind doar puțin deasupra oglinzii apei.

Femei! tresări Sisoe, înfigându-și degetele în iarbă și ținându-se bine, ca să nu se ridice în picioare și să o ia la fugă. Femei dreptcredincioase, care nu trecuseră încă prin Poartă, așteptându-și rândul la dreapta judecată a sfântului Petru, și care avea să le transforme de cum treceau de prag în ființe fără sex și lipsite de boiul minunat cu care veniseră de pe pământ. Acestea care se scăldau cu atâta bucurie în apele călduțe și proaspete le aveau din plin pe amândouă. Sfântul se înroși la față și trebui să înghită de mai multe ori în sec, ca să poată să tragă aer în piept.

— Nici nu știi care dintre ele sunt mai frumoase, nu-i așa? întrebă o voce cunoscută chiar în urechea sa. Dacă n-ai fi sfânt, ci numai un păcătos viu, zdruncinat de pasiuni, mai că ți-ar veni să întinzi mâna și să alegi una, la întâmplare, care să te ajute să te simți bine...

Întoarse încet capul și dădu cu ochii de figura rânjitoare a lui Codea. Acesta stătea întins pe burtă, alături de el, cu părul blond acoperindu-i umerii. Nu ar fi putut să jure, dar i se năzărea că pe creștet, ascunse

sub buclele mari, se zăreau două umflături tari, asemenea unor cornițe de ied.

— Ce cauți tu aici? reuși să întrebe, după ce uimirea cea mare trecu asemenea unui fum. Și cum de ai reușit să treci de heruvimii ce păzesc Poarta?

— De ce ar fi fost nevoie de una ca asta? râse celălalt. Uiți că ne găsim într-un vis? Și apoi, când am părăsit eu vreodată Grădina? Nu ar trebui să fiu mereu confundat cu vărul meu Lucifer.

— Ptiu, piei, diavole! se răsti Sisoe și dădu să se salte în picioare.

O pereche de brațe puternice îl smuciră și se trezi în picioare, încă aromit de torpoarea somnului. În fața lui, Pralea îl ținea de umeri și îl zguduia cu putere.

— N-auzi, mă, sfințenia-ta? Deschide naiba ochii, că trebuie să pornim la drum. S-a petrecut Miază-Noaptea și Cloșca cu pui a suit peste Zăpoare. Căpitanul a zis că să trecem de Mucenici înainte să se lase de tot în spatele crestei.

În jurul său, hoții se grăbeau să-și strângă lucrurile și să pună șeile pe cai.

— Vino cu mine! îl împinse uriașul înspre gura întunecată a grotei. O să pornim înaintea celorlalți, ca să deschizi biserica până când ajung și ei. Știi să călărești?

Se holbă la el, aproape neînțelegând ce anume vrea să spună.

— Să te ţii în şa şi să tragi de frâie, îi explică celălalt.

Clătină din cap, îngrozit.

— Las' că o să înveţi pe drum. O să-ţi dăm un asin, e mai cuminte decât un cal. N-ai vrea să-ţi rupi spinarea, nu?

Nu voia. Aşa cum nu voia să meargă nici la biserica aia şi să-i ajute s-o prăduiască. Dar ce, parcă era după el? O clipă se întrebă dacă planul acesta viclean de a-l duce în ispită era doar lucrătura lui Codea sau acesta primise şi încuviinţarea Celui de Sus. Oare se petrecea ceva în lume sau în rai fără ştiinţa Sa?

Pralea se întoarse cu un asin voinic, care avea o pătură veche pe spinare. Îl ajută să se caţere pe spinarea lui, îi dădu un capăt de funie drept frâu şi-i arătă cum să îmboldească animalul cu călcâiele, ca să pornească sau să meargă mai repede.

— Să nu te pună Neaga să-l loveşti cu funia peste cap, că nu-l mai opreşte nimeni din fugă şi ajungi de o să te târâie prin praf, agăţat în scări, priceput-ai?

Dădu din cap, în semn că da. Pralea dispăru din nou înăuntrul grotei şi ieşi însoţit de un cal rotat. Îi fixă chingile şi se urcă în şa.

— Vii după mine. Şi încearcă să nu faci prea mult zgomot, pe-aici cad cam des pietrele de pe spinarea muntelui.

Când ieşiră din poiană, focul era deja stins, iar hoţii aduceau caii din peşteră. Din când în când, se auzea

câte un nechezat repede înăbușit și sunetul vreunei copite izbite de piatră. Dinspre munte venea fâșâitul brazilor atinși de mâna rece a vântului nopții care cobora dinspre vârf către poale. O vreme, înaintară de-a lungul albiei râului. Animalele știau singure drumul, nu trebuia decât să te ții bine de gâtul lor, ca să nu aluneci într-o parte.

Mersul acesta leneș și întunericul din jur îl făcură pe Sisoe să picotească din nou. Încercă să-și închipuie cum ar fi arătat el, în Grădină, călare pe asin. Ceilalți frați întru Domnul ar fi râs de el sau l-ar fi huiduit? Și apoi, cum ar fi dus-o un asin acolo? Iarbă era destulă, dar grăunțe de orz și boabe de porumb nici vorbă. Oare n-ar fi putut să semene prin vreo poieniță mai uitată de Domnul o mână de boabe? Tii, da' știa că Pafnutie ar fi murit de inimă rea, dacă l-ar fi văzut pe spatele animalului. Cumva, ar fi semănat cu feții-frumoși din poveștile bătrâne ale copilăriei.

Cu feții-frumoși? își luă el seama repede. Dar aceia aveau armăsari năzdrăvani care mâncau jăratic de pe tipsii de argint, paloșe fermecate care săltau singure din teacă pentru a tăia capetele dușmanilor și, mai ales, prințese frumoase coz pe care trebuia să le elibereze din palatele zmeilor și balaurilor. Singurul lucru pe care îl avea el era un asin rebegit, care nici măcar în rai nu își găsea loc. Și atunci, de unde și până unde Făt-Frumos?

Deschise ochii numai atunci când animalul de sub el se opri brusc și fu gata-gata să îl arunce de pe spinare. Se aflau într-o poieniță mărginită de câteva tufe și de un pâlc de brazi scheletici. Nu departe de el, calul lui Pralea se oprise, la rândul său, nechezând ușor, iar călărețul se coborâse din șa. Sisoe ridică privirile și văzu oiștea Carului Mare atingând creasta întunecată din față. Miazănoaptea tocmai se petrecuse, iar zorii erau doar la aruncătură de băț.

— Poftește cuvioșenia-ta și descalecă. De aici, e musai să mergem pe jos, animalele nu pot să răzbească la vale, și-ar rupe picioarele.

Sări de pe asin și fu gata-gata să-și scrântească piciorul drept. Afurisenia nu-i plecă de pe buze, o păstră în cuget, cerându-și iertare de la Prea Înaltul. Dar o gândi, ceea ce era totuna cu a o fi rostit, pentru că Prea Înaltul știa să citească gândurile la fel de bine cum era în stare să audă chiar și cele mai slabe șoapte.

Uriașul legă animalele de o creangă mai joasă, apoi o apucă pe un fir de cărare ascunsă prin iarbă. Coborâră și iar coborâră, până ce Sisoe începu să gâfâie și se opri să-și tragă sufletul, rezemându-se de peretele stâncii. Hoțul nu se îndură însă de el, ci se întoarse din cale și îl smuci de mână, făcându-l aproape să zboare în prăpastie. Până ce ajunseră pe fundul văii, chiar avu impresia că plutește și se întrebă de ce nu-l dăruise Domnul încă de la început cu puterea asta, care l-ar fi scutit de multe necazuri până atunci.

Biserica se înălța întunecoasă și sumbră pe malul unei ape vijelioase. Credea că-i înțelege pe credincioșii de pe aici de ce nu se înghesuiau să vină la sfântul lăcaș, își spuse Sisoe, ținând aproape de bărbatul din fața sa. După cum arăta, chiar și ziua ți-ar fi frică să te apropii, darămite noaptea. Ce-or fi gândit atunci când o construiseră în văgăuna aceea?

Ajunseră la gardul de lemn și nu se dovedi necesar să caute poarta, deoarece acesta era căzut într-o parte și săriră peste el. Sisoe călcă într-un strat de pământ moale și se lovi cu genunchiul de un lemn. Se aplecă să vadă ce se întâmplase și dădu peste brațele unei cruci.

— Fi-r-ar să fie! afurisi încet, abia mișcând buzele.

— Ai spus ceva, părințele? se întoarse repede spre el Pralea, ridicând un felinar orb, care arunca doar un rotocol slab de lumină galbenă în jurul lui. Te pomenești că pământul sfințit de aici o face minuni și ți-a revenit graiul.

Sisoe reuși să tragă piciorul din pământul reavăn al proaspătului mormânt, scâncind ceva în graiul cu care-i obișnuise deja pe lotri.

— Ei, dacă nu vrei să vorbești, treaba ta. Oi fi făcut legământul muțeniei, ce treabă am eu? Dacă ne deschizi ușa sau măcar una dintre ferestre, fără să te simtă monahii, atunci poți să taci pe vecie.

Monahii? se îngrijoră Sisoe și abia atunci zări cele cinci-șase colibe, abia ridicându-se din pământ, într-un colț al văiugii.

Se strecurară mai departe printre mormintele din ţintirim şi se opriră lângă zidul din piatră al bisericii. Pralea mări lumina felinarului şi îl ridică de trei ori către locul de pe creastă, de unde porniseră să se scoboare. O altă lumină străluci preţ de câteva clipe acolo, ridicându-se şi coborând. Hoţii ştiau că ajunseseră şi că se pregăteau să coboare, la rândul lor.

Se apropiară de mănăstire, călcând cât mai ferit cu putinţă. Sisoe se rugă în gând ca monahii aceia să nu aibă câini, pentru că, altminteri, nu ar fi reuşit să înainteze nici măcar câţiva paşi în interiorul incintei. Nu aveau, se lămuri, când îşi zări poala anteriului întreagă, fâlfâind în urma lui.

— Până aici te-am dus eu, mârâi uriaşul spre el, oprindu-se brusc. De aici încolo, musai să te descurci de unul singur. Ţine minte, taică părinte, mergi în pridvor, cauţi cheia, deschizi uşa, te arăţi şi-mi faci semn. Înţelesu-m-ai?

Înţelesese, că doară nu era mort. Şi nici tont. Problema cea mare era că nu mai intrase într-o biserică de peste o mie de ani, de pe vremea când îşi trăise prima viaţă pe pământ. Multe se schimbaseră de atunci, de ce nu şi felul de a închide o uşă? Oare mai existau broaştele acelea uriaşe din aramă, ale căror chei cântăreau mai mult de un kilogram? Şi dacă da, unde ar fi putut fi ascuns un asemenea monstru?

În cele din urmă, îşi luă inima în dinţi (Doamne, cum de puteau inventa oamenii astfel de imagini cani-

balice?) şi porni spre clădirea întunecată din faţă. Pralea nu-i spusese ce avea să se întâmple cu el, dacă dintr-un motiv sau altul nu reuşea să deschidă uşa sau vreuna din ferestre. Putea însă să îşi imagineze. În faţă nu avea unde să fugă, din cauza râului, din spate venea ceata de tâlhari. Iar pistoale se găseau peste tot. Chiar, un sfânt găurit de gloanţe era ceva mai mult decât un credincios aflat în aceeaşi stare? Sau nu? Ca sfânt, mai avea dreptul la încă o moarte? Şi dacă da, trecerea prin Poartă mai era necesară? Petre, tartorul cel mare, l-ar fi supus din nou examenului amănunţit prin care-l trecuse prima oară?

Când ajunse în dreptul treptelor de piatră ale pridvorului, nu găsise nici măcar un singur răspuns la întrebările sale. Le urcă grăbit şi se ascunse după o coloană. În spaţiul dintre biserică şi colibe nu se zărea nimeni. Câteva lumini palide luceau în ferestrele cât palma, acoperite cu băşici de porc. Pesemne că unii monahi se rugau încă, aşteptând să vină momentul utreniei şi să se întoarcă sub bolta bisericii. Sisoe stătu o clipă să se întrebe câte din cântările şi lălăielile lor ajungeau cu adevărat la urechea Domnului. Îi era greu să-şi închipuie cum puteau să se audă până la El, atâta vreme cât în Grădină nu ajungea nici măcar un sunet. Nici măcar unul, îşi repetă, după care îşi îndreptă spatele şi se strecură de-a lungul pereţilor balconului, până în dreptul uşii.

Maică Precistă, ajută-l pe nenorocitul tău slujitor să le facă pe voie bandiților și să găsească mijlocul de a deschide ușa bisericii. Altminteri, multe necazuri vor urma. Dar mai ajută-l și să facă în așa fel încât mâinile lor lacome să nu poată pătrunde în sfântul lăcaș și să prade.

Degetele sale ușoare pipăiră toate crăpăturile, toate intrândurile și ieșindurile zidurilor, toate dalele de gresie ale podelei, dar nu descoperiră nimic. Cântul răgușit al unui ciuhurez izbucni chiar deasupra sa, într-o turlă, speriindu-l. Scotoci mai departe, luând la rând orice crăpătură și orice spărtură, dar tot nimic. Era gata să se dea bătut și să se întoarcă spășit la uriaș, când degetele îi alunecară aproape fără voie pe clanța de alamă. Aceasta slobozi un oftat ușor și ușa se deschise scârțâind.

— La naiba! rosti speriat și se trase un pas înapoi.

— Știam eu că nu ești mut, spuse o voce din întuneric.

Sisoe tresări îngrozit și își făcu o cruce mare.

— Ptiu, piei drace!

— Ehe, măcar de-ar fi atât de ușor: îl scuipi pe diavol în cap şi gata, te-ai asigurat! L-ai trimis la dracul, ha-ha!

Terente stătea în prag și îl saluta, măturând podeaua cu pălăria soioasă. Era chel ca-n palmă, iar obrajii îi atârnau, zbârciți, ca la unii câini de rasă.

— Hai, intră, ce stai acolo, vrei să te vadă vreun bețivan de călugăr și să bată-n toacă?

Îi făcu semn să treacă pe lângă el și nu avu ce să facă. Se strecură înăuntru, cu inima bătând să-i spargă pieptul. Celălalt închise ușa și se făcu un întuneric beznă. Auzi scăpăratul unui chibrit și o flacără izbucni luminoasă foarte aproape de el.

— Ți-ai înghițit limba? îl iscodi piticul, scoțând o lumânare din buzunar și aprinzând-o. Ori n-ai mai văzut niciodată o biserică pe dinăuntru?

— De ce... cum ai reușit să deschizi ușa? reuși să îngaime, după câteva clipe.

— Sunt hoț, ori ai uitat? Prostul ăla de Pralea nu are deloc încredere în mine. Nu, lui îi trebuia un om sfânt să deschidă ușa unei biserici...

Îi făcu semn să înainteze către naos.

— Hai odată, nu avem prea mult timp! Imediat apar tâmpiții ăia.

— Ce vrei să fac?

Nici vocea parcă nu mai era a lui. I se părea că dormea și că-l auzea pe altul.

— Să iei icoana aia mare de pe zid și să ieși cu ea în curte.

— Icoana Sfintei Fecioare?

— Faci pe prostul cu mine? Aia, da.

Terente scoase un pistol cu țeava lungă de sub cojoc.

— Mişcă-te, ori, cât oi fi tu de sfânt, îţi fac o gaură de o să poţi vedea Poarta Raiului prin ea.

— Ce vrei să faci cu icoana? Şi apoi, de ce nu ai luat-o singur, dacă tot ai reuşit să deschizi uşa?

— Mă crezi bătut în cap, sfinţenia-ta? Toată lumea ştie că icoanele sunt legate de biserică prin blesteme puternice. Nu vreau să-mi cadă carnea de pe oase sau să vărs, cu maţe cu tot, şi ce lapte-am supt de la biata maică-mea. Dar tu eşti un om sfânt, aşa că blestemele nu ar trebui să funcţioneze şi pentru tine.

— Şi dacă funcţionează? întrebă, simţind cum îl trec fiorii.

— Atunci, atâta noroc ai avut când te-a adus mă-ta pe lume, rânji Terente şi flacăra lumânării îi tremură pe chip. Mişcă-te şi ia icoana de pe zid.

Îl împunse cu pistolul între coaste, ca să-i arate că nu glumea.

— Şi ce vrei să faci cu ea? Oricum o luau tovarăşii tăi de tâlhărie. De ce te-ai mai chinuit să intri înaintea lor?

— Păi nu vreau s-o împart cu nimeni. Trebuie să fie gagica mea, ai priceput? Terente nu a avut niciodată parte de o femeie adevărată, pentru că e pitic, e urât ca naiba, chel ca podul palmei şi, după cum zice Pralea, prost ca noaptea. Nicio femeie nu se uită la el. Dar cea din tablou m-a urmărit cu privirile încă de când am pus piciorul în biserică. Se vede că a fost scris să fie muierea mea.

— Ești nebun? E o femeie căsă...

Fusese gata-gata să rostească cuvântul până la capăt, dar reuși să se oprească la timp.

— Aia?! ihăi piticul și îl împunse din nou cu țeava armei. Nimeni nu are nevoie de neveste de pânză, sulemenite cu vopseluri. Pune mâna și scoate-o de pe zid, că acu' ajung fârtații și nu o să mai avem loc de ei.

— Nebunule, e soața Domnului Dumnezeu. Prin ea, Cel de Sus l-a zămislit pe Mântuitor și celui care se va atinge de icoană îi va putrezi trupul de viu. Puterea Lui este nemărginită.

Terente își frecă bărbia cu țeava armei, privindu-l nehotărât. Flacăra pâlpâitoare a lumânării i se reflecta în ochii care îi luceau precum cei ai unei pisici.

— Adică vrei să zici că Dumnezeu s-a însurat cu femeia asta...

— Da, spuse repede Sisoe, apoi își luă seama. Adică într-un fel... Dumnezeu... Dumnezeu e singurul care poate să întemeieze o familie, fără să fie obligat să se căsătorească, pricepi?

— Nu, se strâmbă celălalt. La naiba, răspunde repede și cinstit: Dumnezeu ăla al tău și-a pus pirostriile cu femeia aia, așa cum spune legea creștină, în biserică, și un popă a binecuvântat perechea?

— Cum să facă Dumnezeu așa ceva?! se revoltă sfântul și înaintă doi pași, amenințător, către hoț. Păi biserica... biserica a fost întemeiată mult mai târziu decât vremea în care s-au născut Iosif, Maria și Iisus.

— Atunci înseamnă că nu sunt soț și soție, după lege, așa că o pot peți și eu pe fătuca asta, hotărî Terente și își roti pistolul către peretele pe care se odihnea icoana. Mișcă, părințele, sau în curând te vor mânca viermii. Ia icoana din cui.

Chiar nu avea ce să facă, așa că se apropie de peretele pe care odihnea icoana, îmbrăcată într-o ramă groasă de argint, o săltă cu amândouă mâinile și o duse la piept.

— Și acum?

Hoțul arătă cu pistolul către catapeteasmă, strănută și spuse cu voce groasă:

— Intră în altar.

— Ești nebun! se împotrivi Sisoe. Nu există pedeapsă mai mare pentru aceia care profanează locurile sfinte.

— Ba există, rânji celălalt. Un glonț în burtă. Ce crezi că vor face fârtații, dacă ne văd cu icoana în brațe? Ce crezi că voi face eu, dacă nu te miști mai repede într-acolo?

Aceea trebuia să fi fost o situație fără ieșire, așa cum spunea Habacuc, prefăcându-se că pierde un bob de fasole, când era pe punctul ca el să câștig partide de moară. Dacă unul dintre jucători nu avea toate piesele pe tablă, jocul trebuia întrerupt, pentru că forțele aflate în dispută nu erau echitabile. Poate că asta se întâmplase deja, celălalt aruncase un bob de pe tablă și aștepta să vadă cum va riposta el.

Porni spre ușița de lemn pictat, împinse în ea cu colțul icoanei și trecu în altar. Aerul de dincolo mirosea a tămâie, a busuioc uscat și a ceară de albine. Imediat în urma lui intră și hoțul, după care o închise cu grijă și fixă micul cârlig în inelul de sârmă, blocând-o.

— Acolo, spuse și arătă cu lumânarea către peretele din dreapta, pe care era întins un macat mare, negru, cu flori roșii de mac. În spatele cârpei e o ușă pe care iese preotul după ce încheie slujba. Este închisă cu un ivăr de lemn.

Dădu macatul într-o parte. Ușa era acolo, un dreptunghi mic de lemn, încastrat în zidăria de piatră. Puse icoana pe podea, trase ivărul și o deschise. Curentul de aer făcu să tremure flacăra lumânării.

— Ieși! șuieră Terente. Aud deja pași în apropiere.

Luă icoana la subraț, se aplecă și ieși. Afară, aerul rece îl făcu să tremure. Celălalt ieși imediat după el, închise ușa și stinse lumânarea. Se simți tras de braț și porniră repede către colibele-chilii. Vântul parcă sufla mai puternic, dar Sisoe nu apucă să se întrebe de ce. Piticul îl smuci în jos, făcându-i semn să se lase la pământ. Pietrele îi răniră genunchii, pe sub anteriu, și durerea îl făcu să geamă. Se trezi cu un cot în stomac, care-i tăie răsuflarea.

— Nu ți-e bine? îi șuieră hoțul chiar în ureche. Vrei să dăm de dracu'?

Pe pământ, băgă de seamă sfântul, dracul se afla pretutindeni. Chiar și în apropierea bisericilor. Statis-

tic vorbind, dacă număra momentele în care numele lui era pomenit de oameni și le compara cu acelea în care aceștia îl chemau pe Domnul în ajutor, diavolul era clar în avantaj. Oare de ce-i da voie Dumnezeu să își facă de cap, în halul acesta?

Poate că se amuza să-i urmărească giumbușlucăriile afurisite și felul în care se lăsau păcăliți oamenii de ele, comentase odată un sfânt vechi de tot în Grădină, Afrenie, cel cu o barbă albă, colilie, lungă până dincolo de genunchi. Poate că zămislise pământul și tot ce era pe el din plictiseală, iar diavolul îi asigura spectacolul de care avea nevoie, ca să-și petreacă timpul mai ușor. Erezie! țipase la el sfântul mucenic Gheza, aruncând cu agheazmă peste tot și făcând să sfârâie frunzele și florile din jur. Nimeni nu are permisiunea să judece faptele Domnului. Nici chiar pe acelea pe care nu le înțelege. Întâlnirea din Poiana Mărului aproape că se lăsase cu țipete și, dacă n-ar fi intervenit detașamentul de arhangheli condus de Elemiah, îngerul puterii divine, pesemne că s-ar fi ajuns chiar la păruială, la tras de păr și de bărbi și chiar la picioare date în vintre.

Sisoe zâmbi șters la această amintire, care i se năluci din minte asemenea unui fulger. Stătea aplecat deasupra icoanei, cu fața lipită de ea. Undeva, în față, auzea pași ușori pășind peste pietre și murmur de voci. Ușa bisericii se deschise nevăzută, cu un fâșâit prelung.

— Acum! îi șopti Terente. Ține-te de mine și încearcă să nu faci zgomot.

Porni după el, străduindu-se să țină aproape. Era întuneric deplin, așa că se lovi de mai multe ori și nu se miră deloc atunci când simți nevoia să suduie. Și dacă n-o făcu, asta fu numai pentru că se găsea încă în apropiere de un lăcaș bisericesc și astfel de lucruri trebuiau tratate cu multă înțelepciune și evlavie.

După câțiva pași, ajunseră pe malul râului. Coborâră panta abruptă și se opriră la marginea apei.

— O să trecem pe malul celălalt, grăi hoțul, străduindu-se să acopere șuierul valurilor. Dar, până ce nu ieșim de pe tărâmul sfințit al bisericii, aș vrea să faci o minune cum nu s-a mai văzut: să învii femeia din icoană. Ce-i o minune pentru unul ca tine? Ceva mai puțin chiar decât apa pe care o bei după masă. Mai puțin chiar și decât aerul pe care-l respiri.

— S-o învii pe Sfânta Fecioară?! se holbă el, uluit. Pe Sfânta Sfintelor?! Pe Maica lui Iisus Nazarineanul?!

Aproape că strigă ultimele cuvinte și, când dădu să ridice brațele spre ceruri, icoana căzu deodată cu zgomot, izbindu-se de bolovani. Hoțul se aplecă și o ridică, examinând-o cu atenție în lumina slabă a stelelor.

— Ei, da, pe femeia asta, căreia toți îi spun Preacurata. Ce e mare greutate pentru un sfânt care s-a retras în singurătate ca să fie mai aproape de Domnul lui?

— Dar femeia asta... cum îi spui tu... nici măcar n-a murit, doar s-a ridicat la cer. Așa că nu am cum să înviez pe cineva care nu e mort. Asta nici măcar Cel de Sus nu poate, cu toate că nemărginite-I sunt puterile.

— Atunci...

Terente căzu pe gânduri câteva clipe. Alături de ei, râul șuiera supărat, împroșcându-i cu spumă. Sisoe își strânse brațele în jurul corpului, înfrigurat. Spre deosebire de Rai, unde domnea o căldură de veșnică primăvară și doar anteriul era de ajuns pentru a te face să te simți bine, pe pământ oamenii trăiau în funcție de ce le oferea natura. Iar aceasta nu părea că e dispusă să le dea prea multe. Încercă să-și amintească despre prima sa viață pe pământ, însă nu reuși. Totul i se năzărea acum a fi atât de îndepărtat și de confuz, încât se întrebă dacă nu cumva visase doar că fusese om și că, de fapt, trăise tot timpul numai în Grădină.

Oare și ceilalți sfinți aveau astfel de gânduri și de simțiri ca el? se strâmbă, dar nici Habacuc și nici Serafim Iordanianul nu se aflau prin apropiere, ca să se poată lămuri. Doar piticania care ținea icoana grea de argint cu unul din colțuri întins către el.

— Atunci crezi că ai putea face o minune mai mică? Una prin care să mă transformi și pe mine într-o icoană, pe care s-o pui spate în spate cu asta? Apoi bălmăjești cuvintele de uniune între bărbat și femeie și gata.

— Să te fac pe tine o icoană?! se înecă de mirare Sisoe. Nu sunt bun de pictor și cred că ai ieși... ca dracu', găsi el formula să iasă din încurcătură.

Terente făcu un pas înainte, gata-gata să alunece pe malul râpos spre apa înșelătoare de dedesubt. Se îndreptă de spate la timp și îi înfipse țeava lungă a pistolului în gât. Dinspre biserică se auziră câteva zgomote slabe, care se contopiră repede cu tumultul din jur.

— Îți bați joc de mine, preasfinte? Eu ți-am zis să faci o minune, nu un tablou! Hai, întinde mâna și fă mișcarea aia pe care ați învățat-o toți de la Iisus-ul vostru. Altminteri, o să vedem dacă sfinții pot fi și ei ciuruiți de gloanțe, ca oamenii obișnuiți.

Aerul tremură ca o piftie în jurul lor, apoi bubuitul de tunet se revărsă peste întreaga vale și făcu să se prăbușească stâncile de pe versanți, cu un huruit surd și îndepărtat. O pală de aer fierbinte îl lovi pe Sisoe peste față, făcându-l să se îndoaie până la pământ.

— Ce... ce s-a întâmplat? reuși să bâiguie, în vreme ce încerca să-și îndrepte spatele.

— Voiau cu toții să ajungă în rai, hohoti hoțul, ștergându-și sângele de pe față. Le-am spus că numai nebunii pradă biserici. Ei, nu și nu... Am dat foc la fitile mai devreme decât era nevoie, atâta tot. Și acum, că s-a terminat cu joaca, ridică degetele alea și pune de-o minune!

Sisoe înțelese că nu se mai putea împotrivi și dădu să salte mâna dreaptă. În clipa aceea, turla bisericii se nărui cu un zgomot asurzitor în direcția lor, aruncând cărămizi în toate părțile. Dădu să se ferească, smucindu-se într-o parte, dar piciorul îi alunecă și pământul îi fugi de sub picioare. Se rostogoli pe râpa abruptă și apele reci îl luară imediat în primire, făcând să-i înghețe până și răsuflarea în piept. Zbătu de câteva ori din mâini, încercând să se țină la suprafață, apoi trase în piept aer amestecat cu apă și mintea i se întunecă mai puternic decât noaptea care-l înconjura binecuvântată din toate părțile.

Oare așa se murea pe pământ?

Sfântul Avacum, poreclit Habacuc, cel mai cunoscut jucător de țintar din partea de Grădină de dincoace de râul Eufrat, stătea pe un pietroi, cu anteriul sumes până deasupra genunchilor, și își examina cu interes un furuncul mare, plin de puroi alb. Nu că l-ar fi durut, pentru că în rai pesemne că trebuia să plătești ca să te doară ceva, dar îl strângea puțin și era curios ce s-ar fi întâmplat cu el dacă l-ar fi înțepat. Dar cu ce să-l fi înțepat, când nu vedeai nicăieri vreun spin de trandafir sau de măceș, vreo așchie ascuțită sau măcar vreo piatră sfărâmată, cu vârf de cremene?

Şi cum sta şi se holba aşa la el, la umbra Mărului Veşnic, deodată îl zări pe Sisoe umblând în vârful picioarelor, în urma unei liote de dreptcredincioşi care lălăia un imn de slavă, înghesuindu-se în jurul sfântului Ieremia Vlahul.

— Hei! îl ţistui el, coborându-şi cămeşoiul peste furuncul. Sisoe, ce Doamne-iartă-mă faci pe aici, de te furişezi? Că doar nu oi vrea să intri în cârdul acela de gâşte?

— Ba cum nu, răspunse Sisoe, făcându-i semn să vorbească mai încet. Tare aş vrea să ştiu ce îi învaţă sfântul Ieremia, de nu se dezlipesc de urmele lui.

— Da' ce nevoie mare ai să afli toate cele, bre?

— Păi tare mi-aş dori să pot...

Dar lui Habacuc nu-i era scris, pesemne, să afle tainele acelea sfinte, pentru că, mai înainte ca Sisoe să termine de dat răspunsul, cerul se întunecă brusc şi o ploaie vijelioasă prinse să curgă, umplând Grădina de pâraie grăbite şi de torenţi mlăştinoşi, care purtau la vale, printre picioarele lor cam subţirele, tot felul de ierburi smulse din rădăcină, tufe de mirt, gângănii şi chiar păsărele cu penele ude.

— Hei! strigă Habacuc. Trezeşte-te, sfinţenia-ta, că o să te îneci de tot!

— Lasă-mă! se smuci el, enervat peste poate. Tocmai acum vrei să strici totul? Acum, când iată că se întâmplă ceva nemaivăzut – plouă în rai?

— Lasă raiul, bre, cu necazurile lui. Scoală-te, odată, că te ia apa din nou și te duce la vale până la Razna, de nu te mai scoate nimeni de pe fundul ei.

Sisoe dădu din mână, ca să scape de insistențele celuilalt. Auzi un țipăt de durere, dar tot nu reuși să deschidă ochii, să vadă ce se întâmplase. Poate că nămolul să-mi fi lipit pleoapele, se gândi el. Să-l văd pe Pafnutie ce zice despre asta. Că el, nu și nu, în rai nu se poate întâmpla nimic interesant și altfel decât în planul inițial al Domnului. Pentru asta veghează arhanghelii, cu săbii de foc și...

Nu își termină gândul, că auzi un plesnet foarte aproape de urechea sa dreaptă, apoi capul îi zbură într-o parte și obrazul îi explodă de durere.

— Iac-așa! auzi iar vocea lui Habacuc. Până acum, nimeni nu l-a atins pe Mendrea nici măcar cu un deget, fără să primească înapoi îndoit. Și sfântul Petre dac-ar fi în locul tău, părințele, ar păți exact la fel. Deschide ochii, că îți mai trag una!

Îi ajunsese cea dintâi. Obrazul îi ardea de parcă ar fi fost uns cu catran și ar fi luat foc. Se schimonosi, strânse din fălci, ca să nu geamă, după care se opinti cât putu și reuși să crape puțin pleoapele. Se găsea pe un podeț de lemn pe sub care curgea vâjâind o apă întunecată. Râul în care căzuse, își aminti. O umbră înaltă stătea aplecată deasupra lui, doar cu ochii sticlind în lumina stelelor.

— Am ajuns în rai? întrebă cu jumătate de gură.

— Suntem doar la jumătatea drumului, bombăni umbra și scoase de sub mantaua lungă și grea o mână subțire, pe care i-o întinse. Sunt Mendrea. Ștefan Mendrea, vechil pe moșia boierului Alecu Romalo.

Așteptă o clipă, dar văzând că Sisoe nu e interesat de mâna lui, o coborî și o vârî din nou sub faldurile mantalei.

— Erai atârnat pe paleta aia a roții, când au lătrat câinii și mi-am făcut drum să văd cine vrea să intre pe furiș în ograda morii. Poți să-mi spui cum naiba de ai ajuns acolo?

Nu putea. Pentru că, pur și simplu, nu-și mai amintea altceva decât de explozia din biserică și de prăbușirea turlei spre el. După care se întunecase totul și se trezise aici, pe podețul îngust, cu umbra vechilului Mendrea aplecată peste el. Dacă nu murise înecat (oare sfinții puteau să moară, asemenea dreptcredincioșilor?), atunci trebuie că se prăbușise în râu, iar curentul apei îl adusese până la scocul morii, de unde palele de lemn îl înșfăcaseră și-l ridicaseră către cer. Poate că avusese și el un dram de noroc, acolo. Sau poate că Dumnezeu făcuse o minune și îl salvase. Asta nu avea s-o afle decât mult mai târziu, după ce urma să se întoarcă în rai.

— Am alunecat pe noroi și am căzut în râu, răspunse după un timp, străduindu-se să nu mintă. La mănăstire.

— Ehehe! râse bărbatul cu mustăcioară. Ia te uită, ca-ntr-o poveste de demult... de pe vremea când sfinții, îngerii și Doamne-Doamne călătoreau pe pământ, să asculte necazurile oamenilor. Dacă-mi aduc bine aminte, era chiar și un cântecel popular, ale cărui versuri grăiau cam așa:

Iar o pasăre măiastră
Vine vesel pe fereastră
Și, zbătând din aripioare,
Zice blând cuvântătoare:
„Bine ai venit la rai,
Pasăre cu dulce grai!"
„Eu sosesc cu primăvara,
Ca să mă întorn cu vara;
Și-acum vin pe-al vostru plai,
Aducând luna lui mai,
Luna cea de lăcrămioare
Și de doruri iubitoare,
Și o dalbă de poveste,
Cum n-a fost și nu mai este."[1]

Acum înțeleg, care va să zică. Ești călugăr la Adâncata. Ia spune, te simți în stare să te ții pe picioare?

Se ridică în fund, apoi în genunchi. Un val de apă cu nisip îi veni în gură și scuipă într-o parte. Dacă

1) Versuri din poemul „Înșiră-te, mărgărite", de poetul Vasile Alecsandri. (n.a.)

astea erau bucuriile și plăcerile vieții de pe pământ, el, unul, bucuros s-ar fi lipsit de ele. Se împinse în podul palmelor și reuși să se ridice, tremurând, în picioare.

— Bine, văd că ești întreg. Vechilul Ștefan Mendrea întinse brațul și arătă către un loc aflat în spatele său. Trebuie să mergem în moară, boierul musai să vină cu câțiva invitați. Nu o să se bucure prea tare când o să dea ochii cu sfinția-ta, dar pesemne că așa a vrut Domnul, iar lui Dumnezeu nu i te poți pune împotrivă. Hai să-ți dau niște haine uscate și o cârpă cu care să te ștergi de apă.

Zidul morii începea chiar la capătul podețului. Sisoe zări ușa de lemn, ferecată în aramă, numai după ce ajunse la câțiva pași de ea. Era încastrată în peretele gros și părea făcută numai pentru a lăsa să treacă un singur om. Vechilul scoase o cheie lungă din buzunar, o vârî în broască, răsuci, apoi împinse cu umărul. Ușa se deschise cu un scârțâit. Îi făcu semn să intre, apoi îl urmă și o închise, după care vârî cheia la loc în buzunar.

Se găseau în dreptul unei scări de lemn care urca pe suprafața zidului către o platformă aflată chiar deasupra râului. O siluetă se desprinse din umbră și se aplecă spre ei.

— Stai, cine e? strigă și Sisoe auzi clănțănitul unui cocoș de pistol.

— Eu sunt, Vergule, ce, nu mă văzuși când ieșii să mă uit la roată?

— Te-am văzut, neică, da' porunca se cheamă că e poruncă, l-ai auzit pe boier. Musai să te întreb care ești.

Vechilul îl împinse pe Sisoe către scară.

— Se vede ceva pe drum?

— Doar coada lui Sarsailă, râse gros bărbatul de deasupra, apoi se retrase către zid, făcându-le loc să treacă. Boierii trebuie să sosească dintr-o clipă în alta, dar până nu văd semnal de la torța lui Bădilă, nu se clintește nimic pe-aici. Dumnealui cine e?

Sisoe urcă încet treptele, lăsând urme de apă pe fiecare dintre ele. Se simțea înghețat și mațele îi ghiorăiau de foame. Își aminti de jumările Zoiței și îi lăsă gura apă. Cu murături, mămăligă caldă și brânză de oaie, toate drese cu o ulcică de vin de buturugă, mamămamă, ce mai ospăț făcuse atunci! Măcar că îl apuca cufureala la miezul nopții!

— Un călugăr. Mendrea pufni și urcă treptele în urma lui. A căzut în apă și l-a adus curentul până aici. L-am găsit pe una din palele morii, înțepenise roata de greutatea lui. Omul lui Dumnezeu, nu vezi, Vergule? Altul în locul lui s-ar fi înecat de douăzeci de ori până acum. El e doar puțin ud și nițel cam înfrigurat. Mai e mangal aprins în sobița aia?

— Mai e, vechilule, că nu l-am mâncat eu. Doară nu sunt armăsarul lui Făt-Frumos. Da' boierul a zis

să nu las niciun străin să intre în moară până ce nu ajunge și domnia-sa.

— Care moară, mă? Eu îl duc în odăița ta, nu în moară, că doar n-are nimic de măcinat. Hai, dă-te la o parte, că facem noroi pe podele.

Bărbatul de pe platformă vârî pistolul la brâu și se trase într-o parte, făcându-le loc. Trecură pe lângă el și vechilul îl împinse către o ușă acoperită cu o pătură veche. Cămăruța era îngustă și nu avea decât un pat și o sobă de metal în care licărea focul. Sisoe se așeză pe marginea patului, cât mai aproape de ea.

— Mă întorc degrabă, îi spuse bărbatul de afară. Să nu te miști de aici, că e zaveră mare, priceput-ai?

Nu avea niciun gând să se urnească de lângă focul binecuvântat. Dimpotrivă, se trase mai aproape de el, lăsând urme de umezeală pe podea. Paznicul numit Vergu băgă capul pe ușă. Era un bărbat scund, dar lat în umeri, îmbrăcat într-un cojoc întors pe dos. În licăririle focului din sobă, Sisoe îi văzu mustața groasă, lăsată pe oală, semn de bărbăție și de curaj.

— Ce e cu tine, taicule, ai vrut să-ți pui capăt zilelor și te-ai aruncat în Ostreț?

— Am alunecat pe noroi, răspunse el, clănțănind din dinți. Dar mare e puterea lui Dumnezeu, care n-a lăsat să piară un credincios și i-a trimis moara asta în cale. Cum spuneai că-i zice?

— Nu spuneam, rânji omul, proptindu-se și mai bine de ușorul ușii. Da' dacă tot ai pus întrebarea...

moara lui Călifar, așa se cheamă. Călifar a fost bunicul boierului Alecu. Călifar Romalo, cel care a fost primit de împăratul de la Moscova, acum aproape o sută de ani, când i-a cerut să-i dea voie să-i dezrobească pe țiganii de pe moșiile sale.

— Și i-a dezrobit? deveni curios Sisoe, clănțănind din dinți.

— Împăratul i-a spus că nu poate să-i dea așa dezlegare, pentru că atunci s-ar fi răsculat ceilalți boieri moldoveni, cerându-i să-l pună la popreală pentru că i-ar fi adus la sapă de lemn. Dar i-a spus că robii lui se puteau răscumpăra pentru suma de trei galbeni fiecare, din care unul urma să ajungă în visteria împărătească.

— Și s-au răscumpărat?

Vergu pufni în râs și scoase luleaua din buzunarul sumanului. Apoi trase de la șold o punguță de pânză, înghesui în vatră două degete de tutun, trecu pe lângă el, deschise ușița de la sobă, luă un tăciune cu o așchie și îl puse înăuntru. Pufăi de câteva ori, slobozind un norișor de fum.

— Cum să se răscumpere? Păi care rob are trei galbeni la teșcherea? Dacă i-ar fi avut, fugea în cea lume, să se facă boier. Pufăi din nou, apoi se rezemă cu umărul de tocul ușii. Doar că boierul Călifar le-a dat din averea lui câte trei galbeni și i-a răscumpărat. Bunicul meu, Ianachi, a fost unul dintre ei. De la el știu povestea asta.

Sisoe plecă fruntea, continuând să clănțăne din dinți. Vergu se desprinse de cadrul ușii, se apropie de el și îi întinse o balercă de lemn.

— Ia o dușcă, taicule, că altfel nu te dezmorțești și de-acu' încolo musai că se lasă frigu'.

Va să zică de-aia beau oamenii, își zise Sisoe. Ca să se încălzească, pentru că pe pământ nu e cald tot timpul, ca în Grădină. Trase o dușcă și simți cum flacăra îi coboară pe gât, până în călcâie. Flacăra Domnului, își spuse, în timp ce clătina balerca, făcându-și curaj. Mai luă o gură și gustul de prună îi ieși prin nări, odată cu aburii alcoolului. Al naibii de bună, clătină din cap, în timp ce lăcrima și îi întindea plosca stăpânului ei. Oare de ce nu se găsea așa ceva și în Rai? Sau poate că se găsea, dar nu le era permis decât sfinților cu aureolă și cu credincioși mulți. Să-și mai ostoiască necazurile și să capete putere pentru a-i îndruma pe calea cea bună. Și poate că însuși Cel de Sus...

— E bună, taică, e bună? Cred că acolo, pe munte, nu prea se găsea apă de-asta cu gust de foc, hmm?

— Nu prea, fiule. Și dacă fructele din care e făcută sunt de la Domnul, apoi și apa-de-foc, cum îi spui tu, tot cu voia lui e lăsată pentru folosul muritorilor. Și zău că, uneori, e bună de tot.

— Exact ce-ți trebuia ca să te-ncălzească și pe dinăuntru, după baia rece în Ostreț. Și-acu' te părăsesc, că e musai să țin drumul sub ochi, vin boierii și trebuie

să mă găsească la post. Uite, ți-o las, să te mai încălzești până vine Mendrea cu hainele cele uscate.

Puse plosca pe podea, alături de sobă, și plecă. În urma lui, pătura fâlfâi de câteva ori, lăsând aerul rece al nopții să se strecoare pe lângă el. Sisoe luă vasul, îl duse la buze și mai bău două guri. Îl astupă și îl vârî sub pat, la adăpost de priviri indiscrete. Moara lui Călifar, hmm... Nu era chiar un han, dar se brodise bine și poate că avea să afle și cum se putea ajunge mai repede la Piatra.

Când intră vechilul, cu un braț de haine și cu un felinar mare, cu flacăra licărind, aproape că ațipise, atins de moliciunea căldurii focului și a țuicii. Ștefan Mendrea le așeză alături, pe pat, și îi făcu semn către ele.

— Îmbracă-te repede, că trăsurile tocmai trec peste punte. Sunt sigur că boierul Alecu o să vrea să-ți pună câteva întrebări.

Ieși, dar îi lăsă felinarul. Scoase din nou plosca de lemn și mai bău o gură de țuică. Deja simțea cum curajul i se întoarce de pe unde fusese plecat și că lucrurile aveau să se aranjeze bine, după ce urma să discute cu proprietarul morii. Se dezbrăcă de rasa udă mirosind a lintiță și a jilăveală și își trase pe el pantalonii de postav aspru, cămașa groasă de cânepă și sumanul. Era desculț, dar nu așa fusese de când coborâse din rai? Iar oamenii pe care-i întâlnise în cale fuseseră

cu toți la fel, că doară nu creșteau opinci și ciubote pe la răspântii, ca să le încalțe toți cei ce aveau nevoie de ele. Așa că întinse picioarele spre soba încinsă și așteptă.

Auzi afară zgomot de copite, pași grăbiți și porunci neînțelese, date cu voci obișnuite să comande. Se întrebă ce ar fi fost mai bine să spună atunci când va fi întrebat ce căuta în apele învolburate ale râului. Se părea că pe pământ lumea nu era foarte încântată să vadă că porțile raiului se deschiseseră și că sfinții începuseră să coboare printre oameni. Poate că erau speriați și se gândeau că venise vremea Judecății și de aceea nu priveau astfel de lucruri cu ochi buni. Sau poate că preoții le spuneau tot felul de închipuiri care nu se potriveau cu planurile Domnului, iar bieții oameni nu mai știau ce să creadă și ce nu. Cel mai bun lucru ar fi fost să nu mai dezvăluie cuiva care era rostul lui aici, deși nici să mintă nu-i venea la socoteală. Lui Dumnezeu nu-I plăcea minciuna și tot raiul știa ce pățise Sarsailă când începuse să-I răstălmăcească vorbele și să prezinte zidirea lumii ca fiind o greșeală de care el se lepăda. Așa că, poate, cel mai bine era să vorbească puțin și să asculte mult.

Auzi pași pe podeaua de lemn, ușa se deschise și pătura fu dată într-o parte. Un personaj înalt și slab, îmbrăcat în haine europenești, cu mantie lungă prinsă pe umeri, pălărie cu pană și un baston subțire, din

lemn de cireș, în mâna dreaptă, trecu peste prag, urmat îndeaproape de Ștefan Medrea.

— *C'est lui la personne accrochée par les ailes de mon moulin? Ah, mais c'est très intéressant, très intéressant...*

Se apropie de pat, ridică felinarul de pe podea și îl apropie de fața lui Sisoe.

— *Un moine... très intéressant.* Și unde zici că l-ai găsit? Pe aripa de sus a morii? Nu e normal? Poate că Domnul a vrut să-l aducă mai aproape de El, ca să-i citească gândurile. Or, *peut-être, c'est une espèce d' ange sans ailes...* Uită-te la el, ce ochi triști... cum îi atârnă colțul buzelor... și ce disperare în priviri...

— Poate că îi e foame, sugeră Medrea, cu glas potolit. O fi fost la vreme de post negru, a leșinat de leșuială și a căzut în apă.

— Du-l în cuhnie și spune-i Smarandei să-i pună un blid de fasole. Și un cârnat prăjit. Câteva acrituri. Să-i umple careva o oală cu vin mai acriu. Și apoi aduceți-l în odaia de deasupra, unde o să stau cu cinstiții boieri la o mică șuetă. *Exactement comment font les hommes braves avant une grande bataille. Ah, où sont les batailles d' autres fois?*

Lăsă felinarul pe podea și părăsi încăperea, fredonând o serenadă franțuzească la modă. În urma sa rămase un damf de tabac şi de apă de colonie. Vechilul aruncă o privire după el și ridică din umeri.

— Hai la masă, taică părinte. Cum a spus boierul? *Où sont les batailles...* Hmmm! A venit de la Viana și de

la Parisul ăla afurisit plin de idei ciudate. Auzi la ei, **revoluție**! Păi asta-i lipsea țăranului român, care n-are nici după ce bea apă, revoluție? Săbii, puști și tunuri, în loc de pluguri bune, boi și cai de povară. De-aia a-nnebunit boierul ăl bătrân, conu' Jianu Romalo, când a auzit că fecioru' lui, pe care l-a ținut la studii atâția ani, plătind bani grei, s-a-ntors cu gând să-l dea jos de pe tron pe domnitorul Sturza și să stârnească și mai mult pe rușii care și-au făcut tabăra pe malul Prutului, așteptând numai un semn să sară pe cai.

Se ridică de pe pat, cu plosca de lemn în mână, și porni către ușă.

— Care va să zică, Vergu nu s-a lăsat până ce nu te-a ademenit. Adevărul e că face o țuică dată naibii! Până și dumnealui, conu' Alecu, o gustă din când în când, ca să-și mai clătească drevele gâtului, între două coniace franțuzești.

Vechilul se trase într-o parte și îi făcu loc să iasă, apoi închise ușa în spatele lui.

— Pe aici, taicule. Ține-te de mâna de lemn, ca să nu te împiedici. Boierul a poruncit să nu aprindem făcliile, ca să nu fie văzută lumină de pe câmp. Zicea că moara trebuie să arate ca un loc părăsit, ca să nu dea de bănuit oamenilor domniei.

Coborâră pe o scară abruptă și ajunseră într-o curte interioară, ocupată de o șaretă pe două roți, cu coviltir deasupra capetelor. Mendrea bătu cu mâna în lemnul de fag.

— E șareta cu care merge la vânătoare conu' Alecu. Fazani, prepelițe, gâște sălbatice, iepuri, vidre, brebi, jderi, căprioare, mistreți și câte altele. Are roți late, merge prin mlaștini ca pe drumurile din oraș.

O ocoliră prin dreapta și ajunseră în fața unei uși pe jumătate îngropate. Vechilul apăsă pe clanța uriașă, din aramă, împinse în ea și îl pofti să coboare cele patru trepte iluminate slab de flacăra unei lămpi cu seu, atârnată pe zid.

Bucătăria era lungă și îngustă. Parcă ar fi fost locul de spovedanie al sfântului ierarh Sofronie, patriarhul Constantinopolului. Acesta aranjase, cu mâinile sale, un culoar între două rânduri de măslini, sădind iederă între ei și orientând frunzele în așa fel încât să alcătuiască un fel de pereți din verdeață, iar la capătul lui instalase un scaun mare, cu brațe, pe care să stea cât timp asculta plângerile dreptcredincioșilor care-i fuseseră încredințați spre păstorire. Sfântul cuvios Benedict de Nursia strâmbase de mai multe ori din nas (locul acela, cuprins între lacul sfintei Ana și pădurea Golgotei îi fusese dat lui spre îngrijire și pază), dar sfântul Pavel venise de mai multe ori, în persoană, ca să asiste la judecată și nimeni nu se putea pune contra hotărârii sale binecuvântate.

Sisoe ocoli o vatră în care mocnea mangalul, iar pe niște pirostrii de fier fierbea un ceaun uriaș. Se așeză la capătul unei mese lungi, la care mai erau așezați

trei slujitori, care mâncau grăbiți, cu ochii în farfurie. Vechilul luă loc în fața lui, frecându-și mâinile. O țigancă tânără, îmbrăcată cu o fustă lungă, în culori țipătoare, veni dinspre vatră și puse în fața lor un coș din răchită, plin cu pâinișoare rotunde, calde.

— Să ne aduci ciorbă de fasole țucără, de-aia din care ați făcut ieri, îi spuse, ciupind-o de fund. Și două cepe mari, roșii. Câțiva cârnați prăjiți. Poate au mai rămas și niște cartofi fierți în lapte... Și, musai, două stacane din vinul ăla roșu, de anul trecut.

— Nu mă mai ciupi, coane, se feri țiganca, roșind în obraji. Că îmi vede negritura cioroiul de bărbatu-meu și mă snopește în bătaie.

— Taci, fată, că și ție îți place, râse bărbatul și își răsuci vârfurile mustății negre, dată cu ceară. N-am văzut până acum țigancă să nu-și dorească să fie ciupită și înghesuită prin hambare. Or poate tu oi fi aia?

O strânse din nou, de un sân de astă dată, și femeia tuciurie chicoti și se îndepărtă, făcându-și cruce.

— Ce e, taică, ți-ar da inima ghes, nu? Dar parcă în tagma voastră femeia nu e primită și nici văzută cu ochi buni.

— L-a împins pe Adam în păcat, răspunse Sisoe. De ce ar fi nevoie de ea în Grădina Raiului?

— Păi ca să facă nițică ordine și pe acolo, râse vechilul și mușcă dintr-o pâinișoară. Mmmm... Bună... ca pâinea caldă. Nu încerci și dumneata?

Sisoe luă și el una și rupse din ea. Era foarte bună, într-adevăr.

— Îți cam fug ochii după muieri, taicule, continuă să mestece celălalt. Am văzut eu cum te uitai după fustele ei. Ehei, vinul bun, tovarăși de pahar, de bătălie și obraji de muiere, asta-i lipsește românului ca să fie fericit. Știam niște poezele, de pe undeva... cred că era vreun cântec de mahala:

Hoții râd cu voie bună.
Șeful lor, purtând cunună,
Cântă astfel în furtună:[2]

„Varsă-n cupa mea de aur
Acest vin ce desfătează
Și mă-mbată, mă turbează,
Ca sângele roş pe taur.

Toarnă, drege tot aice
Și, când eu destul voi zice,
Pe-al meu cap trăznetul pice.

Beți, copii, toți după mine
Și-nchinați cupele pline
Ira fulgere lumine!

---

2) Versuri din poemul „Muntele de foc", de poetul Vasile Alecsandri. (n.a.)

Vântul bate, cerul tună,
Munții urlă, Satan râde,
Iadul vesel se deschide
Și cu noi cântă-mpreună."

— Doamne-Dumnezeul nostru, care ai făcut Cerul și Pământul, pe Adam și pe Eva... – se închină Sisoe, frământând un cocoloș de pâine. Ia de la mine acest pocal cu ispite și amărăciune și îmi dă gândul cel bun și plin de pace. Nu lăsa pe diavol să îl ademenească pe robul tău cel binecredincios și dă-i lui puterea să reziste înaintea răului cel fără de margini.

— Nicio rugăciune nu-i așa de bună ca o țâță tare de muiere, de-abia dată-n copt, râse Ștefan Medrea, netezindu-și mustățile cu dosul palmei. Când apuci de strângi una în podul palmei, e parcă ai apucat pe Dumnezeu de picior.

— Taci, necredinciosule, nu lua numele Domnului în deșert! se răsti Sisoe și făcu semnul crucii către vechil.

— Lasă, taică, lasă, că și lui Dumnezeu i-a plăcut de Maria, că altminteri nu se năștea Iisus, continuă să râdă celălalt, mușcând din pâine. Acu', dacă toți am fi călugări, neamul ăsta s-ar stinge după numai un leat, vezi bine. Are și femeia rosturile ei pe acest pământ, altfel nu o făcea Domnul, la un rând cu Adam.

Avea dreptate păcătosul, își spuse Sisoe în sinea lui, supărat foarte că nu găsea un răspuns care să-l în-

funde pe bărbatul cârtitor din fața sa. Dumnezeu nu-l croise doar pe Adam din tină și suflare divină. Eva era făcută din coasta lui, deci era și ea parte din planul lui Dumnezeu. Plină de nuri și de păcate, adevărat, dar toată croiala asta era opera Lui, iar Eva nu avusese nicio vină că ieșise astfel. Și nici că urmașele ei îi moșteniseră slăbiciunile, vicleniile și frumusețea trupească. De fapt, continuă el, cu ochii pe jumătate închiși, până atunci nu se gândise deloc la toate astea, așa cum nu se gândise nici Habacuc, nici Pafnutie, nici Avacum, nici Mochie, nici Farnachie și nici măcar tizul său, Sisoe cel Mare. Și, chiar așa, la ce bun să se fi gândit la femeile de pe pământ, când în lumea raiului nu intrau decât dreptcredincioși asexuați, care ar fi putut să fie la fel de bine și bărbați și femei? Dar acum se găsea pe pământ, iar problema pur teoretică din Grădina Domnului devenise aici una practică și, vrând-nevrând, era obligat să se gândească la ea.

— O fi având, răspunse după un timp, apoi își îndesă în gură un coltuc de pâine, ca să nu mai aibă motiv să dea vreun răspuns.

Chiar atunci veni și țiganca, cu o tavă de lemn pe care erau puse două străchini aburinde, cepe sparte în pumn, cârnați sfârâind pe o margine și două stacane de vin, cu spumă subțire deasupra.

— Cartofi nu mai sunt, stăpâne, spuse femeia, ținându-se departe de mâna lui. Dar coana Efremița a

pus niște plăcinte de mere la cuptor, așa că până terminați de mâncat, taman bine se coc și vi le aduc.

— Așa să faci, râse vechilul și împinse spre Sisoe un capăt al tăvii. Ia, părinte, că poate n-oi mai fi mâncat demult bunătățuri ca acestea.

Sisoe nu așteptă să fie îndemnat de două ori și se repezi cu lingura asupra fasolei, de parcă ar fi fost la război. Sorbea cu zgomot, lua câte o foaie de ceapă, întingea în sare cu ea și o hăpăia ca pe cine știe ce bunătate nemaivăzută. Adevărul era că în rai, laptele și smochinele nu aveau gustul acesta minunat și că el ar fi făcut bucuros o schimbare de meniu, cu sau fără voia Celui de Sus.

— Ptiu, drace! scuipă el într-o parte, aruncând pe podeaua de piatră câteva boabe de fasole. Numai cu voia Celui de Sus și nu altfel.

— Ai spus ceva, părințele?

— Mă rugam, fiule, mă rugam, răspunse, simțind că obrajii îi luau foc de rușine.

Mințise și nu știa cum să ispășească asemenea păcat mare, pe pământ. În rai, canoanele erau bine stabilite și dacă greșeai mergeai repede la sfântul Eufrosin de la Zagreb și te înscriai pe lista lui de așteptare. Apoi, când îți venea rândul, un acolit al sfântului venea să te anunțe că trebuia să săvârșești canonul cutare sau cutare. Îl duceai la bun sfârșit în ziua respectivă și gata, greșeala îți era iertată. Un fel de indul-

genţă a bisericii catolice de prin vremea Evului Mediu, își aduse el aminte. Atâta doar că nu plăteai cu bani peșin, ca pe pământ. Aprindeai doar o lumânare la marginea unei ape curgătoare și ardeai un bob de tămâie, ca să-l anunți pe Domnul că ispășești. Și gata. Nimeni nu înșela pe nimeni, pentru că Sfântul Duh veghea deasupra tuturora ca toate cele să se îndeplinească întocmai.

Nu apucă, însă, să mai zică nimic, deoarece ușa cuhniei se deschise din nou și boierul Alecu Romalo își făcu apariția într-un nor de fum. Se apropie de masa lor, bătu cu luleaua în masă și strigă după țigancă să mai aducă o porție de mâncare.

— Cinstiții boieri au fost nevoiți să plece în mare grabă, explică el, așezându-se pe un scaun de lemn fără spătar. Pesemne că ies chiar acum din curte. Cică se apropie de Lingurari arnăuții Agiei.

— Păi nu a zis neghiobul acela de Sturza să facem proclamațiunea exact așa cum cerea Regulamentul Organic? întrebă Medrea, lăsând stacana cu vin pe masă. Am scris-o exact cum a cerut. Ce l-o fi apucat acum?

Țiganca se apropie cu un blid de ciorbă și i-l puse înainte boierului.

— Du-te și spune-i omului tău să înhame caii la caretă. O să plecăm înainte de apariția zorilor. Și să pună la bagaje lada cu haine din camera mea.

Romalo întinse cu o bucată de pâine în fasole și o băgă în gură.

— Mmm... o bunătate! Bucură-te, frate Alecsandri, că n-o să mai ai parte prea curând de așa ceva. Pâinea exilului e tare amară.

Apoi văzu semnele disperate pe care i le făcea celălalt, puse mâinile pe masă și se strâmbă îndelung.

— Acu' și dumneata! Doar nu crezi că și el e omul domniei! L-ai pescuit din râu, nu a venit pe drum. Chiar crezi că are habar de ceea ce se întâmplă aici?

— Are, nu are, ăsta nu e un lucru pe care să-l știu eu, răspunse celălalt. Dar se cheamă că știe deja că mă cheamă Vasile Alecsandri și nu Ștefan Medrea, așa cum m-am prezentat. Și dacă oamenii stăpânirii or să pună mâna pe el, vor ști să scoată toate lucrurile astea la iveală, așa cum te văd și cum mă vezi. Și doară domnia-ta ai stabilit cum că ar fi mai bine să fiu prezentat ca vechil.

— *Que Dieu les blême!* făcu celălalt și aruncă lingura de lemn pe masă. Și dumneata, coane Alecsandri, prea le pui la inimă pe toate! Mai bine zi că trebuie să facem astfel încât să nu încapă nimeni pe mâinile arnăuților. În felul acesta, vodă nu o să aibă nimic de aflat. Și hai să mâncăm odată, ca să putem pleca departe de locurile acestea.

— *Dieu est toujours à la part des vainqueurs,* răspunse celălalt, dar ascultă de sfatul cu mâncatul și vârî lin-

gura în ciorba groasă. Dacă e pe-așa, să ne grăbim și să plecăm înainte să fie prea târziu. Dar cu el ce-o să facem?

Sisoe se uita când la unul, când la celălalt, fără să priceapă mare lucru.

— O să-l luăm cu noi, propuse boierul Alecu și împinse spre el strachina cu ciorbă. Am un plan care s-ar putea să meargă dacă ne grăbim și reușim să ajungem la Zăpoare până în zori. Ce zici, taicule, eşti gata să faci o plimbare cu trăsura?

— Dacă ajungem la Piatră, apoi oi merge și cu ea, răspunse Sisoe, mestecând cu lingura prin zeama groasă.

Cei doi priviră unul la altul, apoi conul Vasile Alecsandri începu să râdă.

— Când te-nvârtea roata morii și te băga la fundul apei, nu păreai așa de dornic să ajungi la Piatră. Nici măcar n-am apucat să te-ntreb, părințele, cu ce treburi te grăbești într-acolo?

— Păi, la biserica aia mare, de-i spune Mitropolie. Domnu' șef Traian Dumitraș mi-a spus că numai părintele care șade acolo ar putea să mă treacă și pe mine în calendar, alături de sfinții cei mari, cu comănac.

Alecsandri fluieră prelung, făcându-i pe cei trei slujitori să ridice frunțile din străchini și să se uite mirați. Alecu Romalo se strâmbă către ei.

— De ce mai pierdeți, mă, vremea pe-aici? A venit miez de noapte și voi tot mai cucăiți prin cuhnie. Ia,

marș la paturile voastre, că mâine trebuie să fiți odihniți, vin zece căruțe cu grăunțe care trebuie măcinate degrabă. Ori vreți să vă trimit înapoi în sat, la cășile voastre?

— Nu, boierule, răspunse cel mai în vârstă, care avea pe cap o cușmă mare de miel țurcan. Că ne omoară muierile dacă aud că ne-ai dat afară de la moară. Iaca, mergem să ne culcăm și ce-o mai fi mâine, om descurca-o noi. Noapte bună să aveți și domniile-voastre! Haideți, mă, n-ați auzit ce-a zis conu Romalo?

Se ridicară de la masă, după ce mai șterseră încă o dată blidele cu bucăți de pâine, apoi ieșiră din cuhnie și dispărură pe o scară de lemn care încă mai scârțâi o vreme în urma lor.

— Uite ce e, taică popo, spuse încet cel care-și zicea Vasile Alecsandri, lăsându-se pe spătarul tare al scaunului și mângâindu-și mustața tunsă perie. Din două, una: ori ești cu noi și atunci mergi alături de noi până-n pânzele albe, la bine și la greu, așa cum se cuvine să fie la oamenii de cuvânt; ori ești împotriva noastră și atunci te agățăm la loc pe aripa morii, ca să mai zbată nițel cu sfinția-ta prin cea apă, până ce-o vrea să te dezlege bunul Dumnezeu și să-ți dea drumul la vale, către locul unde o avea treabă cu domnia-ta. Liber însă ca să pleci pe drum, hai-hui, nu putem s-o facem. Fie și să ne punem rău cu Cel de Sus, așa să știi. Slujim o cauză nobilă, de care s-ar putea să depindă soarta

unui neam, iar asta ne îndreptățește să luăm orișice măsuri considerăm de cuviință că ar putea-o apăra. Știi cum se spune: rău îmi pare că ai intrat fără de voie în trebușoara asta, dar de mine și de oamenii care și-au vârât gâturile în juvăț ca să iasă bine, mi se rupe inima.

— Hai, coane Alecsandri, mai lasă, că l-ai speriat de tot pe omulețul acesta, râse într-un dinte celălalt boier. Pun rămășag că nici măcar nu mai știe pe ce lume se află, darămite să mai și aleagă de partea cui să vrea să fie pe aceasta. Mai bine bea o gură de vin, sfinția-ta, și apoi gândește-te că ai putea să ajungi la Piatră repejor, dacă vrei să ne ajuți în ceea ce ne-am propus.

— Lasă-l, Alecule, să judece singur, nu-l mai momi. N-aș vrea, cu toată justețea cauzei noastre, să ne facem vreun păcat cu el.

— *Mais il peut choisir mieux après avoir bu un gobelet de vin,* râse celălalt, ciocănind cu coada pipei în masă. *Buvez ce vin qui est mon sang, a dit Jésus-Christ.* Chiar și acolo, la mănăstire, făceau chestia asta.

— *Pas de blasphème!* clătină din cap Alecsandri. *Nous ne sommes pas aux vacances de Pâques. Et vous devez admettre que vous voulez le saouler un peu.*

— *Juste un peu, vraiment.* Pe de altă parte, cred că nu i-ar prinde rău să bea vreo două pahare, cu atât mai mult cu cât trebuie că a înghețat de tot în apa aia rece.

Vasile Alecsandri se gândi o clipă, după care ridică din umeri și împinse stacana cu vin către Sisoe.

— Ia și bea, preasfinte. O gură de vin n-a făcut rău nimănui. Dar mai înainte să-mi spui, totuși, dacă te-ai hotărât să vii cu noi sau rămâi la moară până mâine dimineață, după care te-or scoate la drum băieții, cu o desagă de pâine și de slană la spinare.

— Păi, dacă e după mine, eu aș... – reuși să rostească Sisoe, mai înainte ca ușa de la cuhnie să sară în lături, izbindu-se de perete cu un zgomot asurzitor.

Doi arnăuți aproape că se rostogoliră în încăpere, în timp ce alți trei năvăleau în spatele lor, cu săbiile ridicate. Alecu Romalo se ridică dintr-un salt, împinse masa în direcția lor și trase dintr-o mișcare sabia de la brâu.

— Fugi, coane Alecsandri! strigă el, fandând și făcându-i pe arnăuți să se tragă înapoi. Vă acopăr eu. Urcă pe scară și coboară apoi în curtea mică. Sunt câțiva cai priponiți acolo.

— Nu pot să te las aici singur! protestă Alecsandri, căutând din priviri ceva pe care să-l poată folosi ca armă. Suntem revoluționari cu toții, nu?

— Du-te! urlă Romalo, răsucind sabia cu furie. Ca să reușim ce ne-am propus... Izbi cu sabia și un arnăut se împletici și căzu. Ca să reușim, e nevoie să conducă cineva mișcarea. Să-l dea jos pe nenorocitul de Sturza. Fugi, când îți spun, și ia-l și pe popa cu dumneata!

Vasile Alecsandri dădu din cap, îl smuci de umăr pe Sisoe și fugiră împreună către scara interioară din lemn, care scârțâi prelung sub picioarele lor.

— Să nu uiți, coane... scrâșni Romalo apărându-se de furia loviturilor celorlalți. Să nu uiți că rușii nu ne-au iubit niciodată. Să nu faceți nicio concesie Regulamentului Organic, cum ne-a fost înțelegerea... Și să... Ah!!!

Un arnăut se strecurase pe lângă perete și îl ataca dintr-o parte, izbind nebunește cu sabia și făcând să sară așchii din tăblia mesei. Sisoe se trezi tras în sus pe trepte și nu mai apucă să vadă sfârșitul luptei inegale, dar auzi un geamăt de om rănit, până ce boierul de lângă el împinse ușa grea de lemn înapoi în canaturi și o zăvorî cu un ivăr uriaș.

— Pe aici, sfinția-ta, pe aici!

Traversară un podeț lung de lemn care ocolea curtea de sub ei, apoi coborâră un alt șir de trepte și ajunseră în spatele unei trăsuri căreia îi lipsea o roată. Mai mulți cai fornăiau speriați, legați de un stâlp de lemn.

— Să nu te miști de-aici până ce dezleg caii! îi porunci Alecsandri și dispăru în spatele animalelor.

— Dar eu nu... – încercă să spună Sisoe, însă nu-l mai asculta nimeni.

Cum avea să se descurce cu un cal? se întrebă îngrozit, abia trăgându-și răsuflarea. În rai nu existau cai, iar dacă avusese vreodată știință de a sta pe spatele unei asemenea matahale, atunci vremea aceea trebuie

că trecuse demult. Atât de demult, încât chiar că nu-și mai amintea nimic. Pe de altă parte, nu i-ar fi displăcut să învețe să se țină în șa. Oare cum l-ar fi privit ceilalți sfinți dacă și-ar fi făcut apariția pe cărările Grădinii călare pe un armăsar roib, asemenea unui Alexandru Machidon pe Ducipal? Dar dacă Ducipalul ăla avea să dea cu el de pământ și să-i rupă vreo coastă sau vreun picior? Cine ar fi avut curajul să se apuce să „repare" un sfânt fără să stârnească mânia Celui de Sus?

Prizonier în dilemă sau șarpele care-și înghite coada, cum ar fi comentat zâmbind fistichiu fratele Mochie, înainte de a căuta aprobarea în ochii nelipsitului său amic Farnachie. Iar acesta s-ar fi uitat cu înțeles la sfântul mucenic Chirion și ar fi bătut din palme, în semn că era de acord cu Farnachie. Simbolul șarpelui era atât de vechi în Rai, încât cei mai mulți dintre locuitorii lui uitaseră de unde pornise problema. Dar nu toți, nu toți, își clătină fruntea Sisoe. El, unul, deoarece trecea aproape tot timpul pe lângă mărul cel vestit, în fapt o uscătură de pom din care dacă n-ar fi fost sfânt s-ar fi făcut demult focul, dădea obligatoriu ochii și cu șarpele biblic. Stătea acolo, la rădăcină, dormind în cea mai mare parte a zilei și sâsâind către oricine trecea pe potecă, atunci când reușea să se trezească. Ca să-i dea ceva de lucru și să nu bage de seamă că eternitatea reprezintă ceva atât de lung, Dumnezeu

îi ceruse să încerce în fiecare nouă zi să-și înghită coada, pentru a ajunge asemenea celui de pe caduceelul lui Asklepios, un *serpentes* cu mult mai cunoscut decât el în vremurile prebiblice.

— Când vei reuși să faci așa ceva, îi spusese încă de la început sfântul apostol Pavel, care devenise cu trecerea timpului un fel de purtător de cuvânt al Domnului, atunci se cheamă că ai devenit șarpele-vindecător și niciun credincios nu se va mai feri de tine. Ba, dimpotrivă, te vor căuta atât de mulți pacienți, încât nu o să mai ai timp să te plictisești vreodată. Oricum, Domnul a păstrat pentru tine un loc în schema sfinților-vindecători și așteaptă, cu nesfârșita-I răbdare, să te transformi într-un *kērúkeion,* pe care să-l aibă ca sprijin în mileniile ce urmează să vină.

Nu apucă să se întrebe dacă, până la urmă, șopârla aia fără picioare și cu solzii căzuți reușise măcar performanța de a-și atinge vârful cozii cu limba, că Vasile Alecsandri năvăli călare din spatele trăsurii, trăgând după el frâul unui al doilea cal, care părea să se împotrivească, proptindu-se pe picioarele din față.

— Hai, repede! strigă acesta, aplecându-se pe coama calului cu o floare sireapă între ochi. Prinde frâul şi urcă pe spinarea lui.

— Dar eu nu știu să călăresc! se văicări Sisoe, împreunându-și mâinile ca pentru rugăciune. Nu m-am apropiat în viața mea de un animal atât de... atât de mare.

Alecsandri se ridică în şa, uitându-se la el, cu uimire.

— Ei, drăcie, la una ca asta chiar că nu m-am gândit!

La etaj se auzi un zgomot de uşă spartă, apoi paşi grei tropăiră pe scândurile groase ale podelei. Boierul dădu drumul la frâu şi calul eliberat se smuci speriat şi o luă la fugă pe lângă ei, trecu de poarta larg deschisă şi se pierdu în noapte.

— În curte! În curte! se auziră mai multe strigăte şi tropăielile prinseră să se apropie.

Sisoe simţi că se scapă pe el. Va să zică, asta înseamnă să-ţi fie frică? se întrebă, privind la picioare să vadă dacă băltea ceva. Auzise el că pământenilor le scapă udul când primejdia pândeşte asupra lor, dar crezuse că e doar o vorbă de duh. De duh? îşi luă el seama şi ridică dreapta să se închine, ca să-i fie iertată blasfemia. Nu avu timp, însă, să-şi ducă gestul până la capăt, deoarece braţul celălalt îl înşfăcă şi îl smuci în sus. Se trezi plutind prin aer asemenea îngerilor, apoi ateriză, cu o zdruncinătură, pe crupă.

— Ţine-te bine! strigă boierul şi lovi cu călcâiele în burta calului, care ţâşni pe urmele fratelui său, în bezna adâncă.

Fi-r-ar să fie! apucă să mai gândească Sisoe, înainte să închidă ochii de groază. Aşa să fi păţit şi Machedonul prima oară când s-a urcat pe cal?

Constantin Alexandru Rosetti era un bărbat cam de 40 de ani, cu o barbă deasă, neagră, adumbrindu-i fața, și cu un păr ce începea să se rărească în creștet. Dacă n-ar fi fost ochii albaștri, vioi, care alergau neastâmpărați de colo-colo, tot timpul, ai fi zis că priveai la un tablou așezat pe fotoliu.

— Cum de s-a ajuns la una ca asta?! se răsti el, trântind un pumn în masa rotundă în jurul căreia stăteau toți patru.

Ceștile zăngăniră, iar ceaiul văluri în ele. O slujnică speriată băgă capul în salon, dar o fluturare de mână a lui Scarlat Vîrnav o făcu să dispară în spatele ușii. Sisoe se repezi să prindă ceașca de porțelan chinezesc, agăță tava cu mâneca prea largă și o răsturnă pe podeaua lucioasă.

— Las-o naibii! Pun să aducă altele. Deci ce spuneai, coane?

— Spuneam că am avut un trădător în rândurile noastre. Alecsandri săltă din umeri. Unul care a fost cu noi până în ultima clipă și care i-a ținut pe arnăuții domnești pe urmele noastre, deschizându-le porțile morii când nimeni nu a fost atent. Eu am stat o săptămână acolo, ca vechil al lui Alecu, dar trădătorul nu era dintre oamenii moșiei, ci dintre cei veniți cu ceilalți conjurați. Un om de încredere al unuia dintre noi sau...

— Sau chiar vreunul dintre noi, de ce să nu spunem adevărului pe nume, coane Alecsandri? Rosetti ridică

brațele spre tavan. Nu mi-aș fi închipuit, frate, nu mi-aș fi închipuit că poți jura pe sfânta cruce și că apoi poți să-ți calci cuvântul ca și când nici n-ar fi fost!

Ehei, multe nu-și pot închipui oamenii ăștia, în naivitatea lor, își spuse Sisoe, abia reușind să-și înăbușe un căscat. Drumul de noapte fusese lung și greu, iar picioarele lui neînvățate cu un astfel de efort începuseră să-l doară după doar câteva minute de călărie. Cu toate acestea, spre rușinea lui, ațipise în mai multe rânduri și visase că era fugărit pe una dintre cărările înierbate ale Grădinii de un heruvim uriaș, cu o sabie din care țâșneau flăcări. Când acesta ridicase sabia asupra lui, să-l spintece (sau să-l scrumească?), se trezise și căscase ochii uimit în fața zidurilor înalte, dincolo de care se zăreau acoperișurile înclinate ale unui conac. Se simțise atât de zdrobit, încât nici nu mai putuse mișca limba în gură, necum să mai rostească vreo întrebare. Boierul coborâse din șa, bătuse în poartă îndelung și apoi discutase ceva, cu glas scăzut, cu sluga venită să deschidă. Acesta se trăsese în lături și le făcuse loc să intre. Și așa se face că ajunseseră, în mare grabă, în acest salonaș, în care luaseră loc la sfat de taină, după ce proprietarul conacului, Scarlat Vîrnav, poruncise să fie zăvorâte bine porțile mari, iar slugile care primiseră sânețe să se așeze pe ziduri și să pândească apropierea inamicului.

— Și musiu Alecu?

Alecsandri își puse ochelarii pe nas și se uită la Vîrnav ca de la o mare depărtare.

— Când ne-a poruncit să plecăm, se lupta cu cinci arnăuți deodată. Oricât de viteaz și de priceput la sabie va fi fiind, nu cred că a reușit să-i taie pe toți. Mai degrabă l-au înghesuit într-un colț și l-au dezarmat. Sau poate chiar l-au omorât, dacă domnitorul Sturza n-o fi dat ordin să fim aduși toți vii, ca să ne judece în fața poporului.

— Pentru ce să ne judece? se înfurie și mai mult Alexandru Rosetti, aplecându-se deasupra mesei. Pentru că am răspuns solicitării sale de a întocmi petiția-proclamațiune, în termenii dictați chiar de augusta și diplomaticeasca sa persoană? Pentru că ne-am abținut să nu adăugăm celor 35 de puncte nimic din ceea ce ar fi trebuit, de fapt, să cerem pentru civilizarea acestui popor obidit de jugul turcesc și rusesc timp de atâtea secole? Pentru că nu am dat de știre trupelor ruse încartiruite pe firul Prutului, la ce mișelie s-a dedat el ca să păstreze tronul? Pentru asta? Atunci, mai degrabă, domnitorul acesta pe care nici țăranii și nici boierii nu-l mai vor, ar trebui judecat și trimis acolo unde istoria i-a trimis pe toți conducătorii ei nevolnici! Pune-mi un coniac, Scarlate, că simt că fac palpitații! Și tu, popo, ce te holbezi așa? Poate simți nevoia să iei și tu unul? Pune două, Scarlate, nu te zgârci, că o să ți le plătească Sturza, din confiscările

de moșii pe care o să le facă după ce ne arestuiesc pe toți.

Scarlat Vîrnav se ridică, ascultător, merse până la scrinul de sub fereastră și deschise o ușă mică, pătrată. Scoase de acolo un clondir plin cu un lichid de culoarea castanelor tomnatice și patru pahare de cristal, pe care le așeză pe rând în fața fiecăruia.

— Dacă n-aș ști că ne servește Scarlat, aș zice că asta e băutura dinainte de scurtarea de cap, mormăi Alecsandri, apoi luă paharul, îl duse la gură și îi sorbi conținutul dintr-o înghițitură.

— Nici n-ai avut răbdare să ciocnim, coane, îi spuse cu reproș Rosetti, în timp ce clătina coniacul, făcându-l să valseze pe pereții de sticlă.

— Pentru ce să ciocnim? se strâmbă cel interpelat. Pentru moartea lui Alecu? Pentru viitoarea noastră capturare și judecare? Pentru triumful vulpoiului acela șiret de Mihail Sturza, care se și vede reconfirmat ca domn, ca să zdrobească definitiv idealurile revoluției gândite de noi la Paris? Mai bine lipsă.

— Ehei, coane, chiar că gândești ca un poet. Rosetti sorbi puțin din pahar. Nicio bătălie nu-i pierdută câtă vreme există o dreptate acolo sus, în ceruri. Nu-i așa, taică părinte?

Luat prin surprindere, Sisoe tuși, neștiind ce să răspundă. Nu fusese deloc atent la desfășurarea discuției și aproape că habar n-avea despre ce se făcuse vorbire

până atunci. Ochii săi erau ațintiți asupra licorii din pahar, în vreme ce se întreba cum ar fi fost mai nimerit să o bea: dintr-o răsuflare, precum Alecsandri, sau puțin câte puțin, ca Rosetti? Înțelesese el încă dintru început că trebuia să fie ceva asemănător cu agheazma aia numită țuică de prună, doar că nițel mai rafinată și mai puternică, pe gustul unor cunoscători ca boierii de față. Sau pentru cel al unor arhangheli, acolo sus, cum spunea boierul din fața sa.

Într-un târziu, oftă și puse paharul pe masă fără să se fi atins de conținutul său.

— Dreptatea din ceruri nu este la fel cu cea de pe pământ. Pentru că în cer ești judecat cu măsura eternității, iar pe pământ cu cea a sufletului pieritor.

— Bun răspuns, se hlizi Alecsandri. Eram sigur că există o dublă măsură în judecata Celui de Sus – una pentru pământeni și alta pentru locuitorii Raiului. Dar asta înseamnă, în același timp, că și cei din ceruri mai greșesc, altfel nu ar avea nevoie de judecată. Greșesc, sfinția-ta?

Afurisită minte omenească! Cum găsea ea nod în papură chiar și acolo unde până atunci cerul fusese perfect senin. Afurisită judecată nepărtinitoare, care îți cerea să spui adevărul, chiar și atunci când cel mai bun răspuns ar fi fost o minciună!

— Doar unul Dumnezeu este fără pată și fără prihană, declară el, uitându-se la coniac cu vădită părere

de rău. Toate celelalte ființe, atât cele din cer, cât și cele de pe pământ, sunt supuse greșelii și ispitei.

— Părințele, gândești ca un diplomat de carieră, râse și Rosetti. Cred că te-ai potrivi pe gândurile noastre adunate la un loc. Ce spui, te-ar atrage gândul să faci o călătorie nu foarte lungă, dar cam primejdioasă?

— Cumva în Țara Românească?! exclamară simultan Alecsandri și Vîrnav, privindu-l surprinși pe camaradul lor.

— Ei, da, când mi-ați spus că Alecu a avut o idee, eram aproape sigur că la asta s-a gândit. Nu trebuie decât să meditați puțin și o să vedeți că am dreptate.

— Eu credeam că miezul luptei noastre politice o să se ducă la Iași, clătină din cap Vasile Alecsandri, apoi se întinse, luă clondirul și își umplu din nou paharul. Că pe Mihail Sturza vrem să-l facem să abdice, ca să putem instaura republica. Prima republică din acest colț de Europă.

— Gândiți-vă bine și o să vedeți că am dreptate, insistă bărbatul cu barbă neagră și deasă. E limpede că nu degeaba ne-a propus Sturza inițierea unei astfel de proclamații. Voia să îi adune în jurul ei pe toți cei care veniseră de la Paris, de la Berlin și de la Viena cu idei liberale. Apoi să îi aresteze pe toți odată și să îi acuze de conceperea petițiunii și de instigare la revoluție. Doi iepuri dintr-o lovitură: toți liber-cugetătorii trimiși în exil și o revoluție înăbușită înainte de a în-

cepe. Nu revolte în stradă, nu sânge vărsat. Nici turcul și nici muscalul nu ar fi avut motive să intervină în Moldova, iar situația domniei sale ar fi fost stabilizată pentru mai mulți ani. Așa, însă...

— Așa, însă... repetă Scarlat, cu ochii țintă la Sisoe.

— Trebuie să recunoaștem că mare parte din planul său a funcționat. Dacă n-ar fi fost eroismul lui Alecu şi hotărârea de a scăpa cu orice preț a conului Alecsandri, acum am fi fost arestuiți cu toți și duși cu cătușele la mâini în fața Divanului. Am scăpat, adevărat, dar nu pentru multă vreme, presupun. Cred că la ora asta domnitorul a semnat deja ordinele pentru exilare, chiar dacă judecata nici nu a început. Așa că ori fugim din țară, ori ne lăsăm arestați, judecați și trimiși la ocnă. Mare lucru pentru revoluția la care am visat nu o să mai putem face. Doar dacă nu ascultăm de gândul de dincolo de mormânt al lui Alecu. Acela de a trimite petiția-proclamațiune fraților de la București, pentru ca să se inspire din ea și să pornească fie și cu un ceas mai devreme focul eliberator al poporului. Apoi, cine știe, dacă lucrurile merg bine acolo, poate că soarta se va răsuci favorabil și pentru noi, cei de aici. Până atunci, va trebui să ne ascundem și să ne rugăm ca solul nostru să ajungă să predea materialul cu bine.

— Solul nostru... adică el? întrebă Scarlat Vîrnav, răsucindu-se către Sisoe. Să-i dăm lui petițiunea și să-l trimitem ca mesager?

— El, da, confirmă celălalt, arătând cu paharul spre cel incriminat. Dar nu să-i dăm petițiunea, ar fi prea periculos, dacă ar fi prins de vreo poteră sau numai dacă ar găsi-o asupra sa, din întâmplare. Rosetti își ciocăni fruntea cu degetul arătător. Îl punem s-o învețe pe de rost, așa cum făceau în antichitate mesagerii cetăților. În felul acesta, nimeni nu va bănui ce hram poartă. Va fi doar un călugăr zdrențăros care cerșește pe unde apucă pentru mănăstirea lui.

Vasile Alecsandri se răsuci și se uită la Sisoe cu o privire pătrunzătoare. Apoi tuși, dregându-și glasul.

— Ai idee dacă măcar știe să citească? Și dacă are memorie bună? Nu uitați, fraților, că e vorba despre 12 pagini de scris mărunt. Eu, unul, să mă aflu în locul lui, nu m-aș angaja la o asemenea cutezanță.

— Dumneata, coane Alecsandri?! păru că se miră Rosetti. Păi, bine, dar ți s-a dus buhul că știi toate versurile pe care le-ai scris cândva. Și trebuie că ai scris câteva mii bune.

— Cam vreo 18000, până acum, zâmbi subțire cel interpelat, mângâindu-și mustața cu dosul degetelor. Dar nu asta e problema. Acelea sunt versuri, sunt scurte și au rimă. Sunt făcute tocmai pentru a fi memorate ușor. Aici e vorba de proză.

— Asta să fie problema? interveni Scarlat, cu o luminiță sticlindu-i în ochi. Tocmai, că avem aici pe cel mai mare versificator al Moldovei, caz în care nu înțeleg de ce ne tot văietăm pe tema asta.

— Adică vrei să spui că...

— Exact, coane Alecsandri, exact asta voiesc să spun. Dacă te apuci în dimineața asta, până în faptul serii vom avea proclamațiunea pusă în rime, iar omul ăsta se va apuca să o învețe. Iar dacă nu știe să citească, ce alt cititor mai bun decât domnia-ta ar fi putut să aibă norocul să găsească, ca să-l învețe tot textul?

Cei trei boieri se priviră lung, ca și cum ar fi căutat să vadă dacă nu cumva vreunul din ei spusese o glumă, iar ceilalți nu se prinseseră și o luaseră în serios. Parcă era grupul lor de sfințișori, adunați în poiană, la un țintar, sub supravegherea fermă a lui Habacuc, remarcă Sisoe. Cum ziseseră – că nu știa să citească? Dar el buchisea slovele cu multe veacuri mai înainte ca domnii aceștia să fi apărut pe lume, iar în privința memoriei sale nu deslușea nicio problemă. Era de ajuns să facă o minune mică și gata, nu avea să mai uite niciodată ceea ce urma să citească.

— Dar pe el, observă Scarlat Vîrnav, arătând cu bărbia către împricinat, pe el nu l-a întrebat nimeni dacă dorește să ne ajute. De ce ar face-o, la urma-urmei? Și ce-am putea să-i oferim suficient de interesant și de atrăgător ca să facă asta?

— Vrea să ajungă la Piatră, ca să discute cu părintele protopop, răspunse Alecsandri, foindu-se în scaun. Ce spuneai, părinte, că vreai de la sfinția-sa pravoslavnică?

Sisoe își linse buzele. Ar fi luat paharul de coniac în mână, dar prea i se părea că se uitau ciudat la el dreptcredincioșii ăștia, așa că nu îndrăzni să ducă gestul până la capăt.

— Am auzit că numai el are dreptul să mă treacă în calendar, ca pe un sfânt făcător de minuni ce sunt, răspunse în cele din urmă.

— Vrea să devină sfânt, zâmbi cu maliție Rosetti. Asta nu e chiar un lucru greu de realizat în Țara Moldovei.

— Sunt un sfânt, îl corectă Sisoe. Doar că nu am ajuns cunoscut prea bine printre pământeni. Domnul m-a trimis să îi conving pe aceștia că merit un loc în calendar, pentru a avea dreptul să păstoresc dreptcredincioși pe Cea Lume.

— Aha, făcu Rosetti. Luă o gură de coniac, apoi așeză paharul pe tăblia mesei. Păi, sfinția-ta, în acest caz, ai nimerit cum nu se putea mai bine. Ca să-ți câștigi dreptul la un loc în calendar, e de ajuns să ne ajuți pe noi cu misia pe care o avem în această țară, și apoi părintele protopop va face demersurile necesare. Îți jur pe Sfintele Moaște că mă voi ocupa personal de această daravelă, imediat ce primesc de veste că ai dus proclamațiunea unde trebuie să ajungă. Cu atât mai mult cu cât protopopul este unul dintre conjurați. Ajută-ne și te vom ajuta. Ce zici?

— Zic că Domnul-Dumnezeu v-a trimis în calea mea, se arătă de acord Sisoe, apoi își făcu curaj, luă paharul

și îl dădu peste cap, asemenea lui Alecsandri. Tuși de câteva ori, după care își șterse gura cu mâneca. Să facem precum ați hotărât, boieri dumneavoastră. Și să fie binecuvântați toți cei care se împărtășesc la această masă!

Scarlat Vîrnav ciocăni cu degetul în tăblia mesei.

— Hei-hei, mă ajută și pe mine cineva să înțeleg?

— Ce nu pricepi, prietene?

— Bun. Va să zică, avem mesajul... Scarlat îndoi un deget. Avem mesagerul. Îl îndoi și pe al doilea. Dar cui ar trebui să-l predea și, mai ales, unde? Că dacă-l trimitem până la București, s-ar putea să treacă și Sfintele Paște de anul viitor până ce sfinția-sa să reușească să ajungă. Țineți cont că va trebui să meargă pe jos, neştiind să călărească. Și apoi, cine a mai văzut călugăr călare? L-ar lua imediat la ochi poterile, măcar ca să afle de unde a luat calul.

Alexandru Rosetti își trecu degetele prin barba aproape căruntă, după care aplaudă încet de tot, în mod ironic.

— Bune întrebări, frate Scarlat. Dar toate au răspunsuri, care, culmea, se potriveesc și cu dorințele mesagerului. La Bucureşti, da, acolo trebuie să ajungă în final solicitările noastre, pentru că frații de acolo sunt și ei foarte aproape să pornească mașinațiunea revoluției. Dar eu mă gândeam să-l trimitem pe părințelul nostru numai până la Piatră, însoțit de un țigan de la

curte. Acolo unde voia și domnia-sa să ajungă, de fapt. La Piatră, unde locuiește slugerul Epureanu, care abia așteaptă să se facă de folos mișcării noastre. Epureanu îl va primi în casa sa, îl va cerceta și va nota versurile pe care le va pune în memoria sa acest... cum spuneai că te cheamă, taicule?

— Si... Sisoe, răspunse bâlbâindu-se acesta.

— Acest Sisoe. Dacă fratele Alecsandri le va pune în versuri sub forma unei epopei, atunci Epureanu va putea să spună la vamă că merge în Țara Românească să publice un volumaș cu versuri. Nimeni nu o să vadă nimic rău în asta, cu atât mai mult cu cât funcționarii de acolo de abia dacă știu să citească.

— Bine gândit, spuse cu admirație Alecsandri. În acest caz, să purcedem la treabă. Arătă cu mâna către ușa din fața sa. Frate Scarlat, găsim o odaie încălzită unde să mă pot apuca de treabă?

— Conacul acesta are 16 încăperi, frate. Iar 12 dintre ele îți stau oricând la dispoziție. Îți recomand biblioteca, unde vei găsi același coniac bun, trabuce câte dorești și o gustărică pe măsura poftei de mâncare pe care o vei fi având la această oră matinală. Cu dumnealui, mesagerul, ce să fac?

— Dă-l pe mâna muierilor să-l bage în putina cu apă fiartă și să-l frece pe spate cu bureții până nu i-o mai rămâne nicio bucățică de piele neatinsă. Și bagă de seamă, Scarlate, că-i cam plac femeile, trimite-i din

alea care nu se sfiesc dacă le-o ciupi oleacă de locurile care se cheamă că sunt cam cu rușine pentru ele.

Până la vremea prânzului, Sisoe trecu prin toate chinurile iadului. Fu dezbrăcat de hainele cele vechi primite la moară și vârât aproape cu forța într-o putină, aproape cât el de înaltă, după care două muieri voinice începură să-l frece cu un calup de săpun și cu șomoldoace de paie, până ce scoaseră de pe el două rânduri de râp, lăsându-i pielea aproape albă să se usuce în căldura soarelui. În sfârșit, când primi o rasă de șiac abia purtată, se simțea atât de obosit de parcă ar fi tras la sapă o întreagă zi de vară.

De unde știa el cât de obosit trebuie să fie un om după o zi de sapă? se întrebă, în timp ce stătea întins pe prispa coșarului din curtea din spate a conacului. Oare, cumva, își aducea aminte de lucruri pe care le va fi trăit în prima viață pe pământ? Dar una ca asta numai unul Dumnezeu ar fi putut să o știe, așa că se mulțumi doar să moțăiască în razele călduțe, ascultând ca prin vis ciripitul păsărelelor, cutcurigitul cocoșilor, măcăitul rațelor, strigătele rândașilor și mugetul unei vaci care-și simțea ugerul prea plin și chema pe cineva să o mulgă.

Într-un târziu, simți o mână care-l zguduia de umăr și deschise ochii.

— Taică, boierul a dat poruncă să te duci la masă, în cuhnie. Băietanul cu suman înflorat se uita la el ca

la altă arătare. Şi apoi să treci pe la grajd și să-ți alegi un măgar pentru drum.

— Un măgar?! se miră Sisoe, fără să vrea.

— Un măgar, da, răspunse flăcăul. Nu pe el călăresc sfinții părinți când merg în pelerinaj?

Ei, da, uitase aproape cu desăvârșire de îndreptarea pe care o dădea Scriptura dreptcredincioșilor, când le povestea despre intrarea lui Iisus în Ierusalim, pe spinarea acestui animal simpatic, dar încăpățânat. Se vede treaba că atât cât îi va fi fost dat să mai rămână pe pământ, era nevoie să recitească bucoavnele alea cu înflorituri din Cărțile Sfinte. Pentru că, spre rușinea lui, constata că începea să le facă uitate.

Așa că îi dădu ascultare flăcăului și îl însoți la cuhnie, unde mâncă varză cu ciolan și afumătură, înghiți pe nemestecate două plăcinte cu mere și bău un urcior întreg de vin de buturugă, negru la culoare ca păcatul, dar bun la gust ca mierea de brad. În vreme ce se scobea printre dinți cu o așchie de lemn, se gândea că începuse să se obișnuiască pe de-a-ntregul cu felul de a fi al celor locuitori sub cer și că atunci când va trebui să urce înapoi în Grădină o să le simtă lipsa.

Apoi luă traista cu de-ale gurii pentru drum și se ținu pe urmele băiatului, la grajduri, unde erau legate mai multe dobitoace la o iesle lungă, îndesată cu fân.

— Avem trei măgari acasă la vremea asta, îi spuse celălalt. Pe Cealmaș, pe Goicea și pe Corbea. Pe care-l vrei?

— Pe cel mai blând dintre ei, răspunse repede. Nu prea știu să mă țin pe spinarea lor.

— Atunci cel mai bun pentru sfinția-ta trebuie să fie Cealmaș. Ăsta nu azvârle cu copita, nu mușcă și, mai ales, nu își azvârle călărețul de pe spate. Dar vezi că are și el o bubă. Când i se năzare, se proptește cu picioarele din față în praful drumului și nu mai vrea să pornească nici mort mai departe.

— Și atunci?

— Atunci se cheamă că se coboară sfinția-ta de pe samar, îl iei de dârlogi și pornești mai departe pe jos, până ce-și uită de supărare boierul Cealmaș. Să-l dezleg?

— Dezleagă-l, dacă altfel nu se poate, răspunse sfântul.

Băietanul intră în grajd și, după câteva clipe se întoarse cu un măgar cenușiu cu pete albe, înalt la greabăn și cam slăbănog, care-l împungea cu botul de la spate, plin de nerăbdare.

— Ho, boală, că o să te saturi de drum, îl lovi el cu dârlogii peste frunte. N-a mai ieșit de o săptămână și îi vine a alerga, îi explică el, dându-i hățurile. Ieși tălică pe la poarta aia din dreapta grajdului, că acolo te aşteaptă țiganul care o să te însoțească. Și, taică... să nu cumva să-l bați pe Cealmaș, că nu mai pleacă din loc câtu-i hăul. Îl tragi doar uşor de dârlogi și aștepți să-i treacă pandaliile. Hai, drum bun și cale bătută. După ce ajungi la Piatră, vine țiganul înapoi cu el.

Se răsuci pe călcâie și plecă fluierând către conac, cu claia de păr blond mișcându-se când într-o parte, când în alta, după cum punea picioarele. Sisoe se smulse din amorțeală, trase de funie și porni încetinel spre poartă, cu măgarul după el. Măcar nu avea să mai bată atâta amar de drum pe jos, își spuse, în timp ce-și ștergea sudoarea de pe frunte. Rasa neagră se încinsese și el se simțea plin de apă. Dar aerul îl lua pe dedesubt și, cel puțin cât timp mergea, era ceva mai răcoare.

La poartă îl aștepta un țigan negru tăciune, cu mustață și ochi albaștri ca cerul.

— Gata, preasfinte, putem să purcedem?

— Eu sunt gata, fiule, dar boierii mi-au spus că trebuie să învăț niște versuri pe dinafară, înainte să părăsesc conacul.

— Lasă, părințele, că le-oi învăța dumneata și pe drum, zise țiganul și îi făcu semn din ochi. Bunăvoință să ai, că de celelalte mă ocup eu. Dă frâul încoace și urcă pe dobitoc.

Sisoe se uită la el cu îndoială, dar i-l întinse, în cele din urmă.

— Dacă tot zici că știi versurile alea, de ce nu te-au trimis boierii pe tine la Piatră?

— Cine-a mai văzut țigan rob să meargă de capul lui pe drumuri, frumosule? Imediat îl atârnă poterele în ștreang, pentru că a fugit de pe moșie.

— Dar poezeaua aia... când vei fi avut timp s-o înveți, că nici nu trecu bine de prânz și eu credeam că de-abia spre seară o să fie gata?

— Păi n-am terminat-o de scris, că a venit veste cum că arnăuții domnești se apropie de Vălineasa. Iar de acolo până aici e cale doar de vreo patru ceasuri. Așa încât mai scriu pe drum, ți-o mai citesc, iar sfinția-ta o învață.

— Tu o scrii?! se miră Sisoe, uitând să încalece. De când știu robii să scrie și să citească?

Țiganul se apropie de el, cu ochii sclipind de încântare.

— Păi n-ai văzut sus, în salon, că amicul Scarlat e un geniu? Numai lui putea să-i dea prin minte să transforme proza în versuri. Și tot lui să mă preschimbe pe mine într-un țigan, ca să te însoțesc și să te dăscălesc pe drum.

— Coane Alecsandri? se bâlbâi sfântul, trăgându-se un pas în spate. Dar cum se poate să...

— Să mă transform așa? Alecsandri râse și dinții albi îi sticliră în lumina soarelui. Cu chimoroz. Uite, mi-am luat o pungă plină, în caz că se șterge cel cu care m-am boit. Și trebuie să recunosc că îmi place la nebunie să joc teatru. Mai ales din cel bulevardier, în care dialogurile sunt mai mult o improvizație. Așa că vom porni către Piatră, improvizând. Și, pentru că dumneata ești un om sfânt, precis că Domnul va fi cu noi.

Sisoe nu părea la fel de convins de acest adevăr, dar nu se grăbi să-l contrazică. Cine era el ca să se pună contra unui boier? Sfinții nu aveau puteri speciale decât în Rai și nici acolo depline. Cei fără comănac, ca el, trebuia să se mulțumească doar cu puține privilegii, că doar de-asta venise aici, să-și câștige un loc în calendar. Iar ca să facă asta era musai să se pună bine cu oamenii, nu să-i contrazică.

Ieșiră pe poartă, trăgând măgarul de funie. Țiganul o închise în urmă și ținu animalul de cap până ce Sisoe se urcă pe samar, apoi o porniră încet la vale, către linia verde a codrului care se zărea în depărtare. Se opreau din loc în loc și bărbatul negricios scotea din buzunarul samarului o călimară cu cerneală și câteva foi gălbui, acoperite cu un scris mărunt. Citea ceva de pe una dintre foile lungi, își trecea pana prin părul rărit de pe frunte, o înmuia în cerneală și începea să scrie, cu litere rotunde, frumoase, care păreau mai degrabă mici picturi chinezești decât versuri cu rimă, dintre cele de care-i recitase pe când se găseau la moara lui Alecu Romalo. Oare boierul acela chiar murise? Și dacă da, sufletului său îi deschisese poarta raiului sfântul Petre sau îl lăsase să aștepte, alături de sutele de suflete care adăstau dincolo de ușorul ei, până când le va fi venit vremea să fie judecate?

În cele din urmă, când câmpia prinse să vălurească domol sub ultimele raze ale soarelui de vară, se opriră

pe malul unui pârâu care curgea domol la vale, ducând cu el fire de mătasea broaștei și corăbioare minuscule de lintiță. Vasile – așa îi ceruse boierul Alecsandri să-i spună, pentru ca rolul de vodevil să îi iasă perfect – legă măgarul de un tufiș, întinse la umbră două țoluri colorate, apoi scoase dintr-unul din samare o traistă cu mâncare, pe care o așeză alături și îl pofti la masă.

— Eu credeam că mergem până la căderea nopții, se miră Sisoe, așezându-se, în cele din urmă. Dacă arnăuții aceia au plecat după noi, or să ne găsească unadouă pe câmpurile astea, unde nu e nici țipenie de om.

— Ba n-or să găsească pe nimeni, clătină din cap celălalt. A uitat sfinția-ta că ei caută niște boieri conjurați, necum un țigan și un călugăr? Chiar dacă vor reuși să dea de urmele noastre, ceea ce n-aş prea crede, își vor vedea de drum mai departe și ne vor lăsa în pace. Nimeni nu vrea să se pună rău cu Dumnezeu, de ce crezi că te-am luat la drumul ăsta?

— Păi și poezeaua aia lungă pe care ar fi trebuit să o învăț pe de rost?

— A fost așa, ca să ai ce le spune arnăuților dacă ar fi pus mâna pe noi înainte să putem să ne îndepărtăm de Țintărești. Nici măcar Rosetti, cu imaginațiunea lui scânteietoare, nu ar fi putut să creadă că un călugăr neştiutor de carte ar fi putut să țină minte atâtea versuri, învățate în mare grabă. Și nici că vorbele lui ar fi

fost să fie luate în seamă de către conjurații la care era scris să ajungă. Așa că ce alt cărăuș mai bun ar fi putut să facă asta, decât tot un conjurat, anume acel conjurat care le va fi și scris? Așa cum spunea și domnia-sa, țin minte toate versurile pe care le-am scris vreodată. Fără să fie nevoie să mă chinuiesc să le învăț. Sfinției-tale câte versete crezi că ți-au intrat în minte până acum? Două-trei sute?

Sisoe îl asculta cu o uimire din ce în ce mai mare. Reieșea că oamenii aceștia, care păruseră foarte de treabă și foarte binevoitori, se jucaseră cu el un fel de țurcă mioritică. Una vorbiseră de față cu el, și alta conveniseră pe ascuns, atunci când el coborâse în curtea conacului. Trebuie că viața în rai era foarte lină, în comparație cu cea de pe pământ, unde uneltirile, șiretlicurile și loviturile pe la spate erau ceva obișnuit și la ordinea zilei. Dar, în același timp, era și foarte plicticoasă, își luă el seama, amintindu-și că singurele evenimente la care se întâmpla să ia parte uneori erau partidele de țintar ale fratelui Habacuc, cursele de melci organizate de sfântul Gligorie cel Înțelept și dansul curcubeelor, pus la cale după marile ploi ale verii, cu consimțământul sfântului Ilie, de către mucenicii Agapie, Orlando și Evghenie.

— Toate versetele din Noul Testament, Psalmii lui David, cele 29 de epistole și Apocalipsa. Nu le-am numărat niciodată ca să știu câte sunt.

Vasile fluieră admirativ, lăsă pana deoparte și aplaudă.

— Te cred pe cuvânt, nu e nevoie să-mi demonstrezi. Atunci, taică Sisoe, chiar că ești un fel de sfânt. Când te-am dat jos de pe aripa morii, nu bănuiam ce om învățat ești. Mă bucur că nu călătoresc în tovărăşia unuia care nu știe decât să buchisească cu greu, aplecat deasupra Scripturilor. Îți promit că o să mai purtăm conversațiuni cu privire la acest subiect. Acum, însă, pune mâna și mănâncă, atâta timp cât o să mai fie ceva lumină de la înserare, pentru că nu o să aprindem foc decât târziu, după miezul nopții, ca să nu le arătăm unde să caute celor care încă or mai fi fiind pe urmele noastre. Iar eu o să scriu mai departe proclamațiunea în versuri. Să ai poftă mare, preasfinte!

Se aplecă peste bucate, rupse pâinea în coltuce, tăie bucata de slană și pe cea de brânză, sparse o ceapă cu pumnul și așeză totul pe un șervet înflorat, scos de pe fundul samarului.

— Iacă, biata Ilinca s-a îngrijit să ne pună de toate. Sper că nu ești în post, sfinția-ta.

În post? Sisoe mustăci a râs. Nu mai ținuse post din viața pământeană anterioară, când slujise la mănăstire. Adevărat că mâncarea din Grădină era un fel de post continuu, dar parcă nu se compara cu cel ținut pe pământ, în care un coltuc de pâine neagră de secară și o stacană cu apă chioară trebuia să-ți țină burta plină mai multe săptămâni la rând.

Mda, se gândi el, întinzând mâna după slană, pesemne că ghiorăiturile nemulțumite ale burții se aud până în rai, iar Domnul pune un înger să le contabilizeze, ca să știe cât mai are de străbătut nevolnicul cela pe drumul spre cer. Nu mai era cazul în ceea ce-l privea, era deja sfânt, iar canoanele de pe pământ nu se mai aplicau și celor plecați deja la cer.

Lăsă o clipă bucata de șuncă în jos și medită mai adânc.

Dar celor reîntrupați? Uite că la trebușoara asta nu se gândise nicio clipă. Păi când să se gândească, dacă nu se mai întrupase niciodată mai înainte? Oare în clipa aceea era sfântul Sisoe cel Mic sau doar un om oarecare? Aveau reîntrupații vreun statut care trebuia respectat pe lumea aceasta? Dar în cealaltă? Oricât se strădui, nu-și aduse aminte nimic despre problema asta. Oare ea nu existase cu adevărat sau doar nu se lovise până atunci de ea? Uitase cumva Cel-Atoate-Făcătorul de ea și, pentru că El nu o amintise vreodată, nici ceilalți, mai apropiați sau mai îndepărtați de strălucirea Sa, nu îndrăzniseră să o facă, pentru ca să nu-l deranjeze din luminatele Sale cugetări?

Grea problemă, hotărî, în cele din urmă. Merita să mediteze la ea și, eventual, să o supună atenției amicilor săi din Grădină, la următoarea partidă de țintar. Până atunci, era mai bine să-și pună burta la cale, pentru că a doua zi îl aștepta un drum tare lung.

Îi aruncă o privire furișă lui Alecs... lui Vasile. Acesta înfuleca de zor, atent să nu risipească nicio firimitură. Din când în când, se oprea, sălta pana de alături, o înmuia în călimara de metal și se așternea la scris, pe bucata de hârtie răsucită de margini. Îi urmă exemplul și înghiți cu multă poftă din bucatele sărăcăcioase de drum, apoi trase un gât lung din ploscă. Vinul rece coborî ca un șarpe prin măruntaie, amintindu-i cât de muritor devenise. Oftă, scăpă un vânt și se așeză mai comod pe țolul aspru, de lână. Își aduse aminte că toată lumea credea despre el că este un călugăr, așa că își împreună palmele, bălmăjind o rugăciune de mulțumire pentru bucatele mesei și pentru sănătatea celor de față.

— N-ar fi trebuit să faci o rugăciune și înainte de masă? îl întrebă Vasile, cu un zâmbet batjocuritor pe buze. Toți creștinii îi aduc slavă lui Dumnezeu și îi mulțumesc că i-a ajutat să pună bucate pe masă.

Ia te uită, se gândi Sisoe, dă-i lui Aghiuță un deget și el îți ia mâna toată.

— De unde vin eu, Dumnezeu are alte treburi decât să stea cu urechea aplecată către cei care, una-două, îi înalță osanale. Eu sunt călugăr de pustnicie, nu de biserică. Gândul la El este tot timpul în mintea mea, nu doar înainte de mese.

Ce bine o răsucise din condei, aproape că îi venea să se strângă singur de mână și să se felicite cu voce

tare. Crezu că-l dăduse gata, dar ţiganul râse, se scobi cu o aşchie între dinţi şi clătină din cap. Pe faţa neagră ca a unui harap, mustaţa înspicată cu alb avea un aer ciudat.

— Dintotdeauna am fost de părere că popii au alte treburi mai bune de făcut decât să creadă cu adevărat. Iar tu, taică Sisoe, nu faci excepţie de la regulă.

Apoi se întoarse la scrisul său, lăsându-l fără grai.

Nu găsi altceva mai bun de făcut decât să se întindă pe ţol, alături de samar şi să privească la cer. Stelele răsăreau una câte una, străpungând cu lucirile lor tainice vălul din ce în ce mai gros al înserării. Sisoe îşi dădu seama, brusc, că nu ştia mai nimic despre ele. Pe vremea primei sale întrupări fusese mai mult interesat de cele pământeşti şi de schimnicie, iar când ajunsese în Grădină se găsise deasupra lor şi numai rareori îşi plecase privirile spre tălpi, ca să le zărească printre firele de iarbă, sticlind asemenea unor licurici. Cărţile Sfinte spuneau că ele fuseseră aprinse ca luminători mai mici de către Domnul Dumnezeu în ziua a patra, imediat după ce făcuse luminătorii cei mari, soarele şi luna.

Se strădui să-şi amintească mai bine versetele şi constată că îi venea tare greu. De vină să fi fost mâncarea prea grasă, neconformă cu stomacul unui sfânt adevărat, cum era el, sau vinul cel roşu, care îşi mai plimba coada încă prin maţele sale? Închise ochii şi

porunci tuturor gândurilor să se oprească. Și gândurile îl ascultară. De undeva, de dincolo de ele, cuvintele Scripturii prinseră a se arăta, unul câte unul, cu litere de foc pâlpâitoare:

„Dumnezeu a făcut cei doi mari luminători, şi anume: luminătorul cel mai mare ca să stăpânească ziua, şi luminătorul cel mai mic ca să stăpânească noaptea; a făcut şi stelele."

Aha, făcu nemulțumit în sinea lui. Va să zică, a făcut *și stelele*. Îi va fi rămas vreun rest de materie nefolosită şi, ca să nu o arunce, atunci a pocnit din degete și gata! – au apărut stelele. Oare oamenii ce gândeau despre treaba asta?

Deschise ochii și se uită către Vasile. Acesta scria de zor, aplecat deasupra hârtiilor, în lumina pâlpâitoare a flăcărilor.

— Coane... Vasile, tu ce crezi despre stele?

Vasile scutură pana, o șterse de iarbă și o așeză peste foi. Își împreună palmele și se uită la el cercetător.

— Ce-ți veni cu stelele, sfinția-ta?

— Mă gândeam că Dumnezeu a avut motivele Lui când le-a creat, pe care noi, oamenii, nu le putem descoperi, pentru că suntem prea mărunți în felul nostru de a fi. Dar le putem vedea. Și putem crede ce vrem despre ele. Tu ce zici despre asta?

Vasile fluieră încetișor, apoi se lăsă într-un cot, cu ochii spre cer.

— Vrei să știi ce zic eu despre stele... Ești sigur de asta?

Sisoe dădu solemn din cap.

— Ei bine, atunci, iată un strop de înțelepciune populară:

„Așa-i soarta! Așa-n lume
Tot ce poartă-un dulce nume,
Tot ce-i falnic și frumos
Curând trece, curând moare,
Ca un cântec, ca o floare,
Ca un fulger luminos!
Steaua vine, steaua piere!
Astfel dulcea-mi mângâiere
A pierit de pe pământ;
A pierit, s-a dus cu tine
În locașul de lumine..."[3]

— Adică vrei să spui că...

— Că stelele sunt pieritoare, ca și oamenii. Ca și sentimentele lor. Doar că au doar o viață mai lungă. Toate cele sunt însă sortite pierii și stingerii. Oamenii cred că după moarte sufletul se duce la judecată și apoi ajunge în rai sau în iad. Numai că astea cred eu că sunt numai vorbe frumoase, pentru că ce e mort, mort rămâne. Când stelele pier, crezi dumneata, pă-

3) Versuri din poemul „Adio", de poetul Vasile Alecsandri. (n.a.)

rinţele, să spiritul lor e luat de Domnul ca să fie judecat cât au făcut bine şi cât rău din lunga viaţă ce li s-a dat? Astea sunt basme pentru adormit copiii, necum lucruri adevărate care să rămână în picioare la judecata dreptei raţiuni. Aşa ne învaţă Voltaire, părintele inteligenţei europeneşti. Aşa trebuie să fie deci şi nimic altceva.

Sisoe căscă gura să răspundă, dar constată că rămăsese fără grai. Asta nu mai era hulă, ci erezie de-a dreptul. În vremurile de demult, pe când bântuise pe pământ ca om, un lucru ca acesta se pedepsea cu arderea pe rug, pentru ca spiritul murdar care zămislise aşa ceva să se purifice prin sărutul focului. Dar oare chiar aşa să se fi întâmplat? Strânse ochii preţ de o clipă, străduindu-se să-şi aducă aminte câţi astfel de dreptcredincioşi văzuse plimbându-se prin rai, dar nu-i veni în minte nici măcar unul singur.

— Desigur, pe voi, clericii, Scripturile vă învaţă altceva. Dar ai văzut sfinţia-ta măcar vreun singur mort care să se întoarcă de dincolo şi să ne confirme că există raiul şi iadul, Scaraoschi şi Dumnezeu, sfântul Petre şi arhanghelul Mihai? Spune măcar unul!

Sisoe îşi linse buzele. Sufletul îi tremura ca o frunză în vântul rece al toamnei. Cum să-i strige, fără ca boierul din faţa sa, chiar şi îmbrăcat în haine ţigăneşti, să nu-l creadă nebun, că el însuşi era unul dintre cei a căror existenţă o nega? Că el în persoană era unul din-

tre sfinți, că stătuse de multe ori de vorbă și cu sfântul Petre și cu arhanghelul Mihai, că Grădina Raiului se întindea pe toată lungimea celui de-al nouălea Cer (degeaba se spunea pe pământ că poți fi atât de fericit, încât te simțeai în al nouălea cer?), că sufletele dreptcredincioase ajung cu adevărat aici, iar cele deja spurcate de atingerea răului își petrec eternitatea în iadul lui Satan? Mai mult decât atât, avea el permisiunea Celui de Sus de a aduce astfel de vești pe pământ, stricând astfel ordinea naturală a lucrurilor și aducând prejudicii greu de socotit pentru planurile lui Dumnezeu?

— N-am văzut, fiule, răspunse cu greu, înșirând cuvintele ca pe un fir de ață, unul după celălalt. Dar după ce o să mori, ai să urci la Cer și acolo o să vezi tot ceea ce acum nu-ți vine a crede. Și, dacă va fi să ne mai întâlnim și pe Cea Lume, am să îți reamintesc de discuția noastră de acum.

— Fleacuri, preasfinte, fleacuri! râse acru Vasile. Hai să zicem că nimeni nu se mai poate întoarce de dincolo pentru că există o lege a naturii care nu permite acest lucru. Diderot părea să fie convins de asta, în „Cugetări filozofice". Dar pe Dumnezeu de ce nu l-a mai văzut nimeni de la Adam și Eva încoace? Cumva, o fi murit și El între timp?

Sisoe simți cum îl apucă gheara îndoielii de baierele sufletului. Adevărat că îl văzuse cu ochii lui pe

Codea, vărul bun al lui Sarsailă. Că se luptase cu Avestița, mâna lui dreaptă, ba chiar se trântise de vreo două ori și cu vărul acestuia, Mefistofel, atunci când Legiunea încercase să se strecoare prin Poarta Avena în Grădină, în apropiere de începuturile curgerii Eufratului. Dar pe Dumnezeu însuși nu se putea lăuda că Îl văzuse. Chiar dacă lăsase să se răspândească prin rai vestea că se înfățișase înaintea Lui și îi ceruse voie să coboare pe pământ. Nu mințise, doar că făcuse exact ce îi recomandase sfântul Nicolae, cel cu barbă și sprâncene albe, care aduce atâta bucurie la copii de Sărbători. El stătea de pază la poarta ce dădea în Eden, locul de care se fereau toți pentru că acolo se zvonea că veghează Sfântul Duh. „Fiule, i-a spus, nimeni nu poate să vadă fața Domnului fără să mai moară o dată. Dar din moartea asta nu există deșteptare. Ți se pierde sufletul și dispari definitiv. Sfatul meu este să nu intri. Dacă vrei, poți s-o faci, eu doar păzesc intrarea, nu opresc pe nimeni. Poți însă să te întorci în Grădină și să le spui celorlalți că Domnul Savaoth ți-a dat voie să cobori pe pământ. Dacă tu crezi cu adevărat în puterea Lui, poți să cobori fără nicio aprobare."

Asta să însemne neapărat că Diavolul Lucifer, Antihristul, exista, iar Domnul Dumnezeu nu, doar pentru că el nu-L văzuse și niciunul dintre sfinții pe care-i cunoștea nu Îl văzuseră? Sau doar că El părăsise Grădina și plecase spre alte Ceruri, lăsându-i singuri?

Poate că, de fapt, celelalte opt Ceruri nu se întindeau unul deasupra celuilalt, asemenea foilor de salată, ci se găseau, pur și simplu, în altă parte, iar Dumnezeu plecase spre unul din ele, ca să se joace și pe acolo puțin de-a Creatorul atotputernic?

— Vocea rațiunii și cu vocea sufletului se întâlnesc întotdeauna la mijloc. Asta trebuie că a spus-o sfântul cuvios Andronic, pe vremea când romanii mai tăiau încă frunză la câini pe meleagurile astea. Sisoe se opri și respiră adânc, apoi reluă: Dacă nu o să te superi, domnia-ta, coane Alec... Vasile, apoi socotesc că trebu-rile astea sunt prea complicate ca să le rezolvăm noi acum, rățoindu-ne unii la alții și luându-ne la bătaie. De altfel, vorba veche spune că acela care ridică sabia, de sabie va pieri. Nu sunt nebun să o ridic, mai cu seamă că am văzut cât de bine știi să o mânuiești. În sfârșit, nu am voie să uit că eu am pornit pe drumul acesta căutând alinare pentru suflet, nu hrană pentru trup. Așa că dacă trupul voiește să se bată cu mătăluță pentru o ambiție, atunci nu are decât s-o facă de unul singur. Eu mă trag de o parte și mă uit la el cum o să se dea de ceasul morții.

— Poți să faci una ca asta?! întrebă ros de curiozitate celălalt.

În întuneric părea mai înalt decât la lumina zilei. Și mai vârtos la trunchi. Un om făcut pentru sabie, așa cum mintea lui era făcută pentru rugăciune și meditație, aprecie Sisoe.

— Unii dintre noi pot, se învoi el.

— Am auzit că trupul rămâne întins pe jos, ca al unui mort, deși dacă apropii o oglindă de buzele lui poți vedea că încă respiră. Iar duhul se desprinde de el și pornește încotro îi e voia. Așa să fie?

— Cumva... cam așa, se arătă de acord celălalt. Dar n-avem voie s-o facem de prea multe ori, pentru că se slăbește legătura dintre trup și duh și vine o clipă în care ea dispare, iar duhul nu-și mai găsește calea spre înapoi și rămâne suspendat între cer și pământ. Atunci spunem noi că bântuie. Acelea sunt fantomele și moroii, care nu au liniște și fac stricăciuni în astă lume.

Tăcură o vreme, privind unul la altul prin negreala nopții, spartă în cioburi diafane de acele stelelor. Apoi țiganul se trase mai aproape de el și îl atinse pe umăr.

— Ai vrea să faci o asemenea... metempsihoză pentru mine? Ca răsplată pentru acest efort, promit să dau o pungă cu 30 de galbeni mănăstirii tale. Nici măcar Denis Diderot, atunci când a descris termenul în Enciclopedia sa, nu văzuse mai înainte așa ceva. Dacă experimentul îți reușește, sfinția-ta, toate mințile strălucite ale Europei secolului al XIX-lea vor afla despre el și vor fi în extaz. Te încumeți?

— Aici nu e vorba despre curaj sau spaimă, omule. Ci despre credință. Dacă o ai, sigur că reușește.

— Poți să-mi demonstrezi, astfel, că o ai. Și, cine știe, poate că, văzând minunea, sufletul meu cel păcătos o

să se întoarcă și el la dreapta credință. Mai câștigi o oaie rătăcită pentru marea turmă a Domnului.

Sisoe întoarse capul într-o parte și se uită îndelung la Steaua ciobanului. Vântul prinsese a adia și aducea cu el mireasmă de cimbrișor și de salvie. Un huhurez țipa cu jale undeva, în depărtare. Trase aerul înmiresmat în piept, bucurându-se de viață. O noapte de început de toamnă cum nu mai trăise de multe secole.

— Am s-o fac, oftă după un timp. Dar nu pentru bani. Sunt lucruri care nu pot fi cumpărate, pentru că valoarea lor este prea mare.

— Ce vrei, atunci?

— Să-mi dai să citesc și eu poezelele pe care le scrii după proclamațiunea aceea. Când le vei termina.

— Socotește că dorința ți-e ca și îndeplinită.

— Atunci...

Sisoe își linse buzele crăpate. Cu siguranță niciunul dintre sfinții pe care-i cunoștea n-ar fi avut nimic împotriva dezvăluirii unei asemenea taine sfinte dinaintea ochilor unui muritor, dacă le-ar fi recitat la întoarcere versetele acestui boier spadasin, dându-le posibilitatea să tragă ei înșiși concluziile din petițiune. Oare raiul, raiul nu ar fi avut și el nevoie de o schimbare, așa cum țara unde ajunsese avea nevoie de una?

Își făcu o cruce mare, străduindu-se să nu se gândească la ideea de blasfemie. Dacă Dumnezeu nu ar fi dorit să se întâmple una ca asta, nu i l-ar fi scos în

cale pe Alec... pe Vasile, iar acesta nu i-ar fi propus afurisitul de târg. Iar dacă, într-adevăr, El plecase spre Ceruri mai îndepărtate, ca să construiască alte lumi, atunci sigur nu îi păsa așa de mult de aceasta, iar o mică transformare a societății raiului nu putea să aducă decât un plus de frumusețe și de interes pentru cei aduși să trăiască acolo pentru totdeauna.

— Atunci, privește! spuse cu hotărâre. Și, mai ales, nu face și nu spune nimic. Orice vorbă poate să strice magia stelelor.

Magia stelelor! O întorsese frumos din condei. Asemenea unui poet. Asemenea lui Alec... lui Vasile țiganul. Pentru o frântură de clipă, prin minte îi fulgerară numele celor trei magi de la răsărit: Gașpar, Melchior și Baltazar. Oare ce se va fi petrecut cu ei? Niciunul dintre cunoscuții săi nu-i văzuse vreodată. Și nici numele nu le fusese pomenit pe undeva. Adevărat că Grădina era mare, iar turmele de dreptcredincioși nenumărate, dar chiar să nu fi lăsat vreun semn al trecerii lor pe nicăieri? Măcar un nume scrijelit pe scoarța copacilor, așa cum mai făceau unii și alții pe pământ, de se izvodise zicala aia fără rost, cu „numele proștilor pe toate gardurile"?

Clătină din cap. Hotărât lucru, era un subiect pentru viitor. Se întinse pe spate, își încrucișă mâinile pe piept și închise pleoapele. Își adună gândurile la un loc, făcând din ele un ghem scânteietor, cu care se jucă

o vreme, aruncându-l într-o parte și alta, până când se hotărî și îl împinse drept în sus, către stele. Sufletul țâșni și el, imediat, luându-i urma. Era ca într-un joc de-a v-ați ascunselea, în care trebuia să se pitească și să se găsească de unul singur.

Când atinse falca celui mai de jos nor, se opri și privi înapoi. Văzu cu o mare limpezime jocul săltat al ultimelor flăcări, trupul său nemișcat, peste care cădeau umbrele acestora și pe Vasile holbându-se la el cu mâna la gură. Se uita, adevărat, dar poate că presupunea că decât face pe mortul, încercând să-l păcălească. Catalepsia trupului, acel *rigor mortis,* nu era ceva pe care mintea lui pământeană să o înțeleagă prea bine. Trebuia să-i dea un semn, după care avea să tragă o raită pe undeva, ca să vadă dacă spiritul în care se întrupase mai avea puterile de odinioară. Oare care ar fi fost cel mai potrivit semn?

Sub cotul lui, norul tuși supărat, scăpărând un fulger mic. Sisoe simți cum i se luminează mintea. Apucă între degetele de aer o bucată mare din scama neagră de abur, o frământă puțin, dându-i forma unui bulgăre de zăpadă, ținti și azvârli cu putere. În urma neașteptatului proiectil se înlănțuiră trei fulgere, unul după altul, iluminând răsăritul ca ziua. Bulgărele străbătu aerul, vâjâind, apoi se izbi de bărbatul ce se holba la trupul din fața sa, udându-l de sus până jos, într-o clipită. Apoi încrengătura de fulgere îl învălui în stră-

lucirea lor nefirescă, îl ridică de la pământ, prin aerul mirosind puternic a ozon, și îl trânti de iarba uscată, câțiva pași mai departe, lăsându-l aproape fără suflare.

Bun semn, își spuse Sisoe, strângând din buze. Un semn pe măsura unui sfânt. Dacă nici acum nu avea să creadă în lumea raiului, atunci chiar că era un prost. Iar în cazul acesta nici nu avea de ce să se străduiască prea mult să învețe păcătoșenia aceea de petițiune.

Pocni din degetele de abur și se trezi în fața unui zid prăbușit de cetate.

— Babiloane, Babiloane, ce se va fi ales din fala ta de altădată? murmură, ridicându-se deasupra zidurilor.

Cetatea se întindea cât vedeai cu ochii, numai ruine, praf și scaieți uscați. Ici și colo, câte un palmier fremăta însetat în bătaia vântului de miazănoapte. Fuioare de vânt ridicau frunze uscate pe străzile pline de moloz și trânteau șarpante părăginite, izbindu-le de pereți coșcoviți. Aici fusese o cazarmă militară, și-l amintea bine pe Nebucadnețar, comandantul ei, cu perciuni uriași și cu părul roșcat legat în coade groase sub turban; dincolo, peste drum de fântâna arteziană peste care se prăbușise un stâlp uriaș de granit, casa plăcerilor, condusă de Madularia, una dintre fostele concubine ale regelui Marduk, cel care construise vestitul turn Babel. Undeva, departe, lătra un șacal nevăzut, iar dinspre râul plin de nămol îi răspundea ihăitul unui măgar sălbatic.

Totul s-a stins, gândi într-un târziu și, spre surprinderea sa, nu resimți nici măcar umbra vreunei păreri de rău. Aici trăise și iubise, pe vremea când Dumnezeul iudeilor de-abia sosise din adâncurile cerului negru, dar acum totul părea că se găsea dincolo de o fereastră de sticlă pătată de muște. Aici alesese să-și schimbe credința și felul de viață și părăsise cetatea pentru a însoți un trib condus de profetul Daniel. Viața sa întreagă, de când ieșise prin poarta lui Iștar și până când închisese ochii, într-un sat din pustie, pe nume Zaraoth, fusese numai pribegie, bătăi cu membrii altor triburi, furtișaguri mărunte, și păcate trupești cu soațele prea tinere ale unor evrei prea bătrâni. Dar în Babilon nu se mai întorsese niciodată sub forma unui om, ci doar ca simplu călător de abur. Închise ochii de aer și, când îi redeschise pe cei de carne, se găsea încă întins pe pământ, cu boierul leșinat alături.

Îl plesni peste față până reuși să-l trezească. Alecsandri se ridică pe coate, clipind năuc din ochi.

— Fi-r-ar să fie! înjură el, surd, și scuipă alături apă amestecată cu țărână. Ți-am văzut sufletul-stea ridicându-se către tării și fixându-se dintre celelalte stele ale bolții. Apoi, când căscam gura mai dihai, m-am trezit din senin cu un potop de apă peste mine, n-am mai avut aer să respir și cred că am leșinat.

Se ridică în șezut și îl prinse de braț pe Sisoe.

— Măi, omule, tu ai făcut un act de metempsihoză! Sufletul tău chiar s-a ridicat la ceruri!

— Dar ce credeai? Că mă laud?

— Unii o fac. Doamne, sufletul tău s-a ridicat la ceruri! Și a revenit în trupul său. De acum încolo, jur să mă reîntorc la credința ortodoxă. Ți-ai câștigat dreptul la citirea petițiunii în versuri, așa să știi. Dar, până atunci, ce-ai zice să bem din vinul ăla afurisit, cu care e plină plosca? N-am mai făcut niciodată o beție în compania unui mag.

— Nu sunt mag, mormăi Sisoe, frecându-și palmele. Dar am putea să bem lichidul ăla parfumat, pe care voi îl numiți vin. Și tare m-aș bucur, dacă mi-ai mai spune câteva din poezelele tale, ca să treacă noaptea mai ușor.

Alecsandri se răsuci, pipăi după ploscă, o găsi, apoi o ridică în aer.

— E aproape plină. Va servi bine scopului propus. Doar dacă nu vrei să-l înmulțești tu. Ca pâinea și peștii din poveste.

— Ăla a fost alt mag, se împotrivi sfântul și întinse mâna încet după ploscă. Ce poezea ziceai că o să-mi spui?

Alecsandri râse și feri butelca.

— Asta ca să ai tu timp să bei mai mult? Cu mine nu o să-ți meargă, popo. Primul gustă cel căruia o să i se usuce gura de la prea multă recitare.

Trase un gât lung, apoi i-o întinse.

— Ascultă una bună, părințele. Una cu niște flăcăi tomnatici, așa ca noi:

În pădurea de la strungă, hei,
Sunt de cei cu pușca lungă, hei,
Care dau chiorâș la pungă, hei,
Sunt de cei ce-mpușcă-n lună,
Care noaptea-n frunze sună
Feciori de lele nebună.
Dă-te-n lături, măi creștine, măi,
Dacă vrei să treci cu bine, măi,
Să rămâi cu viață-n tine...[4]

Nu că ar fi rămas cu prea multă viață în el după terminarea vinului și alunecarea în brațele lui Morfeu, își spuse, mișcându-și limba încleiată prin gură. Deschisese ochii în urmă cu ceva timp, dar nu-i plăcuse ce văzuse, așa că îi închisese la loc și se străduise să revină în Grădină. Nu-i reușise. Fie că Grădina era prea departe de locul unde se găsea, fie că zgomotele pe care le auzea erau prea brutale ca să-i permită somnului să se întoarcă. Așa încât, după o vreme, fusese nevoit să încerce să se trezească de-a binelea.

4) Versuri din poemul „În pădurea de la strungă", de poetul Vasile Alecsandri. (n.a.)

Doi arnăuți, îmbrăcați în pantaloni de lână albă și în tunici negre, cu căciuli de miel îndesate pe cap, răscoleau, cu vârful săbiilor, locul unde se găseau. Un altul, cu pușca pe umăr, ținea caii de dârlogi și, printre ei, Sisoe își recunoscu măgarul. De cealaltă parte a vetrei, Vasile dormea legat fedeleș, cu fața acoperită de un sac. Sau nu dormea, își luă seama, poate că doar făcea pe mortul, așteptând un moment mai bun ca să încerce să se desfacă din legături.

Își lăsă capul la loc, amețit și cu stomacul la gură. Vinul fusese bun, prea bun chiar, dar și al naibii de mult. Iar când în rai singura băutură desfătătoare este ambrozia, atunci vinul de pe pământ trebuie că era cel mai puternic afrodisiac la care putea să mediteze un sfânt.

— Ia te uită, Arsene, popa pare că s-a trezit. Îl punem cu tălpile pe cărbuni?

Numitul Arsene, un zdrahon cât un urs, își tufli căciula pe frunte și se răsti la cel care pusese întrebarea:

— Ești nebun, Ouatule? Asta e treabă de călău și numai dacă dă vodă poruncă. Noi trebuie doar să-i prindem și să-i ducem la Iași. Ăsta de colea pare omul lui Dumnezeu. Ai mai auzit tu, până acum, ca oamenii domniei să-i schingiuiască pe popi? Ori ți s-a urât cu binele pe lumea asta și voiești ca Sân' Petru să-ți țină larg deschisă poarta către iad? Mai bine pune

mâna și suie țiganul pe cal, cu ăstălaltul ne-om descurca noi.

Ouatu se aplecă, luă plosca și o clătină la ureche.

— De-aia i-am prins așa ușor, stăpâne. Au băut tot ce era înăuntru. Niște nemernici, nu s-au gândit și la cei care veneau în urma lor. Ăsta ne-a fost norocul. Atunci să-l umflăm pe țigan și să-l legăm cu șapte noduri. Unul în dreptul gâtului, ca să nu râgâie după chef.

Se aplecă și îl luă de picioare pe Vasile.

— Pune mâna, Sdreleo, nu mai beli ochii, că nu e nimic de ciordit pe aici. Ăștia sunt oamenii mănăstirii, săraci lipiți.

Îl săltară de-a latul pe șaua calului și îl legară cu o funie groasă de-a curmezișul.

— E bine, Arsene?

Arsene nici nu se uită la ei. Se lăsă într-un genunchi și îl scutură de umăr pe Sisoe.

— Scoală-te, sfinția ta, că te spurcă cucul armenesc.

Și pentru că acesta nu era sigur dacă să deschidă sau nu ochii, îl zgudui din nou, cu mai multă putere, lovindu-l cu capul de pământ. Sisoe văzu o stea mare, verde, în colțul ochiului și se grăbi să întredeschidă pleoapele.

— Ei, bună dimineața, sfinția ta. Da' al dracului somn ați mai dormit, de nu ne-ați auzit venind. Bag seamă că ați făcut chef cu vin și cu lăutari. Muierile vă mai lipseau.

— Ba lăutari n-au fost, mormăi Sisoe, abia putând să împingă vorbele afară din gură cu limba. Cât despre muieri, prin pustietățile astea...

— Lasă muierile, popo, mai bine zii dacă poți să te ții pe spatele măgarului, că avem drum lung de bătut azi.

— Unde mergem? întrebă, fără curiozitate.

— La Piatră, unde aşteaptă aga să vă ia la întrebări pe amândoi, despre petițiune și despre revoluție. Arsene își polei mustața groasă cu dosul palmei. Sau poate că vrei să-mi spui mie tot ce știi și să nu vă mai ducem la Piatră, să vă puie călăul la cazne.

Sisoe se ridică încet. Își simțea genunchii tremurând, iar pământul părea că vălurește încet sub tălpi. Arnăutul îi întinse mâna și îl smuci cu putere în sus.

— Ce cazne?

— Din ălea la care îi supune Sarsailă pe necredincioșii ajunși în iadul lui, râse Ouatu, lovind cu mânerul sabiei în coastele țiganului. Degete rupte cu cleștele, așchii bătute sub unghii, cărbuni aprinși puși sub tălpi, picioare zdrobite cu maiul, ace înroșite puse pe ochi, coaste sfărâmate cu roata și multe lucruri frumoase de felul ăsta. Dacă chinuiala se face în piață, atunci o să fie prilej de distracție mare: bărbații o să bea vin și rachiu, iar femeile o să țipe de bucurie și o să mănânce plăcintă cu brânză, baclavale și sarairli.

— Dar poate că nu vrei să vezi ce o să pățească cioroiul ăsta afurisit, rânji Arsene, plesnindu-și palmele

cu putere. O să ne spui încotro a apucat boierul Alecsandri, iar noi o să ne vedem de cale și o să te lăsăm să pleci mai departe pe drumul tău.

— Dar eu nu...

Sisoe tăcu. Înțelese că arnăuții nu ghiciseră cine era țiganul. Poate că nu era prea târziu ca să-l salveze. Nu apucă să deschidă însă gura că unul dintre arnăuți descoperi foile acoperite cu versuri, sub unul dintre desagii așezați lângă vatră.

— Arsene, ia te uită aici, sunt niște hârtii scrise.

Arsene se grăbi să ajungă lângă el. Le ridică în soare și se uită la ele câteva clipe.

— Ce avem aici, sfinția ta? se răsti el, răsucindu-se și lovind foile cu palma.

— Versete sfinte, fiule, spuse încet Sisoe, simțind că roșește.

Mințea pentru a doua oară și aproape că începea să se obișnuiască cu asta. Nu că ar fi simțit vreo plăcere perversă, în privința asta. În rai nu exista minciună, pentru că pe Dumnezeu nu putea să îl mintă nimeni. Pe pământ, oamenii se mințeau între ei cu seninătate, deoarece adevărul – spuneau ei – îi aparține numai Celui de Sus.

— Le-am copiat la sfânta mănăstire, din pravilă, şi le duceam la Piatră, ca să le blagoslovească sfinția sa protopopul. Apoi o să le dau la vreun schit mai sărac, din munte, unde nu au Sfintele Scripturi tipărite cu teascul.

Arnăutul cel mare dădu cu degetul printre ele, făcând foile să foșnească.

— Așa să fie? Ia citește ce scrie aici!

Îi întinse o hârtie, uitându-se la el cu atenție. O luă, cu inima cât un purice, se trase un pas înapoi și își apropie fața de ea, prefăcându-se că o studiază.

— „Cu un telegar înhămat la carul lui Faraon te aseamăn eu, draga mea!

Frumoşi se văd obrajii tăi, aşezați între cercei şi gâtul tău împodobit cu şire de mărgăritare.

Făuri-vom pentru tine lănțişoare aurite, cu picături şi crestături de argint.

Cât regele a stat la masă, nardul meu a revărsat mireasmă.

Periniță de mirt este iubitul meu, care se ascunde între sânii mei.

Iubitul meu e ciorchinele de ienupăr, din Enghedi, de la vii cules."

Fornăia pe nas, așa cum știa că fac preoții în biserică, de parcă lui Dumnezeu i-ar fi plăcut o cântare din care nu înțelegea jumătate din cuvinte, cealaltă jumătate fiind înecată în fumul de tămâie și în clinchețitul clopoțeilor de la cădelniță.

— Ia te uită! exclamă Ouatu, trăgându-se mai aproape. Ai naibii popii ăștia! Chiar și când cântă de slavă Domnului tot la sâni de muiere se gândesc. Acum îmi dau seama cam ce fel de distracție ai făcut cu țiganul

ăsta nemernic, de n-a mai rămas niciun strop de vin în ploscă. Și acu'? se întoarse el spre Arsene. Ce facem cu foile astea? Le dăm foc?

— Tot nebun ai rămas, Ouatule! Dacă, într-adevăr, sunt cântări din pravilă, atunci se cheamă că sunt sfinte. Nu am chef să mă duc în iad după ce dau în primire.

— Și dacă nu sunt?

— Înseamnă că sunt altceva. Care poate să aibă legătură cu boierul căutat sau nu. Așa că, eu împreună cu Sdrelea, ne continuăm drumul înainte. Poate că l-o fi văzut cineva prin coclaurile astea. Oricum, nu poate fi prea departe, noi am călărit toată noaptea, iar el pesemne că s-a culcat și a pornit mai departe de-abia în zori. Iar tu...

Întinse hârtiile și arătă cu ele către sfânt.

— Le pui bine, îl iei pe sfinția sa de o aripă și plecați în mare grabă la Piatră. Nu vă opriți decât la Agie, unde aga o să arunce o privire peste ele. Dacă sunt așa cum spune el, i le dai înapoi și îl lași să meargă unde vrea. Dacă nu, să hotărască aga Goreanu mai departe. Să nu te pună Aghiuță să faci altfel, că îți pierzi capul. Ai priceput?

— Am priceput, mormăi nemulțumit Ouatu, luând hârtiile și vârându-le în sân. Și cu țiganul ce facem?

— Îl luăm cu noi. Poate că, dacă-l chinuim puțin la popasuri, aflăm mai repede ce ne interesează. Haide, Sdreleo, că urcă soarele în tărie și o să ne coacem ca naiba, în țoalele astea groase.

Cei doi se săltară în șei și porniră repede spre apus, pierzându-se într-un nor de praf. Arnăutul rămas aș-teptă câteva clipe, cu mâna streașină la ochi, apoi își vârî sabia în teacă și atârnă flinta de inelul harnașa-mentului șeii.

— Și acu' să-mi spui, sfinția ta, cum să facem, vorbi el, apropiindu-se de vatra rece.

— Ce să facem? întrebă Sisoe aiurit. Nu l-ai auzit pe celălalt? Mergem la Piatră, la Agie.

— Lasă asta. Ce scrie pe hârtiile alea?

— Din cele sfinte, fiule, din cele...

— Lasă-mă cu poveștile, taică, nu sunt dus prea des la biserică, așa că nu prea cred în ele. Mai bine spune ce v-a zis conu' Rosetti, înainte să vă dea drumul să plecați. Cui trebuia să duceți proclamațiunea?

Sisoe simți cum îi fuge pământul de sub picioare.

— De unde știi de proclamațiune?

— Sunt omul conului Scarlat. Am aflat că stăpânul meu a murit la moară, dar că boierul Alecsandri și popa cel pescuit din râu au scăpat. Nu e timp nici cât să batem tutunul în pipe, ținutul e plin de oamenii Agiei. Așa că spune repede unde e proclamațiunea.

Sisoe înghiți în sec.

— La tine în sân.

— Și boierul celălalt?

— Vasi... conu' Alecsandri? L-au luat ceilalți doi, legat fedeleș.

— Fi-r-ar să fie! El era țiganul? Părințele, o să te las singur, încalec și dau fuga la căuzași să le spună cele întâmplate. Poate că nu o să fie prea târziu să îi prindă din urmă pe Arsene și pe Sdrelea, înainte să-i facă vreun rău boierului.

— Stai, stai! strigă Sisoe cu disperare. Și eu ce mă fac? Cum ajung la Piatră?

Ouatu puse piciorul în scară și încălecă dintr-un salt.

— E cu primejdie să mergi acolo pe drumurile astea. Eu zic să te întorci la conu' Rosetti și să îi povestești și dumnealui ce mi-ai zis mie. Dacă situația se încurcă și mai tare, o să fie nevoie să fugă din țară. Să-l sfătuiești, din partea mea, să încerce să treacă munţii spre Valahia. Sau să meargă la unguri și apoi spre Italia. Hai, cu bine și grăbește-te cât poți.

Dădu pinteni și porni ca o vijelie către miazăzi. După câtva timp, când norul de praf iscat de copite se destrămă, Sisoe nu mai zări pe nimeni. Era singur-singurel în pustia câmpiei, doar cu soarele din ce în ce mai fierbinte deasupra capului. Își șterse picăturile de sudoare de pe tâmple, cu mâneca zdrențuită și îi aruncă o privire cercetătoare măgarului. Acesta stătea cu capul într-o parte și se uita la el.

Să se ducă tot înainte la Piatră? Să se întoarcă la conac? Grea hotărâre. Ce căuta el aici, în această revoluție cu care nu avea nici clin, nici mânecă? Venise

pe pământ cu scopul de a-şi găsi un loc în calendar, nu de a-i ajuta pe căuzaşi să-l alunge pe domnitor. Nici măcar nu avea habar ce anume se voia cu acea revoluţie.

Căzuse în mijlocul evenimentelor ca musca în strachina cu lapte, cum ar fi spus provocator fratele Pafnutie. Poate că lucrul cel mai bun era să iasă de acolo şi să-şi vadă de zborul lui de muscă liberă. Să-i lase în pace pe toţi, să-şi ducă singuri planurile şi visurile până la capăt, indiferent cât de bune sau de rele ar fi fost acestea.

Rămase aşa o vreme, cu ochii aţintiţi în depărtare, acolo unde munţii îndepărtaţi se vedeau asemenea unor norişori negri, pe cerul senin. O rază piezişă de soare scânteie în ochiul drept al măgarului, ca un semn venit din cerurile îndepărtate. Deodată, îşi scutură capul ca pentru a alunga o insectă supărătoare. În minte îi încolţise o idee şi aceasta se transforma încetişor într-un plan de acţiune. Cu sprâncenele îmbinate deasupra rădăcinii nasului, semn al unei hotărâri nestrămutate, îşi netezi uşor anteriul, scuturând firele uscate de iarbă de pe poale. Se duse până la măgar, desfăcu frâul şi îi trase o palmă puternică pe spinare. Animalul ihăi speriat şi o luă la fugă, uitându-se din când în când în urmă.

Sisoe se întoarse la vatră şi se întinse pe unul dintre ţoale, cu faţa în sus. Soarele îi poleia chipul cu aur

încins. Răsuflă adânc și închise ochii. Dacă era să-i pară rău după ceva, atunci îi părea după hârtiile cu petiția-proclamațiune. Se scotoci în sân și scoase foaia care așteptase acolo, liniștită, plecarea arnăuților. O îndreptă în lumina soarelui și se apucă să buchisească. Erau acolo o mulțime de lucruri pe care nu le putea înțelege ușor și chiar deloc, cu atât mai mult cu cât erau întocmite în versuri, precum psaltirea lui Dosoftei. Erau cerințe privitoare la ridicarea morală și socială a clerului, la așezarea poliției târgurilor, la secarea corupției prin pravile, la dezarmarea arnăuților, la formarea unei gărzi cetățenești și câte alte închipuiri, care mai de care mai ciudate și mai lipsite de înțeles. După ce termină de citit și ultimul cuvânt, își împreună degetele de la mâna dreaptă și făcu semnul crucii deasupra hârtiei. Tot ce era cuprins în buchele frumos înflorate trecuse acum în mintea sa și acolo aveau să rămână, până în veacul veacurilor.

Se coborî apoi în genunchi, săpă o gaură, vârî hârtia înăuntru și o astupă cu pământ, după care bătători locul cu palma. Gata, acum totul se terminase și se putea întoarce la ale sale. Răsuflă adânc încă o dată, încercând să regăsească ritmul care îi permitea să desfacă spiritul de trup. Când coborâse pe pământ, își întrupase spiritul în trupul schivnicului din care abia se desprinsese sufletul, în coliba de sub brazi. Nu i se părea deloc ciudat să părăsească acel trup în inima

câmpiei și să se reîntoarcă în Grădina Raiului de parcă ar fi revenit de la plimbarea de seară.

Își adună gândurile, transformându-le într-un ghem scânteietor, pe care îl împinse cu putere către stele. Spiritul țâșni și drumul până dincolo de strălucirea lunii nu se dovedi a fi ceva mai mult decât o joacă de copii. Când se opri din zborul scânteietor, se găsea din nou în fața Porții Raiului. Arhanghelii Uriel și Varahiil mișcară cu putere din aripi și își încrucișară săbiile de foc în fața lui.

— Hei! strigă supărat. De când și până când arhanghelii au ajuns să-i amenințe pe sfinți?

Își netezi rasa care strălucea la mâneci și la poale și dădu să treacă pe lângă cel din dreapta. Săbiile de foc se ridicară puțin mai sus, închizându-i din nou drumul.

— Sunt un sfânt! țipă el, ridicând brațele. Am dreptul să știu de ce sunt tratat în felul acesta.

— Știm că ești un sfânt, Sisoe, răspunse Uriel, clătinând din cap. Dar ai plecat pe pământ fără voia Lui. Așa că, acum, trebuie să aștepți să vină sfântul Petre și să îți cântărească păcatele.

— Dar nu am murit din nou, se îmbățoșă el. Am urcat doar la Cer.

— Noi suntem puși aici să păzim, nu să-i judecăm pe cei care vor să intre. Am primit poruncă să te reținem aici până când sfântul Petre își termină siesta.

Liniștește-te, nu mai durează mult. Mai horăie vreun sfert de ceas și se trezește. A pus o albină să-l bâzâie pe la urechi când va sosi timpul să se întoarcă la slujbă.

Ce era să facă? Nu se putea pune cu arhanghelii. Prin rai se zvonea uneori ce putere dumnezeiască aveau palele de foc ale săbiilor. Nu că ar fi putut omorî vreun locuitor al locurilor sfinte (la urma-urmei, cum să omori un spirit nemuritor?), dar rănile pe care le puteau face se vindecau greu și cu mare chinuială. Se zvonea chiar că dincolo de apele tulburi ale Sisfenului se ridicau gardurile vii ale unui lazaret unde erau trimiși spre repede vindecare cei atinși de armele lor dumnezeiești.

Se așeză în fund și prinse să urmărească mersul în cadență al celor doi, prin fața Porții. Erau îmbrăcați în armuri de argint care sclipeau de-ți luau ochii în lumina puternică a soarelui, iar pe cap aveau căști țuguiate, cu viziere care atârnau, legate sub bărbie cu o curelușă din piele. Săbiile părea flăcări vii și erau mai lungi decât orice altceva văzuse Sisoe pe pământ.

Luptătorii Domnului, își spuse, în timp ce privirile se plimbau de la unul la celălalt. Nu înțelegea cum, dispunând de asemenea oșteni de neînvins, Domnul nu îi punea să coboare în iad și să facă puțină ordine prin bulibășeala aceea. Dar el era un sfânt mărunt, nu înțelegea multe lucruri. Nici chiar sfinții cei mari, ca

Nicolae, Petre, Gheorghe, Constantin și alții, dintre cei care umblau pe alei însoțiți de o liotă de sfinți trepăduși și de cete nesfârșite de dreptcredincioși, nu aveau habar despre tot ceea ce se petrecea în fiecare zi prin Grădină. Dacă treaba asta putea să fie o consolare, își spuse, în vreme ce-și rodea unghiile de la mâna dreaptă de nerăbdare. Habar n-avusese până atunci că și sfinții aveau dreptul la siestă, dar își promise că avea să se intereseze, așa, mai cu fereală, și că dacă exista vreun amendament care să-i privească și pe cei mai mărunți și neînsemnați din liota raiului, atunci avea să facă și pe dracu-n patru (ptiuu, iartă, Doamne, măscările astea!), ca să aibă și el partea lui de siestă. Poate că și acesta era unul dintre semnele care le arătau celor de jos, pământenilor, adică, când un sfânt era atât de important încât să fie pus în calendar.

Într-un târziu, când aproape că ațipise mângâiat de un vânt călduț și parfumat, sfântul Petre își făcu apariția în spatele Porții, deschise o ușiță în cadrul ei și ieși din Grădină căscând și întinzându-se din toate încheieturile.

— Ah, Sisoe, văd că te-ai întors până la urmă! clătină din cap, când dădu cu ochii de el. Ce mai fac oamenii?

— Prostii, răspunse el, îmbufnat. Parcă sfinția-ta nu ai ști ce se întâmplă acolo!

— Ba tocmai pentru că știu. Sfântul Petre își culese o urdoare cu vârful unghiei de la degetul arătător, o examină câteva clipe, apoi își scutură degetul. Tocmai de-aia, întări. Am nevoie și de alte păreri, ca să îmi dau seama că nu m-am înșelat și că nu trebuie să schimbăm nimic la Regulamentul de Primire al Porții. După cum văd că apreciezi, îmi dau seama că păcatele sunt cam aceleași.

— Doar Dumnezeu le-a închipuit și pe acestea, nu? întrebă Sisoe, cu viclenie, dar și cu prudență. Nu era lucru de șagă să-l superi pe sfântul Petre. Mai ales atunci când te găseai dincolo de Poartă. Nu aveau deci cum să se schimbe. Nici măcar Sarsailă nu ar putea să le sucească în vreun fel, oricât de mari i-ar fi puterile. Sau mă înșel?

— Nu te înșeli, sfinte, căscă Petre și Sisoe îi văzu măselele pline de carii. Tuturor sfinților, indiferent de importanța și de comănacul lor, le-a fost dată dreapta viziune. Și acu', spune iute cu ce treburi pe aici?

Hopa! înghiți în sec Sisoe. Ce era aceasta, o întrebare-capcană? Cum adică, comandantul celui mai bine fortificat punct al Grădinii nu știa cu ce fel de treburi călătoresc sfinții pe pământ? Dacă știa, oare voia să-l încerce? Iar dacă nu știa, însemna că lucrurile în rai o luaseră razna și că fiecare făcea cam ce îl tăia capul?

— Nu am voie să spun, găsi în cele din urmă soluția care îi permitea să nu spună adevărul, dar nici să nu mintă, simultan.

— Nu ai voie să spui... – îl îngână celălalt, scuipând coaja unei seminţe de floarea-soarelui. Pe unde ai părăsit Grădina?

— Nici asta nu am voie să spun, repetă cu încăpăţânare.

Sfântul Petre mai dezghiocă două miezuri şi trimise cojile exact în acelaşi loc. Arhanghelul Varahiil se opri din patrulare, întinse vârful palei de foc şi transformă cojile în scrum. Avantajele funcţiei, bodogăni în gând Sisoe.

— Sfântul ăla de trei parale, Nicolae, ţi-a dat liberă coborâre spre pământ, nu? Asta înseamnă că tot el ţi-a pus interdicţie de comunicare a informaţiilor. Sfântul Petre îşi suflă nasul cu zgomot, apoi se şterse cu mâneca anteriului. Înţeleg, eşti sfântul lui, cum s-ar zice. Am auzit eu câte ceva despre gaşca voastră: Sisoe, Avacum, Pafnutie, Mochie, Farnachie şi Pintilie. Vă strângeţi să jucaţi prostia aia de ţintar şi, de fapt, voi puneţi la cale toate cele nefăcute în lumea raiului. Fără să vă gândiţi că şi alţii stau cu ochii şi urechile aţintite asupra voastră. Toate astea, însă, or să se sfârşească atunci când Domnul-Dumnezeu se va întoarce, aşa să ştiţi voi, cei-pe-jumătate-răzvrătiţi.

Cei-pe-jumătate-răzvrătiţi? Sisoe căscă gura să spună ceva, dar constată că i se uscase limba de tot. Ce naiba? se înfurie şi încercă să înghită. Dar saliva nu voia să vină, iar coardele vocale doar scrâşniră stins,

nefiind în stare să articuleze. O minune, își dădu seama, în cele din urmă. Cineva făcuse o minune și îl lăsase fără grai. Poate că era de bine, se potoli, în cele din urmă. Dacă ar fi fost în stare să vorbească, cine știe ce prostii ar fi scos pe gură și atât i-ar fi fost de ajuns sfântului Petre, ca să-l țină dincolo de Poartă până în ziua Judecății de Apoi. Totuși, ce voise să zică cel mai important dintre sfinți cu cei-pe-jumătate-răzvrătiți? Și cu faptul că Dumnezeu urma să se întoarcă? Deci, Domnul cu adevărat că nu mai era în rai? Cu adevărat că plecase spre alte Ceruri și îi părăsise fără să le spună nimic și lor, cei mulți și mărunți, ci numai sfinților importanți, lăsându-le Lumea de Sus în primire? Iar drumul său pe pământ nu fusese cerut de el, ci sugerat de sfântul Nicolae, care voia să organizeze o revoltă? Poate că așa mai căpăta înțeles cum nimerise în inima acelei revoluții, printre căuzași, căutând fără să știe un model de organizare și de solicitări. Sfântul Nicolae îl trimisese să aducă sâmburii revoluției de pe pământ în lumea raiului?

Se uită neajutorat la Petre, dar acesta părea preocupat să își scoată o coajă dintre dinți cu unghia degetului mic, pe care și-o lăsase să crească mai lungă și îi făcuse vârf. În cele din urmă, reuși să o extragă, se uită la ea ca la o insectă rară și o azvârli în direcția lui.

— Pe mine nu mă puteți păcăli așa ușor, se răsti la el, punându-și mâinile în șolduri. Așa să-i spui nimi-

carniței ăleia de Nicolae și lui Avraam, căruia am auzit că îi cam face temenele. Lucrurile sunt date o dată pentru totdeauna aici, ai priceput Sisoe? Și chiar de ar lipsi Domnul și o mie de ani, tot nimic nu se va schimba, pentru că așa cuvântează Legea Dintâi și nu altfel. O să am eu grijă să nu se întâmple nicio schimbare, iar de va trebui să scoatem din Rai pe vreunii, o să o facem fără prea multă vorbărie. Și fără tărăboi. Priceput-ai?

Sisoe dădu din cap, amețit. Pricepuse, nici vorbă, dar cu totul altceva decât voia Petre de la el. Pricepuse că lumea aceea pașnică, neclintită și aproape de fericire în care trăise până atunci vreme de aproape o mie de ani, se pregătea să se schimbe într-un fel la care nici măcar nu putea să se gândească. Iar mesagerul acelei schimbări se dovedea a fi chiar el, deoarece căra în minte versurile petițiunii-reclamațiune care urma să dea peste cap ordinea lumii de dincolo de Poartă.

Sântul Petre făcu un semn către arhangheli și aceștia apucară fiecare de câte o tăblie și le deschiseră larg în lături.

— Poftim de intră, sfinția ta, se înclină el, batjocuritor. Habacuc ți-a păstrat boabele gata așezate pentru partida întreruptă înainte de plecare. Și vezi ce faci, că suntem cu ochii pe tine.

Trecu șovăitor de linia Porții, aruncând priviri neliniștite celor doi arhangheli uriași, care-l priveau im-

pasibili. Se grăbi să se îndepărteze, simțindu-se aproape rătăcit prin locurile acelea prin care mai trecuse o singură dată, atunci când sufletul său smerit se ridicase prima oară la Cer. În cele din urmă, găsi aleea Apostolilor, mărginită de o singură parte de cireși cu coroane modelate cu măiestrie după chipurile celor doisprezece tovarăși ai Mântuitorului. Colo, chipul lui Toma se uita bănuitor după tine... dincolo îți zâmbea din frunziș fața lată și destinsă a lui Ioan... și tot așa, la nesfârșit. Sisoe era sigur că aleea făcea înconjurul Grădinii, de-a lungul zidurilor.

Când se opri, într-un târziu, într-un luminiș, recunoscu fericit grota Fecioarei, din penumbra căreia clipocea vesel unul dintre Izvoarele Tămăduirii. Se aplecă fericit, luă apă în căușul palmelor și își stropi obrajii încinși. Era acasă, în sfârșit, acasă, departe de toate grozăviile și nebuniile pământului.

Auzi un zgomot prin crengile de deasupra capului și zări vârful unor aripi albe. Se prefăcu a căuta ceva prin iarba de pe malul pârâiașului, luă cu băgare de seamă un bulgăre și îl azvârli în direcția lor. Îngerașul se dezechilibră, zbătu neputincios din aripi și căzu la picioarele lui, împreună cu o mulțime de frunze.

— Săru' mâna, sfinte Sisoe, făcu el, încercând o reverență stângace.

— Ce tot spui, drăguțule? răspunse acesta, dându-i ocol. Trăgeai cu coada ochiului, hai?

— Eu? Oh, nu, sfinția-ta, doar mă odihneam după zbor. Sunt mic și aripile atârnă greu. Cred că ar trebui să merg la sfântul Gheorghe, să le schimb. Am auzit că făurarii au scos acum unele cu pene de lebădă, mult mai ușoare și mai lesne de întors în vânt.

— Până atunci, dacă tot ești aici, nu ai vrea să-mi faci un serviciu?

— Un serviciu? repetă bănuitor îngerașul, gata să o zbughească la primul semn de mânie ivit în ochii celuilalt.

— Ei, da, vreau să te duci să-l cauți pe sfântul Nicolae și să-i spui că Sisoe s-a întors de pe pământ cu niște versuri pe care ar fi încântat să le audă. Îl aștept, în fapt de seară, la coliba mea, împreună cu câțiva tovarăși de țintar. Dar să bage bine de seamă, că sunt ochi iscoditori peste tot. Ai să ții minte?

— Se poate, sfinte? râse îngerul, fericit că a scăpat numai cu o corvoadă simplă. În câteva clipe dau peste sfinția-sa și îi transmit întregul mesaj. Mai ai ceva să-mi spui?

Sisoe clătină din cap și celălalt mișcă din aripi și se ridică spre soare, dispărând în spatele coroanelor înalte. Sisoe își frecă mâinile încântat, gândindu-se cum să-i momească la coliba lui pe Habacuc și pe tovarășii lui de țintar. Pe deasupra trecu o rândunică și lansă un găinaț care îl lovi în umăr. Se întrebă dacă să se supere sau să se bucure.

— Găinaţul înseamnă noroc, hotărî după o dreaptă cumpănire. Şi numai cu noroc putem să întoarcem soarta raiului, până ce bunul Dumnezeu se va întoarce să ia din nou în primire Grădina. Aşa că îl vom lăsa acolo până ce îl va spăla roua sau vreo bură de ploaie. Şi acu', hai Sisoe către casă, că i s-o fi făcut dor de tine cât ai hălăduit pe pământ.

Porni pe alee, mai departe, ocolind un cireş cu chipul sfântului Iacob strâmbând din buze după el. Începu a fluiera un cântecel din cele cântate cot la cot cu Vasile, în vreme ce goleau cel de-al doilea urcior de vin, în vreme ce cuvintele lui îi veneau unul câte unul în minte, zbătându-se să-şi croiască drum către buze:

„În pădurea de la strungă, hei,
Sunt din cei cu puşca lungă, hei,
Care dau chiorâş la pungă, hei..."[5]

Sfârşit

5) Versuri din poemul „În pădurea de la strungă", de poetul Vasile Alecsandri. (n.a.)

Povestea fantastică plină de umor şi sensibilitate a sfântului Sisoe cel Mic, pe care îndrăgitul poet şi prozator George Topârceanu ne-a lăsat-o moştenire, încântându-ne cale de câteva generații, are acum o continuare de excepție, sub pana inspirată a scriitorului Aurel Cărăşel.

Află din acest al patrulea volum al îndrăgitei Serii "Clasici Renăscuți", ce minuni a mai făcut sfântul Sisoe la cea de-a venire a sa pe pământ, în încercarea de a ocupa şi el un loc de sfânt în Calendarul Ortodox, alături de confrații săi mult mai cunoscuți.

Umorul efervescent şi situațiile neprevăzute, mixate cu o adâncime spirituală şi filosofică de mare valoare, fac din această carte o experiență memorabilă şi încântătoare.

www.pavcon.ro